

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

11^E JAARGANG

WOENSDAG 10 FEBRUARI 1926

No. 528

INHOUD

WINST UIT GEMEENTEBEDRIJVEN door Prof. Mr. D. van Blom	Blz 124
De Oppositie tegen het Verdrag met België I door Prof. Ir. J. Nelemans	126
Het Reederij-bedrijf in 1925 I door C. Vermeij	128
De Geldmarkt in 1925 door Tj. Greidanus	130
De Deutsche Rijksbank 1876—1925 door P. 't Hooft	132
AANTEEKENINGEN:	
Indexcijfers van groothandelsprijzen	134
Kosten van het levensonderhoud bij arbeidersgezinnen te Amsterdam	135
Indexcijfers van scheepsvrachten	136
De politiek der Centrale Banken	136
Indische hoogovenplannen. — Het verkooingsvraagstuk	137
Stand der cultures en uitvoer gedurende het derde kwartaal 1925 in Suriname	138
BOEKAANKONDIGING:	
I. J. Brugmans: De arbeidende klasse in Nederland in de 19e eeuw (1813—1870), bespr. door Prof. Dr. Z. W. Sneller	138
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	139—146
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: Mr. Q. J. Terpstra.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES.

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbicus; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. G. M. Verrijn Stuart.

Redacteur-Secretaris: D. J. Wansink.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.

9 FEBRUARI 1926.

De maandwisseling had ditmaal geen invloed van betekenis op de geldmarkt. Geld bleef zeer overvloedig en de daling van de rente voor particulier disconto bleef aanhouden, zoodat aan het einde der week enkele posten zelfs voor 2½ pCt. plaatsing vonden.

Prolongatiegeld was aanvankelijk minder ruim; later was echter ook hier het aanbod overheerschend en kon men voor 2¾ pCt. gemakkelijk geld opnemen.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank blijkt de post binnenlandsche wissels van f 83,5 miljoen tot f 80,3 miljoen te zijn teruggelopen. De

beleeningen geven een daling van f 11,9 miljoen te zien. Het renteloos voorschot aan het Rijk steeg met f 5,9 miljoen.

De voorraad gouden munt klom, blijkbaar als gevolg van nieuwe aanmuntingen, met een kleine f 6 miljoen, terwijl de post muntmateriaal met f 7 miljoen afnam. De zilvervoorraad vertoont een vermeerdering van een kleine f 200.000. De post papier op het buitenland daalde met f 8,7 miljoen, terwijl de diverse rekeningen onder het actief zich f 5,5 miljoen hoger stelden.

De biljettencirculatie daalde met f 25,7 miljoen. De rekeningcourant-saldi van anderen, die zich, blijkbaar als gevolg van de heerschende geldruimte, sedert het begin van het jaar nagenoeg voortdurend in stijgende richting hebben bewogen, vermeerderden in de afgelopen week bijna met f 12,5 miljoen en noteeren thans nagenoeg f 78 miljoen tegen f 30,4 miljoen op 28 December jl.

Het beschikbaar metaalsaldo blijkt met f 1,8 miljoen te zijn gestegen. Het dekkingspercentage bedraagt ruim 50.

* * *

De stemming voor Londen was deze week niet meer zoo onverdeeld vast. In het begin der week werd voor 12,13% verhandeld, maar plotseling trad een daling in tot 12,11%, doordat verschillende haussiers tegelijkertijd wilden afwikkelen, blijkbaar verontrust door het bericht, dat de Nederlandsche Bank op dezen prijs uit haar voorraad wilde afgeven. Den volgenden dag werd echter weder 12,12% genoteerd en verder bleef de koers vrijwel op 12,13 staan. De overige goudwissels hadden ongeveer eenzelfde verloop. Parijs was deze week buitengewoon stabiel. De koers bewoog zich tusschen 9.32 en 9.38. In de nieuwe week was de stemming echter plotseling gekeerd en gisteren werd voor 9.25 afgedaan. Buenos Aires, iets flauwer, liep terug van 1,03½ op 1,02½ à %.

LONDEN, 8 FEBRUARI 1926.

Gedurende deze eerste week van de nieuwe maand bleek, dat de geldmarkt maar zeer matig voorzien is van vlottend materiaal, zoodat de markt haar schuld aan de Bank van Engeland niet dan met eenige moeite heeft kunnen afbetalen. Donderdag werd hier en daar zelfs 5½ pCt. betaald voor „call money”.

Disconto bleef onveranderd, doch was iets zwakker van toon in de verwachting, dat van de eerstvolgende goudinvoeren uit Zuid-Afrika een deel althans in de Bank zal vloeien.

Driemaands prima bankaccepten noteerden 4⁷/₁₆—½ pCt.

New York en Amsterdam sluiten vrijwel onveranderd op: 4,86⁷/₁₆ en 12,12%—¾.

WINST UIT GEMEENTEBEDRIJVEN.

Of winst uit gemeente-bedrijven geoorloofd en geraden is en of zij is te beschouwen als een nieuw soort gemeentelijke accijns, over deze vragen is de Amsterdamsche wethouder, de heer Wibaut in polemie met „De Maasbode” gewikkeld geraakt. In een aantal fragmentaire uitlatingen van den heer Wibaut immers in den Amsterdamschen Raad en in de Eerste Kamer en in een niet-meer fragmentaire artikelenreeks van zijne hand in het orgaan der sociaal-democratische raadsleden „De Gemeente” had het genoemde dagblad (in zijn avondbladen van 27, 28 en 30 November l.l.)-aanleiding gevonden tot bestrijding der door den sociaal-democratischen voorman op deze vragen gegeven antwoorden, die bevestigend luidden wat de eerste, ontkennend wat de tweede vraag betreft.

De bestrijding betrof met name Wibaut's antwoord op de tweede vraag. Dat op de eerste vindt in „De Maasbode” minder vierkante tegenspraak; winst toch uit gemeentebedrijven wordt door het leidend roomsch orgaan niet per se uit den booze geacht; slechts heeft het op dit vraagstuk „een anderen,” een, naar het meent, meer „zuiveren kijk,” en een, dien het wel hebben moet van zijn standpunt, dat de taak der overheid beperkt ziet tot „het scheppen van het kader, waarbinnen de particuliere productieve krachten zoo gemakkelijk en zoo gunstig mogelijk tot ontplooiing kunnen komen”.

Dit standpunt is, naar ieder onmiddellijk ontwaart, niet specifiek roomsch. Wat ieder ontwaart, blijft allermint een man als den heer Wibaut verborgen, en zoo is het te vatten, dat hij op zijn beurt in de „Maasbode”-artikelen voldoende aanleiding zag tot een uitvoerig tegen-betoo in „Het Volk” van 4, 6, 11, 14 en 15 Januari 1926.¹⁾

Het bovenstaande is niet volledig. Nog andere vragen dan de hiergenoemde zijn in de polemie Wibaut-„Maasbode” betrokken, maar de genoemde zijn de voor het oogenblik belangwekkendste en van hen is de tweede het pikantst.

Wie vraagt, of gemeenten uit haar bedrijven winst mogen maken, kan niet bedoelen of zulks rechtens geoorloofd is. Dit is het zonder twijfel, want geen wet verbiedt het. De vraag wordt sociaal-economisch bedoeld. En dan hangt zij in zeker opzicht samen met deze andere en primaire vraag, of het wenschelijk is, dat gemeenten er bedrijven op na houden.

Er zullen zijn, die zeggen, dat deze primaire vraag er geene is, want voor tweeërlei soort staatkunde bestaat zij niet, noch voor die, welke enkel en alleen een particulier bedrijfsleven begeert, noch voor die, welke doelbewust aanstuurt op enkel overheidsbedrijf. De eerste — het geval is inderdaad zeer eenvoudig — wil geenerlei overheidsbedrijf en dus a fortiori ook geen winst uit eenig overheidsbedrijf; misschien heeft deze staatkunde in haar volstrekten vorm thans geen enkelen aanhanger meer. Maar de in de tweede plaats genoemde staatkunde, die der socialisatoren, heeft er meer dan een en voor dezen spreekt het haast vanzelf, dat zij wenschen winst afwerpende overheidsbedrijven. Uit deze winst immers verstevigt jaar op jaar de Overheid haar economische positie te midden van het economische leven, dat deze staatkunde haar gelast, geleidelijk te vermeersteren. Zij kan deze winst niet missen voor haar doel, en dit vooral niet als de spankracht van haar ander voornaam middel van inkomst, de belastingen, reeds tot het uiterste of tot vlak hierbij is benut. Haar winstbejag zal alleen worden getemperd door andere overwegingen, die ook de hare zijn: dat het gerief der door de overheidsbedrijven bediende klanten óók een algemeen belang is, dat de overheid heeft te ontzien niet alleen, maar als haar eigen belang heeft ter harte te nemen.

Een staatsman van Wibaut's overtuiging is dus

¹⁾ Repliek hierop in de Msb. van 4 en 5 Febr. ll., Avbld.

in zijn lijn wel geheel verantwoord, zoo hij en overheidsbedrijven en winst uit overheidsbedrijven geoorloofd zoowel als geraden acht.

De vragen, die hem en „de Maasbode” bezig hielden dringen zich echter ook aan anderen op en dan komen vanzelf nog andere overwegingen ter tafel. Hieronder zijn er, die beter van de tafel bleven. Want zij vertroebelen wat „de Maasbode” noemde den „zuiveren kijk.” Een voorstander van eenig gemeente-bedrijf en die geen kwaad, ja zelfs goed ziet in het maken van eenige winst door dit bedrijf, maar die tegenstander is van socialisatie als algemeen stelsel, een niet zeldzame verschijning in onze dagen, zoo iemand doet verkeerd, zich van voor- tot tegenstander te laten bekeeren door de overweging, dat anderen dan hij, met eenzelfde aanvangs-, maar met een ander einddoel dan hij, de bedrijven-winst, die zij met hem begeeren, wenschen aan te wenden tot dat hem ongevallige einddoel. Hij doet hieraan verkeerd, omdat hij dusdoende zijn eigen spel verspeelt; hij doet hieraan verkeerd, omdat hij zich een zwakkeling betoont, zonder vertrouwen in eigen stelsel, niet door overtuiging maar door vrees beheerscht, niet gaande zijn eigen pad, maar zich latende afdringen door den eenen tegenstander op het pad van weer een anderen tegenstander. Dit slag behartigers van 't algemeen belang beneemt zich alle toekomst; hun gebrek aan zelfvertrouwen belet anderen, vertrouwen te stellen in hen; zij verdienen niet beter dan den politieken dood der verdrukking tusschen kantiger partijen dan zij.

De overwegingen, die wél ter tafel mogen komen, betreffen alle één dubbel stel van vragen en dat in elk afzonderlijk geval zal moeten worden gesteld en beantwoord. In de eerste plaats, of deze concrete winst uit dit concrete overheidsbedrijf aan Overheid en bedrijf kan te stade komen — en in den regel zal deze vraag wel zonder moeite met ja zijn te beantwoorden; uitzondering zal zijn, dat men de winst best missen kan. In de tweede plaats echter deze, veel neteliger, vraag: hoe verhoudt zich tegenover deze belangen van bedrijf en Overheid, die haken naar winst, het belang der verbruikers, die haken naar zoo goedkoop mogelijke bediening?

De heer Wibaut heeft het zijne gedaan om ook over deze tweede vraag licht te verspreiden. Daar leeft onder zijn eigen geestverwanten, onder zijn mede-socialisatoren, doch onder dezen niet alleen, een bezwaar tegen gemeentelijke bedrijfs-winsten. Hij heeft gepoogd, dit weg te redeneeren en hiermede heeft hij tegelijk anderen dan zijn eigen makkers aan zich verplicht. Niet zoozeer evenwel door de oplossing, die hij vond voor de moeilijkheid en die, meen ik, foutief is, maar door het uitlokken van dien schok der meeningen, waaruit gaarne de waarheid te voorschijn springt.

Zie hier de moeilijkheid:

Vóór de invoering van Thorbecke's Gemeentewet van 1851 waren (ik citeer hier ons aller leermeester Oppenheim) „de accijnzen op middelen van verbruik — gemaal, geslacht, boter, turf, steenkolen, wijn, bier en azijn en vooral gedistilleerd — voor ongeveer negenhonderd van de twaalfhonderd Nederlandsche gemeenten het geliefkoosd middel van belasting”; de wetgever van 1851 dringt dan deze te hoog, ja in sommige gemeenten tot buitensporige hoogte, opgevoerde verbruiksbelastingen tot op een veel bescheidener bedrag terug en de wetgever van 1865, andermaal onder Thorbecke's leiding, voltooit dit mooi stuk belastingwetgeving door de volledige afschaffing der gemeentelijke accijnzen te gelasten (behoudens de mogelijkheid van bij speciale wet toe te laten uitzonderingen, die slechts uiterst spaarzaam zijn toegelaten);

nu zijn wij zestig jaar verder; de ontwikkeling van het economisch leven en hiermede van het verbruiks-leven heeft niet stilgestaan; onze gemeente-

naren kennen behoeften, onbekend aan Thorbecke's beschermelingen, behoeften aan zuiver water, aan gas- of electrisch licht, aan gas- of electrische verwarming, aan tramverkeer, aan telefoon-gesprekken; en zij kennen deze behoeften als dagelijksch en dringend en algemeen; gemeente-bedrijven zijn het veelal, die in deze behoeften voorzien; deze gemeente-bedrijven maken — daar zijn het bedrijven voor — gaarne winst; en ook de gemeentebesturen plegen deze winst te begeeren; daar zijn het besturen voor met onvervulde verlangens, welker verwezenlijking geld zal kosten;

maar deze winst komt voort uit de beurzen, gespekte en ongespekte, der verbruikers en gebruikers van water, gas, electriciteit, tram, telefoon; zij wordt gekort op hun gerief; is deze korting nu niet — en hier is dan de netelige vraag — een opstaan uit den doode van gemeentelijke accijnzen, ditmaal niet op brood en vleesch, op boter en azijn, op soms schadelijke dranken, maar op moderne middelen tot behoefte-bevrediging, voor velen nauwelijks minder dringend, waaronder op den hygiënisch zuiversten drank: het goede water, waaronder ook op moderne verwarmingsmiddelen (gas en electriciteit), terwijl reeds de wet van 1865 op turf en steenkool, waaruit men destijds warmte opwekte, plaatselijke heffingen niet meer gedoogde?

De Gemeentewet laat, als gezegd, zulke winsten toe. Want „de betaling, welke de gemeente eischt als exploitante van bedrijven” wordt niet als „belasting” aangemerkt (art. 238 tweede lid) en zelfs al ware zij dit wèl, zelfs al stond zij als andere „diensten” met belastingen op één lijn, dan nog zou de wet (art. 254) „een matige winst” gedoogen.

De vraag is dus deze: is het goed en verstandig, van dit gedoogen der Gemeentewet gebruik te maken?

Had nu de heer Wibaut zich bepaald tot het motiveeren van zijn bevestigend antwoord op deze vraag, zich bepaald tot zijn inderdaad knap betoog, dat winsten uit bedrijven zich onder bepaalde en niet te verwaarloozen voorwaarden zeer wel laten verdedigen, hij zou, meen ik, zijn spel hebben gewonnen. Echter mikte hij hooger en schoot mis, zijn winst aldus voor een deel verspeland.

Een eindweegs kan men met hem medegaan.

Dat gas- en electriciteitsfabrieken slechts „in beperkten zin” als monopolistische bedrijven zijn aan te merken (er zijn en blijven immers concurrerende licht- en warmtebronnen) en dat dit in nog beperkter zin het geval is met de tram (die niet te duur mag worden of er wordt méér gefietst en méér gewandeld), moet, meen ik, hem worden toegegeven. Zoo ook, dat in die gemeenten, waar aansluiting aan de waterleiding verplichting is, wèl van een monopolie kan worden gesproken, gelijk ook bij de telefoon. Althans, zou ik willen amendeeren wat dit laatste bedrijf betreft, voor degenen, die geen kans zien, hun dagelijksche boodschappen goedkoop te bewerkstelligen.

Dat naar evenwicht tusschen het den verbruikers te verschaffen gerief en het belang van bedrijf en gemeente moet worden gestreefd; dat men onverstandig zou doen, dit te zoeken in geheel uniforme tarieven; dat levering tegen één uniformen kostprijs bij de meeste bedrijven, behalve onverstandig, ook ondoenlijk zou zijn (omdat die uniforme kostprijs er niet is); dat derhalve differentieele tarieven eisch zijn; en dat bij dit differentieeren óók sociale beweegredenen mogen meespreken; het zijn stellingen, die ik niet zou willen bestrijden, al laat zich natuurlijk over de uitwerking van deze denkbeelden in een concreet tarief twisten, vooral als „welgestelden”, aan zoiets als progressie worden onderworpen, waarbij tegenwoordig het gevaar niet meer denkbeeldig is, dat menig welgestelde zelf van deze zijn gelukkige gesteldheid niets meer bespeurt dan hoogere aanslagen in de belasting en toepassing van hogere tariefschalen in de bedrijven.

Dat er dit onderscheid is tusschen de oude gemeentelijke accijnzen en de nieuwe gemeentelijke bedrijfsheffingen, dat de eerste een extra last legden boven op wat reeds de verkoopende ondernemer voor zich als ondernemerswinst wist te bedingen, terwijl de laatste een normale gemeentelijke ondernemerswinst belichamen zonder iets extra's er bovenop, ook dit is juist.

Maar volgt nu hieruit wat de heer Wibaut zijn lezers wil laten gelooven: dat dit onderscheid voldoende is om winst uit gemeente-bedrijven te stempen tot *iets in wezen totaal anders* dan de oude indirecte gemeentelijke verbruiksbelastingen waren? En is juist wat hij zegt: dat gemeentebedrijven, die winst versmaden, dit enkel kunnen doen in een van deze, alle verwerpelijke, vormen, dat zij pondspoudsgewijze de gemaakte winst cadeau maken aan deze of gene groep van klanten of zelfs van niet-klanten aan wie de gemeente een fortuintje gunt? Hij erkent, dat afzien van winst mogelijk is voor een gemeente, doch „mogelijk” alleen in den zin van technische uitvoerbaarheid; „het komt er dan niet op aan, hoe dwaas haar gestie uit een oogpunt van bedrijfsleiding zou zijn.”

Voor den heer Wibaut vrees ik, dat hij deze dingen toch aan haast niemand heeft diets gemaakt.

De bedrijfswinst zou iets geheel anders dan een accijns zijn! Maar beide komen toch hierin overeen, dat zij ten bate van een gemeentekas van de verbruikers méer vorderen dan dezen hebben te betalen bij ontstentenis van accijns of winst. Deze accijns en winst zijn goed voor de gemeente en voor beide, accijns en winst, is de verbruiker goed. Dat deze verbruiker, normale winst bezorgende aan een gemeentebedrijf, aan dit bedrijf niet meer verschafft dan een normaal ondernemersinkomen, verandert hieraan enkel dit, dat deze vorm van belasting goed en verdedigbaar kan zijn; het neemt niet weg, dat ook hier een vorm van belasting aanwezig is. De tegenstelling: ondernemerswinst—accijns, waaraan de heer Wibaut zoo hecht, is niet langer houdbaar, zoodra ondernemer en belasting-heffer zijn dezelfde persoon; de belasting verbergt zich hier in het kleed van ondernemerswinst, doch dit andere pakje is niet een verandering van wezen. Wèl is er naast het reeds genoemde onderscheid nog dit verschil met de oude gemeente-accijnzen, dat men bij deze met indirecte belastingen en dat men bij moderne bedrijfswinsten, uit een gemeentetram bijvoorbeeld, in den regel met directe belastingen op een bepaald soort vertering heeft te maken, beide verscholen in de totaal som van den bepaalden prijs. Maar deze verschillen nemen niet weg, dat in beide gevallen den verteerder een „plus” wordt afgevergd, dat — en hierop komt het aan — ten bate komt van de gemeentekas en dat hem, verteerder, ook zou kunnen zijn kwijtgescholden.

Zou deze kwijtschelding bij moderne bedrijfsheffingen dwaas zijn uit een oogpunt van bedrijfs- of gemeentebeleid? Soms ja, soms neen; bij voorbaat zeker is dit volstrekt niet.

Men denke zich een bedrijf met een onaanvechtbare, op sociale en andere motieven berustende, schakeering in zijn tarief. Dit bedrijf werpe, na betamelijke afschrijvingen en reserveeringen voor uitbreiding en kwade kansen, een winst af van een ton. De gemeente kan deze ton gebruiken. Zij gebruikt haar op een wijze die alle gemeentenaren tevreden stemt, althans in redelijkheid tevreden behoorde te stemmen. In dit geval is heel de gang van zaken onberispelijk. Deze ton belasting bezorgt niemand verdriet en velen nut. Maar belasting blijft zij. De gemeente had ook afstand ervan kunnen doen, niet op de zonderlinge manier van een uitdeeling aan deze of gene groep klanten of vreemden, maar in den heel niet zonderlingen vorm der evenredige verlaging van heel het tarief met angstvallig behoud van zijn goed door-dachte schakeering. Dan zou de ton belasting op-

houden te bestaan. En zeer wel denkbaar zijn de gevallen, waarin dit uit het oogpunt van algemeen-gemeente-waaring het beste is wat die ton kan overkomen. Voor een alom en altijd geldig antwoord evenwel is de vraag of dit inderdaad het beste is, niet vatbaar. Het hangt in elk geval van de telkens weer anders gelegen omstandigheden af.

Het is begrijpelijk, dat een regent, die de gemeentepolitiek en dus ook de politiek der gemeente-bedrijven wil stellen in dienst van zijn socialisatie-doel, onder wel bijna alle omstandigheden bedrijfswinst zal begeeren om hieruit de gemeente voor de haar beidende taak te sterken. Begrijpelijk dus ook, dat zoo een regeerder de hem hinderlijke opvatting, die bedrijfswinst op de keper als een verteringsbelasting ziet, op zijde tracht te schuiven. In zijn kader past deze gedragslijn geheel. Maar in het kader van de minder doctrinair, die elk geval van al of niet gemeente-bedrijf, van al of niet bedrijfswinst, afzonderlijk wenschen te beschouwen en naar eigen verdiensten te beoordeelen, past zij niet.

D. VAN BLOM.

DE OPPOSITIE TEGEN HET VERDRAG MET BELGIË.

I.

Tegenover het veelstemmig koor, dat zijn afkeurende critiek op het Verdrag met België heeft doen hooren, moet eenige schroom worden overwonnen om iets daartegen in te brengen.

Toch acht ik mij daartoe verplicht, omdat naar mij voorkomt, bij die critiek het onderwerp niet altijd op de juiste wijze is belicht.

Zij raakt alle zijden van het Verdrag, de politieke, economische, financieele en technische. Op verschillende punten loopt die critiek ineen, en hoewel ik mij bij voorkeur tot de technische zou bepalen, kunnen de andere zijden daarbij niet buiten bespreking blijven en om niet al te uitvoerig te worden, zal ik mij tot eenige hoofdpunten beperken.

Een algemeene opmerking moge voorafgaan.

Een vrij algemeen gevoeld bezwaar is dit, dat Nederland zooveel meer geeft of toestemt dan België. Dit vloeit m.i. voort uit de ligging van Nederland, binnen welks gebied de mondingen gelegen zijn van de drie rivieren, die naar een industrieel en commercieel centrum van den eersten rang voeren, waaronder voor de Nederlandsche belangen buiten de eigen grenzen de Rijn, waarschijnlijk de belangrijkste binnenscheepvaartweg der wereld, verreweg de voornaamste rol speelt.

De voldoening aan de behoeften, die België gevoelt voor de verbinding van Antwerpen met de zee, Rijn en Maas-raken dus Nederland veel meer dan omgekeerd.

De artikelen, voor zoover niet van zuiver staatkundigen aard, die geen ernstige critiek hebben uitgelokt, stilzwijgend voorbijgaande, is artikel IV betreffende de verbinding van Antwerpen en Gent langs de Schelde met de zee het eerste, dat de aandacht trekt.

In de eerste plaats dan de groote verplichting, die Nederland voor het onderhoud van het vaarwater in zijn tegenwoordige toestand op zich neemt. Rusten dan op Nederland in dit opzicht thans geen verplichtingen? Naar de opvatting van den heer Vlieland Hein („E.S.B.” van 12 Aug.) en van prof. Colenbrander („Gids”, Nov.) heeft Nederland geen anderen plicht dan een vaarwater, en wel ter plaatse het meest geschikt, aan te wijzen, d.w.z. te betonnen en te bebakenen. Dat er geen bruikbaar vaarwater meer zou zijn, heeft men — zoo wordt gezegd — in 1839 zich niet voor oogen gesteld; de middelen om een nieuwe bruikbare geul te stellen in de plaats van een door natuurlijke gebeurtenissen verlanden waterweg ontbraken, en dus waar geen vaarwater, waar niet meer is, verliest — volgens hen — de keizer zijn recht.

Ook heeft België zich niet op § 8 van art. IX van

het verdrag van 1839¹⁾ beroepen om een vaarwater van voldoende diepte te onderhouden. Maar als België dat nu wel eens deed?

Een officieele interpretatie van de beteekenis of strekking van voornoemde § schijnt niet te bestaan.

Wel vermeldt ir. Ramaer in zijn brochure „Het Verdrag, enz.”, bladz. 37, dat Nederland omstreeks 1865, toen het Kreekerak vrijwel onbruikbaar geworden was, ter vervanging daarvan het kanaal door Zuid-Beveland aangelegd heeft, en later evenzoo ter vervanging van het af te dammen Sloe, hoewel, volgens ir. Ramaer, in art. IX niet genoemd, het kanaal door Walcheren.

Maar in de bewuste § 8 is sprake van „de waterwegen, in dit artikel (nl. art. IX) genoemd”.

Volgens ir. Ramaer t.a.p. noot, bladz. 36, zijn die waterwegen de Rijn, de Maas, de Schelde en ook de Ooster-Schelde, doch dan merk ik op, dat in § 2 sprake is van „de Schelde en hare monden” en in § 5 van „de binnenwateren tusschen de Schelde en den Rijn om van Antwerpen naar den Rijn te komen en omgekeerd”; en behoorde daartoe nu wel het Kreekerak en niet het Sloe?

Of § 8 nu ook beteekenis heeft voor de Schelde, de zaak waar het hier om gaat, laat ir. Ramaer in het midden; indien niet, naar de opvatting van den heer Vlieland Hein en prof. Colenbrander, dan zou er tegenspraak zijn tusschen de §§ 2 en 8, en men kan toch bezwaarlijk aannemen, dat men dat gewild heeft.

Tegenover de meening van laatstgenoemden, volgens welke op Nederland slechts de beperkte verplichting rust van betonning en bebakening, doch niet van onderhoud, mag worden opgemerkt, dat in § 2 eerst wordt genoemd „de betonning”, en daarna „het onderhoud der zeegaten van de Schelde beneden Antwerpen”. Met „onderhoud” zou men dus kunnen beweren, heeft men dus iets anders bedoeld dan „betonning”, anders ware de vermelding daarvan na „betonning” immers geheel overbodig.

Dat bij gebreke van een officieele interpretatie omtrent de beteekenis van bedoelde § 8 nog wel eens verschil van opvatting zou kunnen ontstaan, is m.i. geenszins ondenkbaar.

Sedert het begin van deze eeuw laat België nu baggeren op Nederlandsch gebied na daartoe verkregen verlof. Tot nog toe geschiedde dat door middel van aannemers, maar wanneer er, zooals sommigen voorzien, eens zeer veel, wellicht vrijwel permanent gebaggerd moet worden, zou België wel eens eigen materieel kunnen aanschaffen en geüniformeerd personeel daarop te werk stellen, en dan zou onze zedelijke plicht volgens prof. Colenbrander zijn, om België op zijn natuurlijke uitwegen niet te belemmeren, maar men zou dan toch een toestand krijgen, die naar mijn gevoel voor ons hoogheidsrecht allernaamstaamst zou zijn, en men zou daarin slechts een graadueel verschil kunnen zien met het geval in de door ir. Ramaer aangehaalde anecdote van de door den Duitschen keizer aangeboden hulp tot opruiming van ijs in den winter 1890—91. (Haagsch Maandbl. blz. 264).

En hoever gaan Nederlands verplichtingen ten aanzien van het onderhoud volgens het nieuwe verdrag? Indien ik goed lees, bepalen deze zich tot baggerwerk, volgens de toelichting bij art. IV, § 8, 6e lid.

Normaliseering, indien het daartoe komt, is dus, dit ter geruststelling van ir. Ramaer en anderen, niet ten laste van Nederland. Die normaliseering zelf zou een gelukwensch waard zijn aan de polders langs de Wester-Schelde, want als het laagwaterbed genormaliseerd is, zullen de polders van het onderhoud der

¹⁾ Deze § luidt:

„Indien natuurlijke gebeurtenissen of werken van kunst de in het tegenwoordig artikel aangewezen wegen voor de scheepvaart voor het vervolg onbruikbaar mogten maken, zal de Nederlandsche Regeering aan de Belgische scheepvaart, ter vervanging der gezegde onbruikbaar gewordenen wegen voor de scheepvaart, andere zoodanige wegen, die even veilig en even goed en gemakkelijk zijn, aanwijzen.”

onderzeesche oevers vrijwel ontslagen zijn. Hetzelfde heeft men immers langs onze genormaliseerde rivieren. Ook daar moesten vroeger werken worden gemaakt tot afwijzing van den stroom door dijksbesturen tot behoud van schaarlijk en door eigenaars van aangetaste oevers tot behoud van hun eigendom. Sinds de normaliseering is dat uit, ook langs den Rotterdamschen Waterweg.

Werken, die de polders buitendijks noodig achten, zullen kunnen worden gestuit, maar wie dat doet, zal de gevolgen daarvan toch voor zijn rekening moeten nemen. Hetzelfde geldt voor de opruiming van bestaande werken, in welk verband b.v. werd gewezen op het Oude Hoofd bij Walsorden; wie daarvan de verantwoordelijkheid op zich neemt, zal tegen nadeelige gevolgen maatregelen moeten nemen, in het bijzonder ten aanzien van den polder; de gevolgen van een calamiteit aan den oever (oeverval of afschuiving) op de voorliggende geul zijn meestal slechts van korten duur en van weinig beteekenis.

Verleggingen en doorsnijdingen, zelfs landwaarts van de bandijken, waarover ir. Ramaer ach en weeroept, zullen kunnen worden ondernomen. Met doorsnijdingen landwaarts van de bandijken, zal het wel zoo'n vaart niet loopen.

Een 30-tal jaren geleden kwam de afsnijding beneden Antwerpen, de z.g.n. „grootte doorsteek” op het tapijt. Nu is het profiel bij laagwater nabij Antwerpen volgens ir. Ramaer één derde van het profiel bij Bath, en één tiende van het profiel bij Hansweert. Voor den „grooten doorsteek” is men teruggedeeind, voor afsnijdingen achter de bandijken behoeft men zich dus nog wel niet ongerust te maken; zij zouden slechts aan de orde kunnen komen, wanneer de toestand zoodanig veranderd is, dat technisch en vooral nautisch daartegen geen bezwaar zou bestaan.

Een dijksverlegging b.v. aan den hoek van Baarland of bij Ossensisse zou zeker eerder denkbaar zijn, maar zou die den betrokken polder nu benadeelen? De polder denkt daarover wellicht geheel anders. Immers, in plaats van den bestaanden krijgt hij een nieuwen dijk, die minstens een flink aantal procenten beter, zwaarder is, en van den voorliggenden oever raakt hij ontslagen. Wie die verlegging onderneemt, zal den toekomstigen oever tot een eind landwaarts van de laagwaterlijn moeten onderhouden, zoodat de nieuwe dijk buiten alle gevaar ligt. Een zelfden toestand hebben we toch bij den Rotterdamschen Waterweg aan den Kapelpolder bij Maassluis, het Kooiland op Rozenburg, en andere plaatsen.

Het is m.i. dan ook volkomen begrijpelijk, dat uit belanghebbende kringen tot voor kort, immers voor zoover bekend, eerst door een adres van den Zeeuw-schen Polder-Waterschapsbond, vermeld in „Het Vaderland” van 9 Nov., Avondbl. A, van eenige oppositie wat de veiligheid van Zeeland betreft, niet gebleken is.

Ik acht het natuurlijk bloot toeval, dat dit bezwaarschrift verscheen, nadat ir. Ramaer op verschillende plaatsen in Zeeland zijn bedenkingen tegen het verdrag door lezingen had uiteengezet, want er zijn in Zeeland toch leidende personen genoeg, die daarop niet behoeften te wachten.

Eigenaardig is dan ook, dat van eenige oppositie in de Prov. Staten van Zeeland bij gelegenheid van hunne zomerczitting, toen het Verdrag toch volledig bekend was, niets is gebleken, doch deze eerst in de najaarszitting tot uiting is gekomen.

De tijden zijn m.i. voorbij, dat er veranderingen in het hoogwaterbed der Wester-Schelde anders dan door indijkingen, die intusschen slechts met steeds grooter tussenpoozen (oude armen, zoals de Braakman en het Kreekerak, uitgezonderd) elkander opvolgen, zich evenals in vroeger eeuwen (zie de kaartjes in het artikel van den heer H. Dunlop in het Haagsche Maandbl. van Aug.) zullen voordoen. Die waren toen mogelijk ten gevolge van de destijds gebrekkige hulpmiddelen

en het ontbreken van leiding der plaatselijke besturen door hooger gezag.

Van de grilligheid van het laagwaterbed wordt wel hoog opgegeven; maar zoo erg is die nu niet. Wel verplaatste een drempel in het vaarwater zich naar links of rechts, binnen- of zeewaarts of nam in diepte af, dan weer toe, in hoofdzaak onderging het diep vaarwater sinds meer dan een eeuw geen ingrijpende verandering; in de toekomst zal die toestand door baggerwerken ondersteund, eventueel door werken tot beugeling en later afsluiting van nevengeulen gestabiliseerd en ten slotte door normaliseering van het laagwaterbed vastgelegd en tot een gewenschte regelmatigte breedte beperkt moeten worden.¹⁾

Hoevele tientallen van jaren nog wel zullen verloop voor het zoover is, ik denk niet, dat iemand zich aan een schatting of voorspelling daarvan zal wagen, doch voor de veiligheid der polders ware een normaliseering zeker het tegendeel van een ramp.

Over de kosten buiten die van het onderhouden der bestaande diepte, behoeft men zich ook niet onnoodig bezorgd te maken; daarover moeten de beide Staten zich verstaan. De verdeeling der kosten valt buiten de bevoegdheid van de arbiters.

Nu kan men nog vreezen, dat een kunstmatige verlegging van een geul door middel van baggerwerk van schadelijken invloed kan zijn op een te voren niet of weinig aangevallen oevervak. Indien dit verband behoorlijk kan worden aangetoond, zal toch ook degeen, die die geulverlegging laat ondernemen, de nadeelige gevolgen voor anderen behooren te dragen.

Wanneer thans in de „grillige” Schelde zich door natuurlijke oorzaken een geul verlegt, en sterkere aantasting van een oever daarvan het gevolg is, dan zijn de gevorderde verdedigingswerken geheel ten laste van den polder, die alleen door calamiteus verklaring krachtens de wet van 1870 een bijdrage van Rijk en Provincie kan verkrijgen. Dat ten slotte de Wester-Schelde, zij het in verre toekomst, ten doode zou zijn opgeschreven evenals zooveel andere zee-armen of geulen uit vroeger eeuwen (ir. Ramaer, brochure bladz. 27) is een stelling, die niet wordt onderschreven.²⁾ Die geulen gingen verloren, omdat bij stormen de landkaart plotseling een geheel ander aanzien kreeg, waarvoor nu de tijden voorbij zijn, en omdat van onderhoud en doelmatig ingrijpen geen sprake was.

Het gedurende eeuwen voortbestaan van de havens in de Langstraat, door ir. Ramaer aangehaald in het „Haagsch Maandbl.” bladz. 265, geeft een anderen kijk op dit vraagstuk, al zijn de omstandigheden daar met die op de Schelde niet gelijk te stellen. Voor een in den loop der tijden genormaliseerde Schelde behoeft de toekomst nog niet donker te worden ingezien.

De kwestie van de verplichting tot geheele vrijlating der schepen en van de loodsgelden wensch ik voorbij te gaan, zonder ze voorbij te zien. Van bij uitstek bevoegde zijde werd daarop gewezen.

Alvorens van art. IV af te stappen, mag ik er aan herinneren hoe volgens prof. Van Eysinga de garandeerende mogendheden nog de rol van toezienende voogden vervullen over de verhouding tusschen Nederland en België krachtens het tractaat van 1839. Hoewel na dien tijd partijen er in geslaagd zijn de zich voor-

¹⁾ In de „Haagsche Post” van 26 Dec. komt op bladz. 2210 een schets voor van een genormaliseerde stroomgeul in de Wester-Schelde. Het is mij onbekend of die schets globaal het door de bevoegde autoriteiten opgemaakt voorloopig ontwerp weergeeft. Zoodanig ontwerp moet er echter wel zijn: hoe kwam men anders aan een globale raming van kosten ten bedrage van één milliard? (De heer Dunlop in het „Haagsche Maandblad”, bladz. 161).

Dat een in dien zin genormaliseerde Schelde heel wat gunstiger omstandigheden voor de oevers zou scheppen dan de tegenwoordige niet genormaliseerde rivier, lijdt m.i. geen twijfel.

²⁾ „Spectator Stupefactus” (in het vervolg „Sp. St.”) ziet die verzanding reeds „in betrekkelijk korten tijd” (bladz. 18). Dat zoo'n proces eeuwen vordert, leeren Braakman, Ooster-Schelde en Lauwerzee.

doende kwesties in onderling overleg te regelen, zoo hebben toch bij verschillende gelegenheden de toezienende voogden wel een rol gespeeld, (zie prof. Van Eysinga, „E.-S. B.” bladz. 422), en dan schijnt het toch wel een belangrijk voordeel, niet alleen om nu voor goed te ontkomen aan die toezienende voogdij (t.a.p. bladz. 423), maar ook om aan den scheeven toestand, die zich door de uitvoering van baggerwerk in de Schelde ont-wikkelt, een einde te maken en den omvang der op Nederland rustende verplichtingen beter vast te leggen dan door de op zijn best onduidelijke § 8 van art. IX van het Verdrag van 1839.

De politieke zijde van het Verdrag, uitvoerig behandeld in de „N. R. Ct.” van 9 tot 11 December 11, waarover met den Min. v. Buitenl. Zaken een uitnemend bevoegde als prof. Van Eysinga blijkbaar anders denkt, wensch ik verder te laten rusten.

(Wordt vervolgd).

Prof. Ir. J. NELEMANS.

HET REEDERIJ-BEDRIJF IN 1925.

I.

De gunstiger stemming, die zich eind 1924 scheen baan te breken en bij velen verwachtingen wekte van een langzame doch gestadige verbetering in de toestanden op scheepvaartgebied, heeft zich helaas slechts gedurende de eerste maanden van het thans weder achter ons liggende jaar kunnen handhaven. Ook ditmaal weder bleek de betere tendenz van voorbijgaanden aard te zijn, resultante van een levendiger vraag naar graan dan sedert lange maanden het geval geweest was, en waardoor zoowel Argentinië als Australië en de Noord-Pacifische tijdelijk een ongekende activiteit ten toon spreidden. Vooral Australië, dat kon bogen op een record-oogst, trad op groote schaal als bevrachter in de markt en al zeer spoedig sloegen de vrachten, zoowel van West-Australië als van Zuid-Australië, Victoria en Sydney een stijgende richting in. Van ca. 30/-, welk cijfer aanvankelijk werd betaald, steeg de vracht successievelijk tot 55/- per ton; een vracht, die tal van reeders verleide hun schepen in ballast van de Laplata-rivier naar Australië te dirigeren. De Laplata-markt toch vertoonde al spoedig teekenen van apathie; de zaken krompen bedenklijk in, wat met een voortdurend afbrokkelen der vrachten gepaard ging; geen wonder dan ook dat menige reeder den kortstondigen „boom” in de Australische vrachten maar al te gaarne aangreep om op deze wijze te trachten het eindresultaat der rondreis te verbeteren. Wij komen nog nader in onze retrospectieve beschouwing op de Laplata-markt terug, willen echter eerst nog wijzen op de reflex-beweging, die de aanvankelijk gunstige stemming op de Australische markt op de overige Oostersche aflag-centra uitloefde. Wij wijzen allereerst op de vrachten van Bombay en Karachi, die successievelijk tot 28/6 per ton draagvermogen opliepen; voorts op de vrachtcijfers van de Burmah-rijsthavens, alsmede van Saigon, Kohsichang etc., die al mede den invloed der gunstiger stemming ondergingen en geleidelijk opliepen tot 35/- per ton. In verband met de meerdere vraag naar tonnage van de Oostersche havens viel het den Zuid-Afrikaanschen kolen-exporteurs gemakkelijker tonnage te secureeren voor het vervoer hunner kolenladingen van Port Natal naar Port Sudan, Colombo, Perim, Singapore, alsmede Calcutta.

Al deze factoren droegen ertoe bij om gedurende de eerste maanden van het jaar de stemming op de vrachtenmarkt vrij geanimeerd te doen zijn. Maakten velen zich reeds illusies over een „beter 1925”, helaas werd aan deze verwachting eind Februari/begin Maart de bodem ingeslagen. Australië, dat voornamelijk den stoot had gegeven tot de meerdere activiteit, trok zich geleidelijk terug en naarmate de zaken inkrompen daalden ook de vrachten. Dezelfde stimuleerende invloed, die aanvankelijk van Australië op de overige markten was uitgegaan en de vrachten, zooals wij

hierboven reeds releveerden, van Britsch-Indië en Burmah deed oploopen, deed zich nu in omgekeerde richting gelden. Immers kwam, nu Australië als belangrijke bevrachter feitelijk was uitgeschakeld, meer en meer tonnage voor de voornoemde markten beschikbaar, waardoor ook daar het vrachtenpeil werd gedrukt. Zoo zien wij bijvoorbeeld de vracht van Bombay/Karachi van 28/6 als hoogste cijfer geleidelijk terugloopen tot 25/- begin Maart, 20/- in Mei, totdat ten slotte door Juni/Juli tonnage zelfs het abnormaal lage cijfer van 16/6, alles per ton draagvermogen, geaccepteerd wordt. Een analoog verloop toonen de rijstvrachten van Burmah, die van 35/- als hoogste vracht geleidelijk terugloopen tot 20/-, welk cijfer door enkele Junihooten werd geaccepteerd. Wij maakten reeds met een enkel woord melding van de River Plate-markt, die de Engelsche reederijen o.i. terecht als „pivot market” beschouwen. Inderdaad kan deze markt in zeer belangrijke mate het verloop van de overige markten beïnvloeden; is er flinke vraag naar ruimte voor Zuid-Amerikaansche rekening, zóó, dat deze markt zelve een aanzienlijke hoeveelheid scheepsruimte absorbeert, dan zien wij als onmiddellijk gevolg een vaster stemming van de Gulf, Cuba, Zuid-Afrika, Australië, Salpeterhavens, enz., welke markten dan immers geheel op zichzelf zijn aangewezen en niet kunnen profiteeren van tonnage die — geen of geen loonend emplooi in de Riverplate vindend — noodgedwongen verplicht zijn een ballastreis naar meergenoemde aflag-centra te maken, ten einde aldaar retourlading te verkrijgen. Het is juist deze tonnage die, min of meer in een impasse verkeerd, de vrachten maar al te vaak bederft. De Riverplate kan derhalve als markt van groote beteekenis den algemeenen toestand op de vrachtenmarkt ten gunste dan wel ten ongunste beïnvloeden.

Helaas is 1925 één groote teleurstelling geworden. Gedeeltelijk hebben reeders de ineenstorting dezer markt zelf veroorzaakt; immers werd, zonder rekening te houden met den aanzienlijk kleiner tarweoogst, waardoor het exportsurplus eveneens veel geringer was dan in het voorafgaande jaar, waarbij nog kwam dat ook de maisoogst bijna één derde kleiner was dan in 1924, een aanzienlijk aantal schepen onbevracht voor de thuisreis en derhalve op goed geluk naar de Laplata-rivier gedirigeerd. Hierdoor werd de markt volkomen ontwricht; tal van schepen werden weken, enkele zelfs verscheidene maanden achtereen opgehouden, andere reeders dirigeerden, zooals wij reeds vermeldde, hun schepen naar elders en enkele meer kapitaalkrachtige reederijen besloten kort en goed hun schepen in ballast van Zuid-Amerika huiswaarts te doen keeren. Dat de vrachten scherp terugliepen behoeft wel geen betoog; werd in Januari nog 22/6 van Buenos Aires en 25/6 van San Lorenzo betaald, in Juni waren deze cijfers reeds tot respectievelijk 10/3 en 11/- teruggelopen; men bedenke hierbij dat het laagste vrachtcijfer, hetwelk in 1924 van de Laplata-rivier werd betaald, 19/- bedroeg!

Ook Zuid-Afrika, dat gedurende het afgelopen seizoen kan bogen op een record-maisoogst, vermocht in deze omstandigheden geen uitkomst te brengen. Tal van schepen toch werden, zoodra bekend werd dat Zuid-Afrikaansche mais-exporteurs aan de markt zouden komen, in ballast van de Laplata-rivier naar Zuid-Afrika gezonden, met het gevolg dat de vracht van 30/-, welk cijfer in Maart werd betaald, terugliep tot 20/6, tot welke vracht Juni-ruimte zonder moeite door bevrachters kon worden gecureerd. Toen ten slotte het teveel aan scheepsruimte in de Laplata-rivier was „verwerkt” en de animo om schepen op goed geluk naar Zuid-Amerika te zenden na de jongste onfortuinlijke ervaringen merkbaar was geluwd, zoodat een toestand van evenwicht tusschen vraag en aanbod was ingetreden, konden de vrachten van de Riverplate zich, zij het dan ook zeer geleidelijk, wederom iets herstellen. Voor Augustus-ruimte werd 20/- betaald, terwijl ook voor November/Decem-

ber aflading verscheidene bevrachtingen op basis van 20/- à 21/- tot stand kwamen.

Ook Montreal heeft gedurende het afgelopen jaar niet aan de verwachtingen beantwoord. Kwamen eind Maart de eerste bevrachtingen voor het a.s. seizoen op basis van 15 dollarcenten per 100 q tot stand, al spoedig reageerden ook hier de vrachten en Augustus-tonnage kon niet meer dan 9 cents bedingen, terwijl zelfs tot dit abnormaal lage cijfer booten slechts na langdurige onderhandelingen en ten koste van verschillende concessies plaatsing vonden. Geleidelijk liepen de vrachten, naarmate het seizoen voortschreed, iets op; de gebruikelijke „eindsput” bleef ditmaal echter geheel achterwege en het seizoen sloot zoodaals het begon, in lochte stemming en tot vrachten, varierend tusschen 14 en 15 dollarcenten per 100 q .

Noord-Amerika was vrijwel het geheele jaar als bevrachter van eenige beteekenis uitgeschakeld; enerzijds ten gevolge van de in vergelijking met 1924 zoo veel geringer behoeften van den Europeeschen consument en den voor tal van landen nog steeds dwingend eisch tot het betrachten der meest rigoureuze spaarzaamheid, welke factoren uit den aard der zaak ook een nadeeligen factor vormden voor de afzet-mogelijkheden der overige gyaanproduceerende landen, anderzijds ten gevolge der gedeeltelijke mislukking van den Amerikaanschen oogst van wintertarwe. Ook van de Noord-Pacific waren de vrachten gedurende het achter ons liggend jaar aan groote schommelingen onderhevig; in Februari toech vonden booten grif plaatsing tot 40/-, welk cijfer echter terugliep tot 29/6 in Augustus, om vervolgens weder tot 36/- in December te stijgen.

Voor het vervoer van suiker van Cuba en San Domingo kwam gedurende het afgelopen jaar een vrij groot aantal bevrachtingen tot stand. Ook hier fluctueerden de vrachten in sympathie met de overige markten. Wij noteeren een gemiddelde vracht van Cuba gedurende 1925 van circa 19/- tegen circa 22/6 in 1924 en van circa 20/9 van San Domingo tegenover circa 25/- in het voorgaande jaar.

Wanneer wij thans zien naar de meer nabijgelegen afluad-centra, dan treft ons allereerst de zeer groote bedrijvigheid, die zich voornamelijk in de maanden Juli/Augustus/September in de Zwarte Zee hebben ontwikkeld. Berichten van een overvloedigen oogst in Rusland — men sprak officieel van een export-surplus aan tarwe alleen van circa 12.000.000 quarters afgezien van eveneens aanzienlijke hoeveelheden maïs, haver, gerst en rogge — leidden tot bevrachting van ruimte op groote schaal. Naar schatting vonden in de periode Juli/October enkele honderden booten plaatsing tot vrachten varierend tusschen 11/- en 13/9 per ton. Helaas bleef ook hier de desillusie niet uit; in September ondervonden tal van schepen ernstige vertraging in de laadhavens, andere moesten geruimen tijd in den Bosporus op laadorders wachten, terwijl wederom van tal van andere in onderling overleg de bevrachtings-overeenkomst werd geannuleerd. Sedert kwamen nieuwe bevrachtingen niet of in zeer geringen getale tot stand en is de Zwarte Zee als factor van beteekenis op de vrachtenmarkt volkomen uitgeschakeld. De heer Jan Schilt-huis heeft in enkele artikelen in dit tijdschrift¹⁾ de beteekenis van Rusland als exporteur van graan geschetst en gespeurd naar de oorzaken, welke tot de plotselinge ontwijking hebben geleid. Welke ook de oorzaken mogen zijn — vermoedelijk zullen onjuiste oogstramingen mede een rol hebben gespeeld — van reedersstandpunt bezien is de loop van zaken te betreuren; ten enige rondreis die op papier een redelijk saldo liet zal ten gevolge der vertraagde belading zoodaals geen direct verlies, slechts een gering overschot

¹⁾ [In de Nos. van 23 Sept. 1925 en 13 Jan. 1926. — Red.]

laten, afgezien nog van den min gunstigen invloed, dien het zich terugtrekken der Russische exporteurs op de vrachten van Poti, Alexandrië en van de Middellandsche Zee in het algemeen heeft uitgeoefend.

De ertsvrachten van de Middellandsche Zee waren gedurende het geheele jaar in mineur. De hoogste vracht gedurende 1925 van Algiers naar Rotterdam betaald bedroeg 5/- per ton, de laagste vracht 4/6, wat een gemiddelde geeft van 4/8½ tegenover 6/4½ in 1924. Van Bilbao was de gemiddelde vracht gedurende het afgelopen jaar 5/10½ tegen 6/6½ in 1924, van Bona 4/9 tegen 5/11½ en van Huelva (Tinto terms) 5/9 tegen 6/6 per ton. Een aanzienlijke teruggang derhalve over de geheele linie, waarbij dient te worden opgemerkt dat groote tonnage vaak niet of slechts tegen gereduceerde vrachten plaatsing was.

Helaas vonden reeders geen tegenwicht in loonder kolenvrachten uitgaand. Reeds elders¹⁾ is uitvoerig de aandacht gevestigd op de ernstige crisis die de Engelsche mijnbouw doormaakt en waarvoor tot dusver nog geen panacea is gevonden. De totale kolenuitvoer gedurende de periode 1925 bedroeg ca. 51 miljoen tons tegen ca. 62 miljoen in 1924; de in het Vereenigd Koninkrijk geleverde hoeveelheid bunkerolen bedroeg plm. 16 miljoen tons tegen plm. 18 miljoen tons een jaar te voren.

Wanneer wij zien naar de vrachten, die voor kolenuitvoer van Wales naar Zuid-Amerika — wij nemen Bahia Blanca als basis — in 1925 werden betaald, dan zien wij een stijging tegenover 1924. De gemiddelde vracht toch in 1925 bedroeg 15/7 tegen circa 13/- in 1924. Dit verschil ten gunste van 1925 wordt verklaard door de abnormaal lage retourvrachten van Zuid-Amerika; immers konden de Welsh exporteurs slechts de noodige ruimte secureren door hoogere vrachtprijzen te betalen. Wij zien dan ook als hoogste vracht gedurende het afgelopen jaar naar Bahia Blanca betaald, 17/6 per ton genoteerd. Voor Montevideo bedroeg de hoogste vracht 19/- en het gemiddelde cijfer over 1925 circa 15/6 tegenover ca. 13/- in 1924. In andere richtingen zien wij echter tegenover 1924 een teruggang. Wij noteeren een gemiddelde vracht van 13/8 naar Colombo in 1925 tegen 14/4 in 1924, 8/11 in 1925 naar West-Italië tegen 10/2 in 1924 en 10/6 naar Piraeus in 1925 tegen 11/9½ in 1924. Sprekend over uitgaande kolenvrachten vermelden wij de vraag voor Canadeesche rekening voor Wales-anthraciet, waarvoor gedurende het St. Lawrence-seizoen een aantal „single-deckers” werd bevracht; de vracht varieerde tusschen 6/- en 7/- per ton met vrij lossen.

Na een staking van de mijnwerkers in de anthracietmijnen in Wales, welke staking een zestal weken duurde, brak een arbeidsconflict uit in de Amerikaanse anthraciet-kolenvelden. Dit conflict duurt nog steeds voort en heeft ten gevolge dat zoodaals van Wales als van Rotterdam een voortdurende vraag is naar scheepsruimte voor Noord-Amerikaansche havens.

Eén der oorzaken van den dalenden Engelschen kolenexport is de concurrentie van het Rijsch-Westfaalsche Kolensyndicaat. Inderdaad gaat het met den export van Westfaalsche kolen „toujours croissant”; naar de Deutsche Noord- en Oostzeehavens, naar Scandinavië, Middellandsche Zee en Zuid-Amerika, alsmede gedurende de laatste maanden ten gevolge van het reeds gereleveerde conflict in de Amerikaanse anthracietmijnen, naar Noord-Amerika, gaat de Westfaalsche kool in steeds groter hoeveelheden. Van reeders standpunt bezien zijn deze ladingen niet van aantrekkelijkheid ontbloot. Weliswaar zijn de vrachten, die voor verscheping van Rotterdam — dat natuurlijk ten volle van dezen „door-

¹⁾ [Zie pp. 55 en 63 in het No. van 20 Jan. 1926. — Red.]

voer" profiteert — betaald worden gemiddeld sixpence per ton lager dan de cijfers, die Wales betaalt, maar dit in verhouding kleine nadeel wordt ruimschoots goed gemaakt door de betere despatch — vooral wanneer ex lichter wordt geladen —; bovendien is van het pernicieuze wachten op „turn”, zoo; als dit vooral in Wales maar al te vaak voorkomt, te Rotterdam geen sprake, terwijl last not least de kosten, voornamelijk voor trimmen, aanmerkelijk lager zijn dan in de Engelsche havens en voor te Rotterdam lossende schepen de kosten van verstoemen naar een Engelsche haven vermeden worden.

Sprekende over de Westfaalsche kolen vermelden wij de voortgezette daling in 1925 van den prijs van Westfaalsche bunkercolen, die van circa f 14¼ per ton in Januari 1925 tot circa f 10¼ per ton in December jl. daalde; ¹⁾ bovendien worden, zooals bekend, speciale prijzen genoteerd voor de levering van kolen aan den Hoek van Holland (Vondelingenplaat, Poortershaven, enz.); op het oogenblik bedraagt b.v. de prijs voor in ballast aan den Hoek binnenkomende schepen circa 16/-, welk cijfer alle havenkosten includeert! In dit verband releveeren wij de meerdere activiteit, die door de verkoopsagenten der Limburgsche mijnen ten toon wordt gespreid. De dezer dagen gepubliceerde cijfers toonen trouwens een stijging van 937.254 tons — voor de Staats- en particuliere mijnen te zamen — in vergelijking met 1924, toen in totaal 6.179.006 tons werden gedolven tegen 7.116.260 tons in het afgelopen jaar. Voor deze productie, die, naar te verwachten is, in de eerstvolgende jaren nog verder zal stijgen, moet natuurlijk een afzetgebied gevonden worden en naar het zich laat aanzien zal in de toekomst de strijd om de suprematie op de Nederlandsche markt voornamelijk worden gevoerd tusschen de Westfaalsche en de Limburgsche mijnen. Voor den consument — dus ook voor den reeder — is dit een gunstige factor; de concurrentie toch tusschen deze beide belangrijke groepen zal de prijzen ook voor bunkercolen op redelijk peil houden. Wij wijzen met een enkel woord op deze omstandigheid, omdat de „bunker-rekening” een voorname post is op de exploitatie-rekening en iedere verlaging, vooral in tijden van depressie, voor den reeder van beteekenis is.

Wanneer wij ten slotte nog enkele woorden wijden aan de hout- en ertsvaart, is „the mournful picture” voltooid; helaas valt ook van deze, voor verscheidene onzer reederijen niet van belang ontbloote trajecten weinig goeds te zeggen. De houtvrachten, die zich naar gelang van laaddistrict en specificatie der lading bewegen tusschen f 19 en f 25 per Std., lieten al heel weinig marge. Reeds eerder wezen wij erop dat de Deutsche reederijen, die enkele jaren terug nog actief deelnamen aan de houtvaart tusschen Zweden/Finland en Holland, zich meer en meer uit deze vaart terugtrekken, terwijl de Maatschappij Houtvaart, alsmede de onder de Directie der firma Vinke & Co., Amsterdam, staande reederijen vrijwel het monopolie hebben veroverd. Ook de ertsvaart van Narvik/Lulea/Oxelösund en van Wabana was bij de vrachten, welke gedurende het afgelopen jaar betaald werden, weinig loonend; het profijt is vrijwel afhankelijk van de reis en van den despatch in laden en loshavens. Enkele dagen langer reisduur maakt een zeer aanzienlijk verschil en tal van reeders zijn dan ook, mede gelet op den aard der lading, geneigd „to keep hands off”.

C. V.

(Slot volgt).

DE GELDMARKT IN 1925.

De groote gebeurtenis op monetair gebied van het afgelopen jaar was het herstel van den gouden standaard op 29 April. Zooals bekend, werd op dien dag ook in Nederlandsch-Indië en in Engeland, Au-

¹⁾ [Verg. het veertiendaagsche overzicht van de kolenmarkt in de rubriek Goederenhandel. — Red.]

stralië en Nieuw-Zeeland de gouden standaard weder ingevoerd. Hierdoor werden de wisselkoersen met die landen en met verschillende andere, zooals de Vereenigde Staten, Zweden, Oostenrijk en Duitschland opnieuw tusschen enge grenzen vastgelegd.

In de eerste plaats was de genomen maatregel van groot belang voor den goederenhandel, die met meer stabiele wisselkoersen scherper calculeeren kon. Wel is waar was in de jaren van de sterk schommelende wisselkoersen de door den drang der omstandigheden ontstane termijnmarkt in wissels hierbij ook reeds te hulp gekomen. Maar in vele gevallen was die hulp nog niet afdoende, omdat de importeur, indien hij zijn wissel op termijn indekte, wellicht later concurrentie zou te vreezen krijgen van anderen, die na hem bij een lageren wisselkoers zouden importeerden.

Maar de wederinvoering van den gouden standaard was op monetair gebied van niet minder verstrekkende beteekenis door het feit, dat hiermede de geldmarkten der verschillende landen opnieuw aan elkaar gekoppeld werden. Dit geldt wel vooral voor de markten voor korte crediten, omdat op die voor langere crediten en obligatie-leeningen nog zoovele andere factoren inwerken.

Onmiddellijk na de vastlegging van onzen gulden en van het pond sterling aan het goud was het duidelijk, dat het pond sterling, dat toen circa 12.06½ noteerde tegen 12.00 een week tevoren, niet meer beneden ± 12.04 zou kunnen dalen. En aangezien particulier disconto in Londen 1 pCt. hooger was dan in Amsterdam, kon de bankier zijn beschikbare middelen althans voor een deel op de Londensche geldmarkt beleggen.

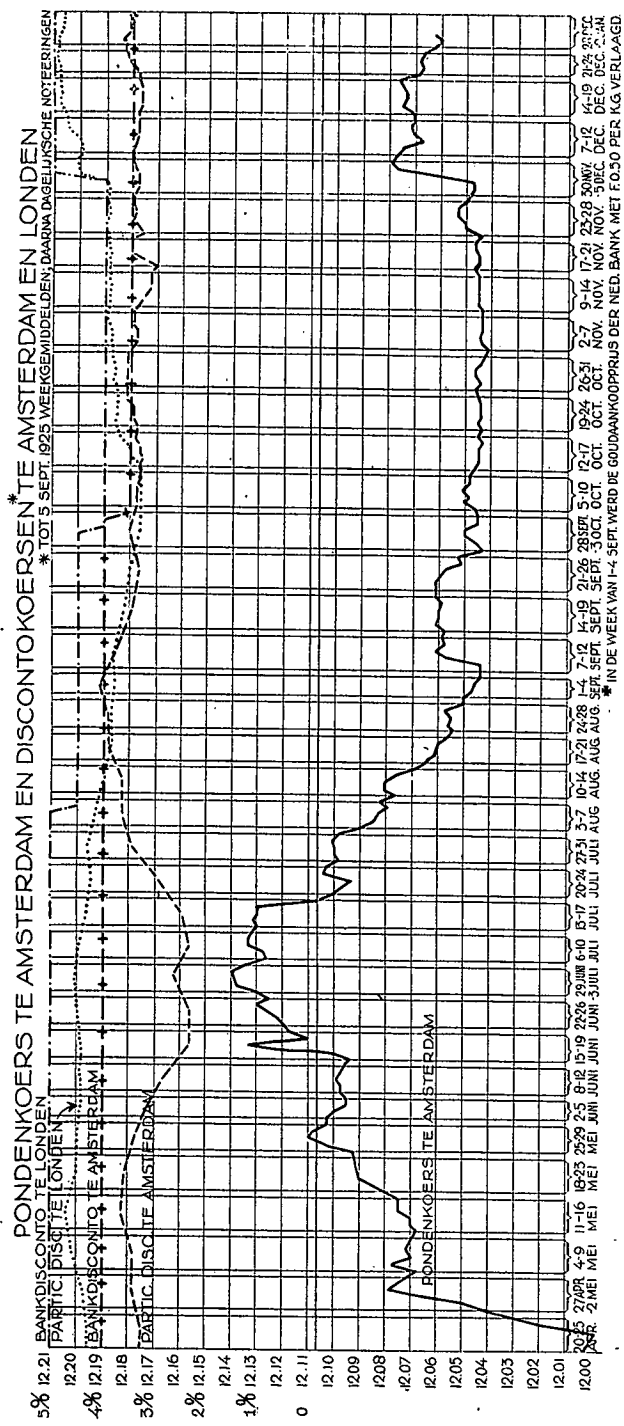
Vanaf het moment van het herstel van den gouden standaard heeft dan ook het verschil tusschen het particulier disconto te Londen en te Amsterdam den koers van het pond sterling ten onzent beheerscht.

Ter illustratie hiervan moge de hierbij gevoegde grafische voorstelling dienen, waarop zijn aangegeven het verloop van 20 April af van den koers van het pond sterling te Amsterdam, van het particulier en officieel disconto ten onzent en van dat te Londen.

Duidelijk blijkt hieruit, dat het Londensche particuliere disconto bijna voortdurend hooger was dan het onze en dat het pond sterling steeg, naarmate het verschil grooter werd en daalde, naarmate het verschil kleiner werd. Toen in het najaar geld te Londen zelfs goedkooper werd dan bij ons, daalde de pondkoers dusdanig, dat goud naar ons land verzonden moest worden. Interessant is het te zien, dat Londen alleen zijn goud kan vasthouden, indien geld daar beduidend duurder is dan hier. Zelfs toen het disconto in Londen meer dan 1 pCt. hooger was dan hier, kwam nog goud naar ons land toe. Men zal dit wel daardoor moeten verklaren, dat de kapitaalrente in het algemeen in Engeland hooger is dan hier, zoodat het goud, dat wegstroomde naar ons land, waar het minder rente opbracht dan in Engeland, diende ter betaling van goederen, die in Engeland zooveel te meer rente konden afwerpen dan hier.

Gedurende de laatste maanden van het jaar is het den bankiers bij hun rente-arbitrage niet moeilijk gemaakt. De rente was in Londen steeds hooger dan hier, zoodat ze door aankoop van ponden daar een betere rente konden maken, terwijl koersrisico vrijwel niet bestond, omdat de pondenkoers ongeveer op het onderste goudpunt lag. Tegelijk hebben die beleggingen den koers van het pond sterling geruimen tijd gesteund. Zij hebben den tijd overbrugd, die noodig was om de waarde van het geld in Engeland en hier te doen aanpassen bij de betrekkelijke schaarschte.

Indien men in de grafische voorstelling de lijnen beschouwt, die het verloop van het particulier en van het bankdisconto ten onzent aangeven, valt de afstand tusschen beide lijnen tusschen half Juni en half Juli op. Gedurende dien tijd was de invloed van het bankdisconto op onze geldmarkt uiterst gering,

was het bankdisconto m.a.w. niet effectief. Momenteel maken wij opnieuw een dergelijken toestand mee. En het beek is in zulke tijden nog scherper dan discontokoers aangeeft, omdat de geldmarkt, wanneer het bankdisconto niet effectief is, nog lager ligt dan uit het particuliere disconto blijkt. Zoo is call-money momenteel op 1 pCt. aangeboden en nagenoeg zonder vraag, terwijl particulier disconto ongeveer 2½ pCt. noteert. Bankiers achten het risico te groot om op lagere prijs wissels te koopen, omdat zij te veel schade zouden lijden, indien ze bij een stijgende markt zouden moeten herdisconteerden. Bij een lager bankdisconto zouden ze, behoudens het risico van een onverwachte verhooging daarvan, eventueel met gering verlies kunnen herdisconteerden. Daardoor is nu, evenals het vorige jaar speciaal tusschen half Juni en half Juli het verschil tusschen de geldmarkt en het bankdisconto nog grooter dan dat tusschen particulier en bankdisconto.

Wanneer omgekeerd het bankdisconto zeer effectief is, de lijnen voor het Londensche disconto geven het in de grafische voorstelling aan in de maand

November en het begin van December, ligt somtijds het niveau van de geldmarkt — althans potentieel — boven dat van het particulier disconto. Meent n.l. de bankier, dat hij toch te allen tijde zonder verlies bij de bank kan herdisconteerden, dan zal hij meer middelen in disconto beleggen dan hij anders op die wijze ter beschikking stellen zou. Het gevolg is, dat die potentieele spanning een uitweg zoekt bij een verhooging van de tarieven der circulatiebank. In het begin van December zien we dan ook, dat het bankdisconto bij zijn verhooging het particulier disconto meeslept.

In den loop van 1925 heeft de daling van de rente voor lang geld, met name van de obligatie-rente, die reeds in 1924 was ingezet, verderen voortgang gehad. Te verwonderen valt dit niet, als men bedenkt, dat in 1924 de fundeeringen der vlottende schulden van Rijk, Provincies en Gemeenten vrijwel hun beslag gekregen hadden. Het totaal bedrag aan emissies was in 1925 dan ook veel kleiner dan in 1924 n.l. circa f 292 miljoen tegen ruim f 400 miljoen in 1924. Hiervan plaatsten het Rijk, Indië, de Provincies en de Gemeenten in 1924 circa f 240 miljoen en in 1925 nog niet f 60 miljoen. Die geringere vraag naar lang crediet deed het rendement voor obligaties regelmatig dalen, of m. a. w. den koers der obligaties stijgen. In het hier volgende staatje is als typisch voorbeeld voor een prima obligatie met langen looptijd gekozen 4½ pCt. Nederland 1917, die noteerde:

begin Januari 1925	87%	begin Juli 1925	97 ³ / ₈
„ Februari „	89 ⁵ / ₁₆	„ Augustus „	98%
„ Maart „	92 ¹³ / ₁₆	„ September „	97 ¹³ / ₁₆
„ April „	92 ⁵ / ₁₆	„ October „	98 ⁷ / ₈
„ Mei „	94	„ November „	98 ⁵ / ₈
„ Juni „	95 ⁷ / ₁₆	„ December „	99
		„ Januari 1926	99

De stijging was regelmatig, bijna zonder onderbreking, en indien men bedenkt, dat het hier een vaste-rente-dragend papier betreft, bepaald abnormaal groot. De openbare kassen hebben die daling van de rente benut voor conversies hunner leeningen in die van een lager rentetype.

Eenigszins is de daling der rente voor lange credieten nog tegengehouden door emissies van buitenlandsche, vooral Deutsche obligaties, welke emissies echter beperkt zijn gebleven tot minder groote bedragen, doordat in de meeste gevallen geen officieele notering kon worden verkregen. Bij die weigering tot toelating tot de officieele notering gold de overweging, dat bij de groote economische afbraak in Duitschland en andere landen moeilijk te verdedigen Regeeringsmaatregelen zijn getroffen, die o.a. voor den Nederlandschen belegger nadeelige gevolgen hebben gehad. Het zou echter te betreuren zijn, indien een Protestmaatregel onzerzijds ertoe leiden zou, dat de Nederlandsche belegger nu tevens zou worden uitgesloten van de voordeelen, die het herstel, de nieuwe opbouw van die zwaar gehavende landen ontegenzeggelijk biedt en nog bieden zal.

Op de aandelenmarkt dient de fenomenale rijzing van rubberaandeelen gememoreerd te worden, waarin we werden meegeslept door de gunstige conjunctuur in de Vereenigde Staten en de daarmee samenhangende expansie van de automobiël-industrie.

Op de buitenlandsche wisselmarkt heeft de toestand zich geheel gewijzigd sinds Nederland en verschillende andere landen de pariteit der wisselkoersen weder binnen enge grenzen vastlegden. En nadat ook in de laatste maanden van het jaar de stabilisatie van den Belgischen franc krachtig werd ter hand genomen, bleef eigenlijk nog slechts de Fransche franc het eenige devies, dat zijn schommelingen bleef voortzetten. Hieronder volgt nog een lijstje van de laagste en hoogste koersen der voornaamste buitenlandsche wissels met de data, waarop ze bereikt werden.

Londen	{ 11.70 2 Jan. 12.14 30 Juni	Berlijn	{ 58.58 9 Jan. 59.75 31 Mrt.
New York	{ 2.46 6 Jan. 2.51 31 Mrt.	Weenen	{ 34.50 9 Jan. 35.50 31 Mrt.
Parijs	{ 8.90 15 Dec. 13.50 2 Feb.	Copenhagen	{ 43.50 3 Jan. 63.— 5 Sept.
Brussel	{ 10.73 16 Spt. 12.98 28 Jan.	Oslo	{ 37.20 2 Jan. 55.45 9 Sept.
Zürich	{ 47.65 10 Jan. 48.55 1 Juni	Stockholm	{ 66.30 6 Jan. 67.70 31 Mrt.

Opvallend is hierin de rijzing in Deensche en Noorsche kronen, die tusschen Januari en September 50 pCt. opliepen van den koers, waarop ze het jaar aanvingen.

Economische voordeelen hebben Denemarken en Noorwegen van die pogingen om de eer te redden en de vooroorlogs-pariteit weder te bereiken niet gehad, vnl. doordat ze die op zichzelf reeds ongewenschte en overhaaste ambitie niet in de eerste plaats door middel van de disconto-schroef, maar voor een groot deel ook met behulp van valuta-leeningen en credieten nagejaagd hebben.

In Engeland heeft zich over diezelfde kwestie een warme discussie ontwikkeld. Daar hebben Keynes en anderen geopponeerd tegen de tactiek van de Regeering en de Bank of England, welke tactiek ten doel had het pond sterling op de vooroorlogs-pariteit van den dollar te brengen en die volgens hen oorzaak is van de malaise in de Engelsche exportindustrie. Onvoorwaardelijk moet men Keynes en den zijnen toegeven, dat maatregelen van dergelijke verstrekkende gevolgen als in Denemarken en Noorwegen genomen werden, reeds alleen daarom onjuist geacht moeten worden, omdat men niet gezorgd heeft voor de geleidelijkheid, die voor elke economische ontwikkeling gewenscht is. Ook indien een dergelijke stijging van de Noorsche en Deensche kroon van 50 pCt. in 9 maanden tijd bereikt was langs den op zichzelf juisteren weg van disconto-verhoogingen, zou het economische leven zich onmogelijk zoo snel daarbij hebben kunnen aanpassen.

Maar in Engeland ging het slechts om enkele procenten en men heeft geen valuta-leeningen in het buitenland geplaatst, terwijl men — zij het dan ook door een gelukkigen samenloop van omstandigheden — de in Amerika verzekerde credieten niet heeft behoeven te gebruiken.

Als gevolg van het herstel van den gouden standaard zijn de wisselingen in de goudvoorraden weder van beteekenis geworden. Hieronder volgen eenige data betreffende goudvoorraden, buitenlandsche wissels en diverse activa der Nederlandsche Bank (alles in duizenden guldens) voor zooverre ze voor de goud-beweging van belang waren:

	Goud	Buitenl. wissels	Diverse activa
5 Januari..	504.578	113.109	101.939
14 April....	491.982	119.414	83.412
27 April....	479.473	146.657	73.382
9 Juni....	467.396	167.007	54.645
15 Juni....	455.336	187.406	52.819
6 Juli....	443.644	195.466	54.191
13 Juli....	431.558	213.789	48.510
27 Juli....	419.417	288.717	46.263

Er blijkt hieruit, dat 7 keer een partij van circa 12 miljoen gulden verscheept werd, maar tevens, dat in de plaats van het goud buitenlandsche wissels kwamen of saldi in het buitenland, die onder de diverse activa begrepen zijn. Gelijk bekend, betreft het hier dan ook niet een afgifte van de Bank, waartegen bankpapier is ingetrokken, maar een vriendschappelijke hulpverlening aan de Bank of England. Natuurlijk is hierdoor wel de circulatie in Engeland toegenomen, omdat de Nederlandsche Bank tegen haar goud een saldo in rekening verkreeg, dat ze aan anderen overdeed, toen ze dit saldo in Engelsche lange wissels belegde.

Van de zijde van de Nederlandsche bank kon tegen

deze hulpverlening geen bezwaar bestaan, want onze circulatie werd niet kunstmatig gewijzigd, zelfs werd nog de dekking rentegevend. Maar de Bank of Engeland heeft ten onrechte gemeend, dat zij met een dergelijken goudtoevoer gebaat was. Die goudtoevoer was niet het gevolg daarvan, dat het verkeer meer behoefte had aan circulatie-middelen en dus was het meerdere geld van den aanvang af overtollig. Had men tevens in Engeland het officieel disconto verhoogd, dan was „ongedekt” papier teruggevloeid en was op die wijze het overtollige geld uit de circulatie verdwenen. Maar aangezien de Bank of Engeland de rente niet verhoogde, maar zelfs nog twee keer met een half percent verlaagde, moest het overtollige geld weer naar het buitenland verdwijnen. De omstandigheden hebben ertoe geleid, dat meer dan de helft van het goud weer naar ons land is teruggekeerd. Later is bovendien de rest nog goeddeels naar de Javasche bank gegaan.

Tusschen 17 Augustus en 23 November vermeerderde de goudvoorraad van de Nederlandsche Bank van ruim f 414 miljoen tot ruim f 460 miljoen, terwijl bovendien de buitenlandsche wisselportefeuille en diverse activa nog met ruim f 5 miljoen toenamen.

Daarna is de goudvoorraad weer verminderd tot f 443 miljoen op 28 December wegens het in circulatie brengen van gouden tientjes.

Het herstel van den gouden standaard beteekent niet, dat de toestand van vóór den oorlog is teruggekeerd. Ook hier is evolutie. De geweldige schokken op monetair gebied gedurende den oorlog en in de jaren daarna, hebben het goud zeer ongelijk over de verschillende landen verdeeld. Het zal dan ook nog lang kunnen duren, eer in de verdeling van het goud een zekere evenwichtstoestand is ingetreden.

Bovendien wordt meer dan vroeger van de circulatiebanken behalve geldpolitiek ook conjunctuurpolitiek gevraagd. Men verwacht van hen dusdanige stabilisatie van het geld, dat conjunctuurschommelingen vermeden kunnen worden. De Cambridge-school ziet daarbij de geldzijde als den alles overwegenden kant van het conjunctuurvraagstuk.

Aangaande die stabilisatie zal men allereerst hebben na te gaan, of gestreefd moet worden naar een ruilmiddel van constante ruilwaarde, m. a. w. een onveranderlijk prijsniveau der goederen, of wel, dat het geld voortdurend constante behoeftevoorziening moet kunnen koopen. In tijden van schaarschte zullen immers dezelfde goederen in een sterkere behoefte kunnen voorzien.

Ook de kapitaalschaarschte in sommige landen tegenover den betrekkelijken rijkdom elders, levert problemen ter oplossing op. Alles te zamen genomen is het er voor de centrale banken nog niet eenvoudiger op geworden. Er zullen haar nog jaren lang de moeilijkste vraagstukken worden voorgelegd, waarvan de goede oplossing voor de volkswelvaart van de grootste beteekenis zal zijn.

TJ. GREIDANUS.

DE DUITSCHE RIJKS BANK 1876—1925.

In aansluiting aan het gedenkboek destijds door de Reichsbank bij haar 25-jarig bestaan uitgegeven, is thans een nieuw deel verschenen, waarin de jaren van 1901—1925 worden behandeld.

Uit de eerste periode valt te memoreeren, dat bij bankwet van 14 Maart 1875 de Reichsbank werd in het leven geroepen, ten einde als centrale circulatiebank voor het Duitse Rijk den geldomloop te regelen, en het betalingsverkeer te vergemakkelijken.

De leiding der bank werd gelegd in handen van den Rijkskanselier en onder dezen weder in die van de Directie der Bank, welke daartoe de noodige aanwijzingen ontving van den oppersten leider.

De Reichsbank nam een reeds bestaande circulatiebank over, de oude Preussische Bank, welke reeds jarenlang het privilege bezat tot uitgifte van bank-

biljetten in Pruisen, en ving op 1 Januari 1876 hare werkzaamheden aan.

Naast de Reichsbank bleven nog verschillende banken bestaan, die de bevoegdheid hadden bankbiljetten in omloop te brengen. Als gevolg van in 1899 in de bankwet aangebrachte wijzigingen zijn daarvan nog slechts over de Bayerische Notenbank, de Sächsische Bank, de Württembergische Notenbank en de Badische Bank, wier bankbiljetten thans nog tot een maximaal bedrag van R.M. 194.000.000 mogen circuleeren.

De tweede periode van haar bestaan begon de Bank op den verruimden grondslag gebracht door de Banknovelle van 7 Juni 1899. Met het oog op de ontwikkeling van het economische leven gedurende het afgelopen tiental jaren, was men er op bedacht geweest de eigen middelen van de Bank te versterken. Hiertoe was het aandelenkapitaal van R.M. 120.000.000 verhoogd geworden op R.M. 180.000.000. Tevens was het bankbiljetten-contingent, dat vrijgesteld was van 5 pCt. belasting en oorspronkelijk M. 250.000.000 had bedragen, op M. 450.000.000 gebracht.

Gedurende de jaren voor den oorlog had het bedrijf der bank een normaal verloop en kon zij als centrale bankinstelling den noodigen steun geven aan het economische leven. Dit ontwikkelde zich verder; tegenover een geschatten wisselomloop van 5826 miljoen in 1900 stond een van 8591 miljoen in 1913, terwijl in die jaren de Reichsbank gemiddeld 773 en 1030 miljoen Mark aan binnenlandsche wissels in portefeuille had.

Wat de buitenlandsche wisselportefeuille aangaat, aanvankelijk kocht de Reichsbank deze wissels slechts om voor handel en industrie de betalingen naar het buitenland te vergemakkelijken.

In 1898 echter ging de Bank er toe over, grootere bedragen buitenlandsche wissels aan te koopen, ten einde zoo noodig regulariseerend te kunnen optreden en daarbij eene meer actieve politiek in toepassing te brengen.

In 1908 bedroeg de buitenlandsche wisselportefeuille gemiddeld reeds 70 miljoen Mark, en het gemiddeld tegoed bij buitenlandsche correspondenten 51 miljoen Mark. Bij den aanvang van den oorlog bevonden zich voor een bedrag van 128 miljoen Mark aan buitenlandsche wissels in portefeuille, terwijl het tegoed in het buitenland 78 miljoen Mark bedroeg.

Bij het uitbreken van den oorlog veranderde de taak der Bank, en werd ze in handen der Regeering een bank, welke het voeren van den krijg moest financieren, voor zooverre de kosten daarvan niet op andere wijze konden worden gedekt.

De Bank werd ontheven van hare verplichting om bankbiljetten in goud om te wisselen, en door wetswijziging in staat gesteld verstrekkende credieten aan het Rijk te verleenen tegen disconteerling van schatkistpromessen zonder medeverbondenen.

Hoe de belangen van het Rijk meer en meer gingen overheerschen, blijkt duidelijk uit het volgende staatje.

De wisselportefeuille zonder schatkistpromessen bedroeg gemiddeld in:

Jaar	Bedrag (Millioenen Mark)	% v. h. opereerend kapitaal
1876	402	88
1901	845	87
1913	1135	86
1914	1425	60
1915	676	14
1916	711	10
1917	446	4
1918	274	1.6
1919	282	0.94
1920	3887	8.72
1921	1730	2.27
1922	—	—
1923	—	—
1924	1747	90

De bankbiljettenomloop, welke van 1901 tot einde 1913 van 1,4 tot 2,5 milliard Mark gestegen was, liep aan het einde van het laatste oorlogsjaar 22 mil-

liard Mark, en steeg in de jaren 1919, 1920, 1921 en 1922 verder tot resp. 35, 68, 113 en 1280 milliard Mark. Het jaar 1923 met den passieven weerstand, welken Duitschland bood wegens de bezetting van het Roergebied, bracht de papiercirculatie ten slotte op 496.500.000 biljoen Papiermark en deze Mark op een biljoenste deel van hare oorspronkelijke waarde. De disconto-rente voor wissels was toen in één jaar tijds gestegen van 8 pCt. tot 90 pCt.

Inmiddels was reeds in Mei 1922 op verlangen van de Reparatie-Commissie de z.g. Autonomiewet tot stand gekomen, waarbij de leiding van de Reichsbank uitsluitend in handen werd gesteld van de Directie, welke thans zelve voor de bankpolitiek verantwoordelijk werd.

In deze nieuwe positie heeft de Directie bij herhaling de Regeering gewezen op het gevaar eener steeds toenemende inflatie, zowel mondeling als schriftelijk. In 1922 verzocht zij met aandrang voor de credietbehoefte van het Rijk zoo min mogelijk een beroep te doen op de Bank, en de noodige maatregelen te treffen om de inkomsten van het Rijk te verhoogen.

Veel kracht heeft de Directie der Reichsbank ten slotte niet aan hare vertogen weten bij te zetten. Op 15 November 1923 was de toestand zoo geworden, dat nog slechts 1 pCt. van het schatkistpapier in de vrije markt was; de vlottende schuld bij de Reichsbank ondergebracht bedroeg 139,8 trillioen Mark.

De waarde van de Mark was intusschen in een angstwekkend tempo gedaald. Bij den aanvang van 1923 was de noteering voor een Dollar nog 7241,85 M., op 30 Juli reeds meer dan 1 miljoen, op 30 Augustus meer dan 10 miljoen, op 17 September meer dan 100 miljoen. De koersstijging duurde daarna onafgebroken voort.

Door de oprichting van de Rentenbank en daarna van de Golddiskontbank kon men van 20 November 1923 af de Mark stabiel houden op een dollarkoers van 4,2 biljoen, en inmiddels de noodige voorbereidingen treffen voor de invoering van een nieuwe munt.

De Reichsbank verklaarde zich bereid de Rentenmark tegen een vasten koers in te wisselen op de basis van 1 biljoen Papiermark = 1 Goudmark = 1 Rentenmark.

De Muntwet van 30 Augustus 1924 bracht de nieuwe Reichsmark, met eenzelfde goudwaarde als de oude Mark. De wet bepaalde verder, dat betaling van een schuld (in Mark luidende) voortaan in Reichsmark zou kunnen geschieden onder gelijkstelling van één biljoen Mark met een Reichsmark.

Verder kwam op dienzelfden datum de nieuwe Bankwet van 1924 tot stand, waarbij de Reichsbank verplicht werd de bestaande bankbiljetten in te trekken en te vervangen door nieuwe Reichsmarkbiljetten.

De Bankwet van 1924 maakte overeenkomstig het Protocol van Londen, op den grondslag van het bekende Dawes-plan, de Reichsbank volkomen onafhankelijk van de Regeering, welke sedert 1922, toen haar de leiding der Bank was ontvallen, toch nog door een Bank-Kuratorium met den Rijkskanselier als Voorzitter, toezicht op de gestie der Directie had kunnen uitoefenen. In de plaats van dit Kuratorium kwam de Generalrat, bestaande uit 14 leden, waaronder zeven buitenlanders. Een daarvan, professor Bruins, treedt namens den geheelen Raad op om meer in het bijzonder de internationale contrôle uit te oefenen, en daarbij toe te zien op de dekking der bankbiljetten. Deze Commissaris heeft volgens de Bankwet het recht om de vergaderingen van de Directie der Reichsbank bij te wonen, en maakt daarvan regelmatig gebruik.

De wet maakt het thans voor de Reichsbank onmogelijk onbeperkte credieten direct of indirect aan den Staat te verstrekken. De wissels, welke de Bank in disconto neemt, mogen slechts goede handelswissels zijn. Hoogstens voor den tijd van 3 maanden en tot

een bedrag van 100 millioen R.M. mag slechts credit aan het Rijk worden verleend, dat bovendien aan het einde van het jaar nimmer debet mag staan.

De verplichting voor de Bank om baren goud tegen hare bankbiljetten in te wisselen is blijven bestaan. Zoodra de omstandigheden het mogelijk maken, en Directie en Generalrat art. 31 der Bankwet van kracht verklaren, zal de Bank voorts verplicht zijn hare bankbiljetten in te wisselen tegen goud of chèques op buitenlandsche banken; in het laatste geval onder aftrek van een overeenkomstig deel der kosten, welke het transport van goud naar de betreffende bankplaats zou ten gevolge hebben.

De bankbiljetten in circulatie moeten gedekt zijn door ten minste 40 pCt. goud of deviezen, welke dekking ten minste voor $\frac{3}{4}$ uit goud moet bestaan. Onder deviezen zijn te verstaan bankbiljetten en wissels met een looptijd van ten hoogste 14 dagen, chèques en dagelijks opvorderbare vorderingen, welke bij een als betaalkrachtig bekende bank in den vreemde in buitenlandsch geld betaalbaar zijn.

Voor zooveel het gevaar van nieuwe inflatie haar dit niet belette, heeft de Reichsbank zooveel mogelijk getracht aan de dringende creditbehoefte van het gansche land tegemoet te komen, dat een groot deel van zijn liquide kapitaal had ingeboet. Daartoe heeft zij alles in het werk gesteld om den „Privatdiskontmarkt” weer in het leven te roepen. Zij beschouwde den wederopbouw van deze markt, waar door de grootbanken geaccepteerde wissels en goederenwissels voorzien van het endossement dier banken verhandeld worden, als een eersten eisch, en verklaarde zich daarom bereid deze wissels, boven de geldende rantsoenen, tot een bepaald bedrag in disconto te nemen. Eerst nadat de wisselmarkt tot stand was gekomen, ging de Bank op 25 Februari 1925 er toe over het disconto van 10 pCt. op 9 pCt. terug te brengen. Met de gestadige uitbreiding der disconto-markt liep het particuliere disconto, dat bij den aanvang van het jaar 1925 nog 9 pCt. had bedragen, geleidelijk terug tot 6 $\frac{1}{2}$ pCt.

De Reichsbank is er op bedacht geweest haar goudvoorraad, welke op 23 April 1924 nog slechts 441 millioen Mark bedroeg, te vermeerderen. Op 31 December 1925 bedroeg de voorraad goud ruim 1.200 millioen Rijksmark, bij een bankbiljettenomloop van 2.960 millioen R.M. en een tegoed van rekeninghouders ten bedrage van 695 millioen R.M., welke bedragen behalve door goud bovendien nog door 402 millioen R.M. aan „deviezen” gedekt waren.

De krachtige positie, welke de Reichsbank thans inneemt, stelt haar in staat de moeilijke tijden, welke haar nog wachten, met vertrouwen tegemoet te gaan. Daarbij zal zij ongetwijfeld mogen rekenen op den steun van het buitenland, dat groot belang heeft bij een stabiele Reichsmark.

* * *

Het lijvige gedenkboek, dat zeer veel belangrijks bevat van financieel-economischen aard, zal voor de geschiedenis ongetwijfeld van groote waarde zijn.

Een critische beschouwing op den gang van zaken levert het boek echter niet. Wanneer men critiek zou willen uitoefenen op de gestie van het Direktorium, zal men in ieder geval daarmede rekening moeten houden, dat de Reichsbank tot 1922 volkomen onder voogdij stond van de Regeering, en eerst bij de nieuwe Bankwet van 1924 vrij kwam van het toezicht, dat sedert 1922 van die zijde nog op haar werd uitgeoefend.

Alleen bezien in het licht der omstandigheden zal men een juist indruk kunnen krijgen van hetgeen president Havenstein, die van 1908 tot zijn overlijden op 20 November 1923 onafgebroken op zijn post is gebleven, in de veelbewogen jaren, welke achter ons liggen, heeft gepresteerd. In ieder geval is het een gelukkige omstandigheid, dat Dr. Schacht, vroeger directeur van een der grootste Deutsche banken,

thans de Reichsbank bestuurt op een wijze vrij van ambtelijke traditie.

Bevrijd van politieke invloeden en gesteund door het beleidvol optreden van den Generalrat en diens vertegenwoordiger prof. Bruins, heeft de Reichsbank onder het krachtig bewind van president Schacht volkomen aan de gestelde verwachtingen kunnen voldoen, zoodat zij bij haar 50-jarig bestaan althans met voldoening op het naaste verleden kon terugblikken.

Wij hopen, dat de gunstige verwachtingen, welke van den nieuwen president en van zijn mededirecteuren thans worden gekoesterd, in vervulling mogen gaan, en de bladzijden van een volgend gedenkboek van nieuwen bloei zullen kunnen getuigen.

P. T. HOOFD.

AANTEKENINGEN.

Indexcijfers van groothandelsprijzen.

De dalende beweging in de groothandelsprijzen, welke gedurende het afgelopen jaar bijna onafgebroken heeft plaatsgevonden, heeft zich in de eerste maand van het Nieuwe Jaar voortgezet, zoodat het totaal indexcijfer per einde Januari 4189 bedraagt en dus een daling vertoont van 62 punten, vergeleken met einde December en van 579 punten vergeleken met einde Januari 1925. Het cijfer van Januari 1926 is het laagste sinds Augustus 1923. De schommelingen in Januari liepen nogal uiteen, doch vier van de vijf groepen vertoonen een daling in vergelijking met de laatste maand van het vorige jaar, hetgeen blijkt uit onderstaande tabel.

Data	Granen en vleesch	Anderen voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: olten, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen indexcijfer
Basis (gemidd. 1901—5) ...	500	300	500	400	500	2200	100,0
Einde Juli 1914	579	352	616 $\frac{1}{2}$	464 $\frac{1}{2}$	553	2565	116,6
„ Nov. 1918	1289	782 $\frac{1}{2}$	1848	903	1389 $\frac{1}{2}$	6212	282,6
„ Dec. 1923	853	815 $\frac{1}{2}$	1382 $\frac{1}{2}$	774	755	4580	208,2
„ Dec. 1924	992	789 $\frac{1}{2}$	1452	815 $\frac{1}{2}$	806	4855	220,7
„ Jan. 1925	1020	763	1404	782 $\frac{1}{2}$	798 $\frac{1}{2}$	4768	216,7
„ Febr. „	1001	769	1436 $\frac{1}{2}$	780	785 $\frac{1}{2}$	4772	216,9
„ Mrt. „	959	746	1434	760 $\frac{1}{2}$	780 $\frac{1}{2}$	4680	212,7
„ Apr. „	944	724 $\frac{1}{2}$	1362	743	776 $\frac{1}{2}$	4550	206,8
„ Mei „	956	706	1261 $\frac{1}{2}$	745	789 $\frac{1}{2}$	4458	202,6
„ Juni „	885 $\frac{1}{2}$	704 $\frac{1}{2}$	1234	736	791	4351	197,8
„ Juli „	908	698	1274 $\frac{1}{2}$	756	809 $\frac{1}{2}$	4446	202,1
„ Aug. „	952	718 $\frac{1}{2}$	1235 $\frac{1}{2}$	748	796	4450	202,3
„ Sept. „	934	702 $\frac{1}{2}$	1250 $\frac{1}{2}$	752	788	4427	201,2
„ Oct. „	886	699 $\frac{1}{2}$	1203 $\frac{1}{2}$	749 $\frac{1}{2}$	788 $\frac{1}{2}$	4327	196,7
„ Nov. „	918 $\frac{1}{2}$	704 $\frac{1}{2}$	1174 $\frac{1}{2}$	737 $\frac{1}{2}$	787	4322	196,4
„ Dec. „	936 $\frac{1}{2}$	679	1120	733	782 $\frac{1}{2}$	4251	193,2
„ Jan. 1926	892 $\frac{1}{2}$	694 $\frac{1}{2}$	1117	726 $\frac{1}{2}$	758 $\frac{1}{2}$	4189	190,4

Alle goederen in de eerste groep, welke voor meer dan twee-derde aansprakelijk is voor de totaal-daling, daalden gedurende Januari; de grootste daling is een achteruitgang van 5 s. per 280 lbs. in meel. In de tweede groep waren alle bewegingen in opwaartsche richting; de grootste vond plaats in thee en suiker. In de weefstoffengroep was katoen iets hooger, doch wol, vlas, hennep en jute waren per saldo iets lager. Het kenmerk van de delfstoffengroep was een stijging in ruw-ijzer na een lange serie van dalingen. De markt wordt beschreven als vast, terwijl de productie niet voldoende is en achterstand bestaat bij leveringen. De stijging in de ruw-ijzerprijzen echter werd te niet gedaan door dalingen in de niet-ijzerhoudende metalen. De daling van 24 punten in de diversengroep is grootendeels aansprakelijk voor de daling in den prijs van rubber na het hoogste punt in December bereikt. De rest van den achteruitgang is het gevolg van dalingen in olie-zaden. De volgende tabel geeft de veranderingen in de indexcijfers van de verschillende artikelen aan, vergeleken met die voor December 1925, waarbij de gemiddelde prijs gedurende 1901-05 gelijk 50 is gesteld.

	Index-cijfer	+ of -		Index-cijfer	+ of -		Index-cijfer	+ of -
Tarwe (bti.)	106 ^s	- 4	Katoen(Am.)	97 ^s	+ 4	Koper	48 ^s	- 1
" (Eng.)	93	- 2 ^s	" (Egypt.)	126 ^s	+ 7	Delfstoff.	726 ^s	- 6 ^s
Meel	92	- 10	Garen	104 ^s	+ 3 ^s	Hout	93	...
Gerst	80	- 2	Laken	111 ^s	+ 2 ^s	(Baltisch)
Haver	73 ^s	- 6	Wol (Eng.)	120 ^s	- 2 ^s	Hout	77 ^s	...
Aardapp.	75	- 3	(Austr.)	107	- 7	(Amerik.)	61	...
Rijst	112	- 7 ^s	Zijde	96	- 7	Leder	100	...
Rundvl.	74	- 4	Vlas	98 ^s	- 3 ^s	Petroleum	101	...
Schapenvl.	84 ^s	- 1 ^s	Hennep	64	- 1 ^s	Oliën	73 ^s	- 1
Varkensvl.	102	- 9	Jute	191	- 5 ^s	Oliezaden	74	- 5 ^s
Gran. en vl.	892 ^s	- 4 ^s	Weefstoffen	1.117	- 3	Talk	69	- 1 ^s
Thee	173	+ 4 ^s	Ruw-Ijzer	75 ^s	+ 4	Indigo	90	...
Koffie	137	+ 1 ^s	Stalen rails	66 ^s	...	Soda	85 ^s	...
Rietsuiker	87 ^s	+ 1	Ijz. staven	86 ^s	...	Rubber	35	- 16
Bietsuiker	92 ^s	+ 6	Kolen (st.)	114	...	Diversen	758 ^s	- 2 ^s
Boter	88	+ 8	" (huisbr.)	86 ^s	...	Totaal	4.189	- 6 ^s
Tabak	116 ^s	...	Lood	142	- 4			
And. voed.	694 ^s	+ 15 ^s	Tin	107	- 5 ^s			
en genotm.								

Deze wijzigingen in de afgelopen maand hebben de stijging boven het vooroorlogse niveau, vergeleken met einde December, doen afnemen van 65,8 tot 63,3, hetgeen uit onderstaande tabel volgt.

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal
Juli 1914.....	100	100	100	100	100	100
December 1918....	226	222	293	186	241	236
December 1923....	148	231	225	167	136	178,6
December 1924....	171	224	235	175	146	189,3
Januari 1925....	176	217	228	168	144	185,9
Februari ".....	173	219	233	168	142	186,0
Maart ".....	166	212	232	164	141	182,5
April ".....	163	206	221	160	140	177,4
Mei ".....	165	201	205	160	143	173,8
Juni ".....	153	200	200	159	143	169,6
Juli ".....	157	198	207	163	146	173,3
Augustus ".....	164	204	200	161	144	173,5
September ".....	161	199	203	162	143	172,6
October ".....	153	199	195	161	143	168,7
November ".....	159	200	191	159	142	168,5
December ".....	162	193	182	158	141	165,8
Januari 1926....	154	197	181	156	137	163,3

Voorts laten wij hieronder nog volgen een overzicht der indexcijfers in eenige der voornaamste landen.

	Ver. Staten ¹⁾	Frankrijk	Italië	Duitsch-land ²⁾	Zwitserland	Zweden	Nederland ³⁾	Japan
Novemb. 1913	100	100 ^s	100	100 ^s	100 ^s	100	100	100
Novemb. 1918	206	358	438	367	392	214
Hoogste 1920	272	591	679	...	325	366	297	322
Decemb. 1923	151	457	577	140	183	160	154	211
Decemb. 1924	157	507	640	147	171	168	160	214
Januari 1925	160	514	657	147	171	169	160	214
Februari "	161	515	660	146	170	169	158	210
Maart "	161	513	659	144	166	168	155	204
April "	156	512	658	142	163	163	151	202
Mei "	155	520	660	141	162	162	151	199
Juni "	157	542	683	143	161	161	153	200
Juli "	160	557	707	143	160	160	155	198
Augustus "	160	557	731	144	159	159	155	200
September "	160	555	721	145	158	157	155	201
October "	158	572	716	144	159	154	154	200
November "	158	605	712	144	157	155	154	...
Decemb. "	...	633	715	145	157	156	155	...
Januari 1926	143	155

¹⁾ Bureau of Labour. ²⁾ Frankfurter Zeitung. Sedert Januari 1924 gebaseerd op 100 artikelen in plaats van op 98.
³⁾ Sedert 1922 gebaseerd op 48 artikelen in plaats van op 53.
⁴⁾ Sedert October 1923: Juli 1914 = 100. ⁵⁾ Midden 1914.

Wat Nederland betreft, merkt het Centraal Bureau voor de Statistiek op, dat bij beschouwing der indexcijfers, betrekking hebbende op de maand December 1925 blijkt, dat het algemeen indexcijfer, in vergelijking met de vorige maand, met 1 punt tot 155, dat der voedingsmiddelen met 4 punten tot 160 is gestegen. Wat het algemeen indexcijfer betreft, staat tegenover een stijging van 15 artikelen met 186 punten, een prijsdaling van eveneens 15 artikelen met in totaal 137 punten.

Met 10 of meer punten stegen de artikelen: tarwe (13), thee (40), peper (72), en aardappelen (16),

daarentegen daalden met 10 of meer punten: melk (18), kaas (12), boter (15), terpentijn (20) en hars (19 punten).

Bij beschouwing der indexcijfers, betrekking hebbende op het jaar 1925 blijkt, dat zoewel het algemeen indexcijfer als het indexcijfer der voedingsmiddelen, in vergelijking met 1924, met 1 punt is gedaald.

Gestegen zijn met 10 of meer punten: tarwe (11), haver (10), koffie (27), peper (72), varkensvleesch (13), hennep (13), runderhuiden (15), leder (13), tin (11), hars (76) en steenen (13); gedaald: erwten (29), suiker (27), thee (18), alcohol (67), aardappelen (65), rijst (12), ruwe katoen (55), vlas (43), paardehuiden (15), steenkolen (13), cokes (27) en ijzer (15 punten).

Kosten van het levensonderhoud bij arbeidersgezinnen te Amsterdam. ¹⁾

Het dezer dagen door het Bureau van Statistiek der Gemeente Amsterdam gepubliceerde indexcijfer van de kosten van het levensonderhoud van arbeidersgezinnen over December 1925 bedraagt 82,9 tegen 83,6 in September jl., waarbij Maart 1920 op 100 is gesteld.

	Voeding ²⁾	Rest ³⁾	Totaal	Stijging en daling in perc. sedert Mrt. '20		Indexcijfer
				Voeding	Rest	
Gemiddelde wekelijkse uitgave per gezinseenheid ⁴⁾ in gulden in Mrt. '20	f 5,56 ¹	f 5,70 ¹	f 11,27	100	100	100
Bedragen, welke p. gezinseenheid zouden zijn uitgegeven, indien besteed aan hetzelfde als in Mrt. 1920, in:						
Juni 1920.....	5,75 ¹	5,78 ¹	11,54	3,4	1,4	102,4
Sept. 1920.....	6,20 ¹	5,83 ¹	12,03	11,4	2,2	106,8
Dec. 1920.....	6,15	5,54	11,69	10,5	- 2,9	103,7
Maart 1921.....	5,83	5,23 ¹	11,06	4,8	- 8,2	98,2
Juni 1921.....	5,88	5,08 ¹	10,96 ¹	5,7	- 10,9	97,3
Sept. 1921.....	5,43	5,07	10,50	2,4	- 11,1	93,2
Dec. 1921.....	5,15 ¹	4,88 ¹	10,04	- 7,3	- 14,4	89,1
Maart 1922.....	5,21 ¹	4,91	10,12 ¹	- 6,3	- 13,9	89,8
Juni 1922.....	4,93	4,92 ¹	9,85 ¹	- 11,4	- 13,7	87,4
Sept. 1922.....	4,33	4,88 ¹	9,21 ¹	- 22 ¹	- 14,4	81,8
Dec. 1922.....	4,38 ¹	4,91 ¹	9,30	- 21,2	- 14,-	82,5
Maart 1923.....	4,26 ¹	4,83	9,09 ¹	- 23,4	- 15,4	80,7
Juni 1923.....	4,37	4,78	9,15	- 21,5	- 16,2	81,2
Sept. 1923.....	4,34 ¹	4,78 ¹	9,13	- 21,9	- 16,1	81,-
Dec. 1923.....	4,58 ¹	4,78	9,36 ¹	- 17,6	- 16,2	83,1
Maart 1924.....	4,63 ¹	4,80 ¹	9,44	- 16,7	- 15,8	83,8
Juni 1924.....	4,34	4,80	9,14	- 22,0	- 15,9	81,1
Sept. 1924.....	4,44 ¹	4,85	9,29 ¹	- 20,1	- 15,-	82,5
Dec. 1924.....	4,65 ¹	4,88 ¹	9,54	- 16,4	- 14,4	84,6
Maart 1925.....	4,55	4,90	9,45	- 18,2	- 14,1	83,9
Juni 1925.....	4,59 ¹	4,85	9,44 ¹	- 17,4	- 15,-	83,8
Sept. 1925.....	4,50 ¹	4,91 ¹	9,42	- 19,1	- 13,8	83,6
Dec. 1925.....	4,40	4,94	9,34	- 20,9	- 13,4	82,9

¹⁾ Verg. p. 951 in het nummer van 28 October 1925.
²⁾ Brood, beschuit, koek, grutterswaren, melk, kaas, eieren, vleesch, visch, vetten, suiker, andere kruidenierswaren, groenten, fruit, aardappelen.

³⁾ Kleeding, schoeisel, huishuur, brandstof, gas, electriciteit, poetsartikelen, wasch, fondsgelden, verzekering, contributie, periodieken, tabak, sigaren, dranken, instandhouding huisraad, ontspanning, tram, diversen.

⁴⁾ De herleiding tot gezinseenheden geschiedt aldus, dat de man geldt voor 1, de vrouw voor 0,9, een kind in het eerste levensjaar voor 0,15, in het tweede voor 0,2, in het derde voor 0,3 volwassene en zoo geleidelijk opklimmende met 0,05 voor elk leeftijdjaar.

Het Bureau licht de cijfers als volgt toe:

Evenals voor de vorige driemaandelijksche perioden werd ook over December 1925 het indexcijfer der kosten van het levensonderhoud berekend op de basis van Maart 1920 = 100. Het bedraagt over December 1925 82,9 (of een daling met 17,1 % sedert Maart 1920), tegen 83,6 over September 1925. Gedurende het afgelopen kwartaal is dus een vermindering waar te nemen met afgelepen kwartaal is dus een vermindering waar te nemen met afgelepen kwartaal tot kwartaal onafgebroken — zij het dan ook niet zeer belangrijke — daling van 84,6 (December 1924) tot 82,9 of met 2,0 %. De daling sedert September 1920, toen de duurte met een cijfer van 106,8 op de basis van Maart 1920

het hoogste punt bereikt had, bedraagt in December 1925 22,4 % tegen 21,7 % in September 1925.

Voor de voeding afzonderlijk is de daling sedert Maart 1920 20,9 %, tegen 19,1 % in September 1925. Evenals met de berekening over September 1925 het geval was, is dus voor de voeding een grotere daling te constateeren dan voor de totale uitgaven en werd deze grotere vermindering door een niet onbelangrijke stijging op den post huishuur te niet gedaan.

Tot de daling van het indexcijfer hebben verscheidene onderdeelen van het budget bijgedragen: brood, melk, visch, vetten, suiker, groenten, kleding. De dalingen op brood en melk zijn vrij belangrijk; de eerste is toe te schrijven aan het feit, dat de op 30 September ingevoerde verlaging van den broodprijs, welke op de samenstelling van het vorige indexcijfer slechts een onbetekenenden invloed had, eensdeels, omdat zij toen nog niet algemeen was en anderdeels, omdat zij slechts voor één dag kon worden meegerekend, thans geheel in de statistiek is opgenomen; de tweede aan twee omstandigheden, vooreerst, dat de melkprijs in het midden van de maand door de slijters werd verlaagd, en vervolgens, dat de veehouders omstreeks denzelfden tijd begonnen zijn hun product tegen een belangrijk lageren prijs dan dien der slijters te Amsterdam uit te venten; wat dit laatste betreft is er rekening mee gehouden, dat, volgens opgave van den Keuringsdienst van Waren, de door de veehouders verkochte melk ongeveer $\frac{1}{3}$ van de totale consumptie bedroeg. De daling op de groep vetten is het gevolg van de prijsvermindering van natuurboter, welke in het begin van December een aanvang nam en zich in den loop der maand voortzette; die op groenten, van den aanvoer der goedkope koolsoorten, welke in dit jaargetijde bijna uitsluitend aan de markt waren. In de groep kleding is eenige verlaging waar te nemen van mansonderkleding en van enkele kledingartikelen voor vrouwen.

Slechts weinige groepen hebben daarentegen een stijging ondergaan. De voornaamste hiervan zijn eieren, aardappelen, huisraad (sommige huishoudelijke artikelen) en huur.

Het indexcijfer 82,9 op de basis van Maart 1920 = 100, omgerekend op de basis van het prijzenpeil gedurende de periode 1911—1913 = 100 en Maart 1920 = 213,7, geeft een cijfer van 177,2 of 77,2 % boven het peil van vóór den oorlog, tegen 78,7 % in September 1925.

Indexcijfers van scheepsvrachten.

„Het algemeen niveau van scheepsvrachten voor volle ladingen”, schrijft „The Economist”, „daalde in Januari met 3,92 pCt.” Het vrachtenindexcijfer, dat voortvloeit uit de Marktfluctuaties der afgelopen maand, was 17 pCt. boven het gemiddelde van 1898—1913, doch 12 pCt. beneden het cijfer der corresponderende maand van het vorige jaar en 14 pCt. beneden dat van Januari 1924.

De bewegingen in de indexcijfers der verschillende groepen volgen uit onderstaande tabel.

Datum	Europeesche wateren	Noord-Amerika	Zuid-Amerika	Britsch-Indië	Verre Oosten en Stille Zuidzee	Australië	Totaal
Basis (Gemiddelde v. 1898—1913)	100	100	100	100	100	100	000
(Gemidd. v. 1913)	110,03	113,09	123,37	106,29	117,38	127,89	116,34
Febr. 1920	814,31	529,89	757,52	744,81	587,02	712,16	690,95
Dec. „	268,90	277,17	244,10	256,79	286,72	347,18	280,14
Dec. 1921	160,06	164,07	163,72	144,43	141,25	166,47	156,67
Dec. 1922	137,09	135,15	129,19	122,61	136,08	159,34	136,57
Dec. 1923	134,03	132,72	120,09	124,35	125,07	144,21	130,19
Dec. 1924	117,44	129,18	119,45	119,76	129,29	161,13	129,38
Januari 1925	115,26	134,60	120,38	123,83	132,44	172,70	133,20
Februari „	114,92	146,54	118,04	121,95	129,99	178,04	134,91
Maart „	116,34	130,81	110,41	116,99	118,42	151,33	124,05
April „	114,18	133,39	110,62	115,95	114,60	138,87	121,27
Mei „	109,86	124,85	110,97	108,43	105,16	126,41	114,28
Juni „	109,25	104,78	108,24	105,53	100,43	112,17	106,73
Juli „	119,02	111,96	113,42	106,15	94,43	117,51	110,41
Augustus „	107,22	113,46	110,79	112,24	99,14	126,41	111,54
Sept. „	103,22	117,25	109,09	113,38	101,83	140,65	114,24
October „	109,56	121,03	110,52	106,49	104,46	142,43	115,75
November „	115,30	119,13	110,70	109,85	109,07	149,55	118,93
December „	116,98	121,57	117,03	110,05	110,10	154,90	121,77
Januari 1926	115,92	114,12	116,10	119,58	102,78	133,53	117,00

De veranderingen in het indexcijfer van elke groep en subgroep over de afgelopen maand worden in de volgende tabel weergegeven, waarbij het gemiddelde

vrachtenpeil gedurende 1898—1913 op 100 is gesteld.

	Indexcijfer	+ of —
Golf van Biscaye; uitgaande vracht..	119,27	— 9,17
„ „ thuisvracht	135,48	— 1,61
Middell. Zee; uitgaande vracht	140,69	+ 12,14
„ „ thuisvracht	103,25	— 2,54
Noord-Amerika	114,12	— 7,45
Zuid-Amerika; uitgaande vracht	128,57	+ 24,45
„ „ thuisvracht	103,62	— 26,32
Indië; uitgaande vracht	138,95	+ 31,58
„ „ thuisvracht	100,21	— 12,52
Het verre Oosten, enz.	102,78	— 7,32
Australië	133,53	— 21,37

De tegenwoordige ongelukkige verslechtering in den toestand der scheepvaart, voor zoover het „tramp”-booten betreft, was niet door de reeders verwacht, en heeft zich ontwikkeld op een tijd van het jaar, dat de verscheping van oogsten van het Zuidelijk Halfrond, gewoonlijk bijdraagt tot een stabielen omvang der bevrachtingen en een levendige markt. De groote, plotselinge daling der thuisvrachten in de afgelopen maand, welke een corresponderende verstijving der noteeringen voor uitgaande kolenvrachten veroorzaakte, schijnt gedeeltelijk te mogen worden toegeschreven aan het op groote schaal weer in bedrijf stellen van opgelegde tonnage, waarbij de toekomstige behoeften te optimistisch werden geraamd, en ten deele aan het onvermogen van Europa, om tegen de tegenwoordige, prijzen genoeg overzeesch graan te absorbeeren, om de beschikbare tonnage een voortdurend emplooi te verzekeren.

De verhouding van het indexcijfer tot het gemiddelde van 1913 blijkt uit de volgende tabel.

(1913 = 100)

Maand	1923	1924	1925	1926
Januari	114,05	117,11	114,49	100,57
Februari	112,73	123,78	115,96	
Maart	115,23	122,09	106,63	
April	115,45	117,22	104,24	
Mei	114,55	114,27	98,23	
Juni	106,82	108,62	91,74	
Juli	103,39	103,75	94,90	
Augustus	100,16	104,43	95,87	
September	103,04	110,50	98,19	
October	107,86	115,55	99,49	
November	111,21	112,76	102,23	
December	111,81	111,21	104,67	
Jaarl. gemiddeld.	109,69	113,44	102,22	

De vraag naar laadruimte vertoont geen teekenen van spoedige opleving, en, in verband met het feit, dat Februari gewoonlijk voor de „tramp”-vrachten het hoogtepunt van het jaar vertoont, zijn de vooruitzichten voor dezen bedrijfstak gedurende 1926 verre van gunstig.

De politiek der Centrale Banken.

De strijd over de juiste circulatiebankpolitiek is nog steeds niet beslecht, ja, zelfs kan men van eenige toenadering tusschen de beide richtingen, welke hem voeren, moeilijk spreken. Het artikel van Prof. Schumpeter in dit blad¹⁾ en de daarop door Mr. J. G. Koopmans in den „Economist” van December l.l. geëfende critiek, zijn hiervan, om nu maar niet buiten onze grenzen te zien, een bewijs.

In een rede voor den Cobden-Bund te Budapest²⁾ heeft de President der Oostenrijksche Nationale Bank, Dr. Reich, gesproken over de hoogere taak eener moderne circulatiebank, in het bijzonder in crisistijden. Daarbij heeft hij eenige beschouwingen gewijd aan de middelen, waarover de centrale banken beschikken ter beïnvloeding der volkshuishouding en de grenzen, aan dezen invloed gesteld, welke in verband met bovengenoemde controverse hieronder mogen volgen:

¹⁾ Op p.p. 552, 574 en 600 van den vorigen jaargang.
²⁾ Opgenomen in Nr. 7/8 der „Mitteilungen des Verbandes Oesterreichischer Banken und Bankiers”, 12e jaargang.

Ter beschikking van de circulatiebanken staan, gelijk bekend, twee schepke, doch tweesijdende daarom, de renten en de deviezenpolitiek. Hun tantesing is daarom, zeer moeilijk, omdat deze op de verschillende kringen van belanghebbenden steeds verschillend inwerkt en bovendien ook nog op verschillende tijdstippen en onder verschillende voorwaarden zeer verschillende uitwerking hebben kan, terwijl de beoordeeling en waardeering dezer voorwaarden geenszins eenvoudigen ondubbelzinnig zijn. Beschouwen wij b.v. de deviezenpolitiek: Het hoog houden van den dollarkoers bemoeilijkt den Oostenrijker den import, vergemakkelijkt hem echter den export, begunstigt den dollarontvanger, belast den terugbetalenden dollarschuldenaar. Nog leerzamer is de beschouwing van de gevolgen der rentepolitiek: Een lage rentevoet maakt de productie goedkoper, vergemakkelijkt echter het terughouden van goederenvoorraden. De consument heeft op den duur weliswaar belang bij vermeerderde productie, voor het oogdenk wenschelijk hij verkrijgt; de producent goederen zoo goedkoop mogelijk te verkrijgen; de producent wenschelijk op een oogenblik de vergemakkelijking der productie, lijdt echter in een gegeven geval later onder overproductie en de daaruit ontstaande crisis. Voorwaarde voor een juiste beslissing is derhalve de juiste waardeering van de economische situatie. Vastgesteld moet worden of opzettelijke terughouding van goederenvoorraden plaatsvindt, of dat niet een feitelijk goederengebrek heerscht, of een overdreven investering plaats vindt, dan wel slechts onontkoombare nieuwe aanschaf en modernisering, zonder welke de nationale productie duurzaam buiten staat tot concurrentie zou worden, — of m.a.w. op een zeker oogenblik een druk op den koopman of een aanmoediging der productie meer van pas schijnt, e.d.m. Deze momenten kunnen weder tegelijkertijd in de verschillende landen verschillend zijn en kunnen derhalve slechts landsgewijs zuiver worden beoordeeld, wat ons leidt tot den eisch eener nationale rentepolitiek met vanzelfsprekende inachtneming der internationale geldsituatie. Doch verder: Over den economischen toestand geeft, gelijk bekend, de speculatie uit hoofde van haar beroep, voortdurend haar oordeel, waaruit voor de circulatiebank de plicht ontstaat, tegenover de ieder oogenblik geldende tendentie der speculatie stelling te nemen en haar, al naardat haar tendentie juist of onjuist wordt geacht, te steunen of te remmen. Derhalve moet de circulatiebank ook een waakzaam oog gericht houden op de gebeurtenissen ter beurze, het concentratiepunt van alle speculatie en zoo noodig met woord en daad ingrijpen. Hiermede maakt zij zich echter bijna zeker hetzij de hausse, hetzij de baisse partij en hun journalistieke herauten tot vijand. Voor mij zijn gedurende mijn driejarige werkzaamheid de meeste verdrietelijken uit de beursbewegingen voortgevloeid: Eenerzijds werd mij in het buitenland het verwijt gemaakt, de beurs-hausse van 1923 niet energiek genoeg bestreden te hebben, terwijl mij anderzijds ontelbare dreig- en smaadbrieven zijn toegezonden, toen ik in Juni 1925 een plotselinge en geheel ongefundeerde wederopleving der beurs-hausse in den weg trad. Ik geloof, dat beide oordeelen niet rechtvaardig waren. De beurs-hausse van 1923 ontrok zich, gelijk thans in het wezen der zaak ook het rapport der heeren Layton en Rist¹⁾ erkent, aan de beïnvloeding door de circulatiebank, omdat de in den inflatieoos ontstane 60 en 80 pCt.'s daggeldkoersen der beurs door een verhoging der bankrente, gelijk duidelijk is, niet had kunnen worden bestreden zonder de industrie lam te slaan; men moest derhalve het intreden der ontzuuchtering afwachten, die den waanzin van dergelijke geldknochten zeer spoedig deed inzien, doch ook den kater van een langdurige beursstagnatie na zich sleepte. Meer succes was in 1925 te bereiken, toen een poging tot explosieve koersstijging werd gedaan. Aangezien de circulatiebank op dit tijdstip de heerschappij over de geldmarkt reeds weder had verkregen en er nauwkeurige kennis van droeg, dat de voor deze koersstijgingen aangevoerde gronden ontoereikend waren, trad ik tegenover deze heveging krachtig op en verleende haar door het weigeren van een anders mogelijke renteverlaging nadruk. Hierdoor werd aan het strooivuur der hausse de voeding onttrokken en stante zijt zij innerlijke zwakte ineen, nog voor zij bredere kringen van het publiek kon bereiken. Natuurlijk werd dit resultaat slechts bereikt, omdat feitelijke redenen voor de hausse niet voorhanden waren, aangezien een economisch gefundeerde tendentie zich over alle hindernissen heen weet door te zetten, gelijk een economisch niet gefundeerde tendentie onfeilbaar veroordeeld is ten slotte schipbreuk te lijden. Dit inzicht moet worden vastgehouden, aangezien het voor overschatting van de mogelijkheden tot effectief ingrijpen der circulatiebank in het economisch gebeuren behoedt. Zeker is de invloed der circulatiebank op de economische ontwikkeling van het land aanzienlijk en voor het wel en wee van een groot deel der be-

¹⁾ [Verg. de nos. van 23 en 30 Sept. 1925. — Red.]

volking gedurende lange perioden van het jaar beslissend. Evenwel wil het mij toeschijnen, dat in het buitenland niet zelden reeds een overschatting van den mogelijken invloed der centrale-bankpolitiek plaatsvindt, doordat al te eenzijdig op den factor geld, resp. kapitaal, acht wordt geslagen. In het productieproces speelt echter naast den factor kapitaal ook de factor arbeid een gewichtige rol. Wel loopen nu naar mijn overtuiging de belangen van kapitaal en arbeid ten slotte meestal, en in het bijzonder op langeren termijn, parallel, doch tijdelijk kunnen zij aanzienlijke afwijkingen vertoonen; hierbij kunnen dan gewichtige sociale en humanitaire overwegingen eischen, datgene, wat met het oog op den toestand van de arbeidsmarkt gewenscht is, den voorrang te geven hoven het volgen van die regels, welke van het standpunt van de beïnvloeding der kapitaalsbevegingen geboden zouden schijnen. Deze noodzaak zal speciaal bij volkshuishoudingen, welke door oorlog en rampen verzwakt terneerliggen, of door groote werkloosheid zijn bezocht, vaak plaats vinden. Algemeen echter kan gezegd worden, dat de hoogte der loonen, welke grootendeels door de slechts moeilijk veranderlijke levensgewoonten der breeds massa's bepaald worden, slechts moeilijk toegankelijk is voor beïnvloeding door de rentepolitiek, welke krachtens haar natuur van korten duur en veranderlijk moet zijn, waardoor aan de uitwerking der bankpolitiek op de prijsvorming van industrieproducten een zeer gevoelige begrenzing schijnt gesteld. Een andere grond, waarom mij de moderne theorie van Irving Fisher en J. M. Keynes, welke aan de rentepolitiek een overheerschenden invloed op de geheele prijsvorming toeschrijft, te ver schijnt te gaan, ligt daarin, dat zij met de uitsluitend van de goederenzijde uitgaande invloeden op de prijzen, gelijk deze uit het wisselend aanbod der natuurlijke producten, graan, katoen e.d.m. voortvloeien, niet genoeg rekening houdt. Eindelijk moet het „überhaupt" de vraag schijnen, of de bereiking van een voortdurend gelijkblijvend prijsniveau, „überhaupt" als het onvoorwaardelijk na te streven doel der economische politiek is te beschouwen, aangezien immers prijsfluctuaties onbetwistbaar te ook als prikkel tot economischen voortgang in aanmerking komen."

Indische hoogovenplannen. — Het verkooingsvraagstuk.

In de Volksraadzitting van 8 Dec. ll. heeft de wd. Directeur van Gouvernementsbedrijven het volgende medegedeeld:¹⁾

Mijnheer de Voorzitter! De heer Wiessing is uitvoerig teruggekomen op de publicaties, die in de dagbladen zijn verschenen over het ongunstig verloop van de cokesproeven.

Hij heeft nu de vraag gesteld welk landsbelang de Regeering meent gediend te hebben met de mededeelingen aan de pers omtrent de mislukking van de cokesproeven met Poeloe Laoetkolen en wat de bedoeling was van de publicatie van het feit dat, na een hoogst serieus onderzoek naar de verwachtingen, die konden worden gekoesterd, daarover een vernietigend rapport werd ingediend.

Ik kan deze vraag beantwoorden met de categorische verklaring dat de Regeering, Mijnheer de Voorzitter, hier geheel buiten staat; van Regeeringswege zijn geen mededeelingen hierover aan de pers verstrekt; en Zij kan dan ook geenerlei verantwoording voor de hier bedoelde persberichten aanvaarden.

Verder wend door den heer Wiessing nog de vraag gesteld, waaraan de Regeering het toeschrijft, dat de proeven, die in Europa blijken te gelukken, hier hebben gevoerd tot een volslagen mislukking.

Inderdaad, Mijnheer de Voorzitter, is het hier, ondanks alle daaraan bestede moeite, niet gelukt aan om de Poeloe Laoetkolen te verkoozen, maar geen daarvan op economische wijze een bruikbare hoogovenkokes te vervaardigen.

Trouwens, aan den heer Van der Waerden werd reeds vóór den aanvang der proeven hier te lande in overweging gegeven de kooksproeven liever of althans mede in Europa te doen uitvoeren en wel omdat gevreesd werd dat dergelijke proeven in een land als Indië noodzakelijkerwijze onvolledig zouden worden. Wij beschikken hier niet over personeel met de zeer bijzondere kennis, welke voor technischen arbeid met een dergelijk speciaal karakter noodzakelijk is en evenmin hebben wij de beschikking over de laatste geperfectioneerde hulpmiddelen van de zich zoo snel ontwikkelende techniek op dit gebied.

Toen het met de proeven dan ook inderdaad niet wilde lukken werd den heer Van der Waerden, door mij persoonlijk, nog eens in overweging gegeven de proeven in

¹⁾ Hand. Najaarszitting 1925 p. 636.

Europa te nemen. Volgens van den heer Van der Waerden ontvangen bericht zijn de proeven in Europa gelukt, wat bewijst dat ons advies aan den heer Van der Waerden inderdaad reden van bestaan had.

En als de heer Wiessing thans mocht vragen, wat de reden is, dat de proeven in Europa wel en hier niet gelukt zijn, dan zou ik daarop tot mijn spijt geen antwoord kunnen geven, omdat hier nog geen nadere berichten over het verloop van die proeven ontvangen zijn.

Stand der cultures en uitvoer gedurende het derde kwartaal 1925 in Suriname.

De weersomstandigheden waren vrij gunstig; de regenval bedroeg in Juli 217.2 mM. in Augustus 271.4 mM. en in September 115.3 mM., tezamen in het derde kwartaal 1925: 603.9 mM., terwijl het normaal gemiddelde in vroegere jaren over het 3de kwartaal bedraagt 447.1 mM.

Cacao. Deze cultuur is steeds kwijnende. Hoewel nog steeds gezocht wordt naar een middel om de ziekten in de aanplantingen te bestrijden, worden steeds meer cacaoeplantingen verlaten of omgezet in koffie.

Koffie. De zware droogte van April en Mei jl. doet nog steeds haar invloed gelden op den koffieoogst, welke evenals in 1924 zeer vertraagd is en de verwachte productie wel niet zal bereiken. De hoge prijzen maken het evenwel mogelijk dat de geldelijke schatting vrijwel bereikt zal worden.

Suiker. De stand van het suikerriet is gunstig; deze cultuur wordt dan ook flink uitgebreid. De prijzen blijven laag.

Rijst. Deze cultuur, waarvan de verwachting na de lange droogte voor men met planten kon beginnen ten slotte nog is meegevallen, zal in opbrengst beneden die van het vorig jaar blijven, daar de regentijd vrij vroeg eindigde.

De overige gewassen van den kleinen landbouw, zooals bananen, bacoen, bataten, cassaven, maïs en cocosnoten waren ruim voldoende voor de locale behoefte.

Katoen. Met deze uitbreiding van deze cultuur wordt voortgegaan. De oogst was bevredigend. Van insecten werd geen last ondervonden.

Boschbedrijven. Deze bedrijven gaan goed; de balataproductie viel zeer mee; de Bauxite Maatschappij breidt haar mijnbedrijf sterk uit en voor het houtbedrijf is er veel belangstelling.

De uitvoer van de voornaamste producten bedroeg gedurende het derde kwartaal in vergelijking met het overeenkomstig tijdvak van 1924:

	1925	1924
Bacoen (versche).... KG.	1.000	150
Balata..... "	342.326	146.865
Bananen..... bossen	982	—
Bauxite, ton van 1000 KG.	15.265	18.017
Cacao..... "	295.151	144.752
Groenten (versche) .. "	3.856	3.705
Goud (ruw)..... Gram	89.108½	73.906
Hout..... M ³ .	814½	424½
Letterhout..... KG.	6.312	21.818
Huiden..... "	17.337	18.894
Katoen (ruw)..... "	9.956	—
Koffie..... "	225.885	341.013
Maïs..... "	19.412	28.231
Pataten en andere aardvruchten..... "	14.782	4.345
Rijst (gepelde)..... "	48	2.000
" (ongepelde)..... "	—	—
Rum (50 %)..... L.	60.104	28.747
Suiker 1e product... KG.	4.383.010	673.400
" 2e..... "	—	400
Sinaasappelen..... "	34.875	62.088
Vruchten (versche)... "	329	573
Zemelen..... "	57.570	7.400

BOEKAANKONDIGING.

I. J. Brugmans, *De arbeidende klasse in Nederland in de 19e eeuw (1813—1870)*. 's-Gravenhage 1925.

In de faculteit der rechtsgeleerdheid aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam promoveerde kortgeleden de heer I. J. Brugmans op een proefschrift, waarvan de titel hierboven werd afgeschreven. Onder „arbeidende klasse” verstaat de schrijver hen, „die door het verrichten van den lagere, uitvoerenden arbeid in loondienst voorzien in hun levensonderhoud en die naast dit arbeidsinkomen geen bezitsinkomen genieten”. Dat zijn zowel de landarbeiders als de industrie-arbeiders als ook de arbeiders in dienst van handel en verkeer. Van deze drie groepen behandelt de schrijver in hoofdzaak de tweede, werkzaam in de nijverheid, daarmede een studie gevend voor de geschiedenis van die klasse, welke men in het moderne, zich industrialiseerende Nederland steeds meer als „de” arbeidende klasse beschouwt. Door deze oriëntering op de industrie kan de heer Brugmans ook de Sombartaansche constructie van „Früh-kapitalismus” en „Hoch-kapitalismus” toepassen op de Nederlandsche geschiedenis, de scheiding leggend tusschen beide omstreeks 1870. Is het in het algemeen bedenkelijk Duitsche constructie, hetzij die van Bücher, hetzij die van Sombart afkomstig is, toe te passen op het economisch zoo anders geaarde Nederland — speelde hier niet sedert het begin der nieuwe geschiedenis het handelskapitaal zijn groote rol? — Dr. Brugmans laat zich een enkele maal tot letterlijke copie verleiden, waar hij (blz. 60) den letterlievende fabrikant van vroeger jaren zich laat wiegelen in zijn früh-kapitalistische rust, waartegen dan de hoch-kapitalistische onrust van den modernen, door expansie-drang meedoogenloos voortgedreven ondernemer zoo angstig afsteekt. Wat deed Ary Prins, wat Herman Teirlinck dan in den modernen tijd?

Men meene niet, dat het bovenstaande iets te kort wil doen aan de groote verdiensten van het boek. Daar is al dadelijk het belangrijke eerste hoofdstuk, bijna een dissertatie op zichzelf: De economische structuur van Nederland tot 1870. Het karakter van Nederland is dan nog agrarisch-commerciëel: de schrijver had dit voor de jaren na 1846 nog kunnen demonstreeren aan de Nederlandsche handelsbalans; eerst tegen het einde der beschreven periode valt aan te wijzen de overgang van landbouw tot industriestaat. Merkwaardig, dat de schrijver in dit hoofdstuk, waarin het nog niet over den arbeider gaat, — hij, wonend in Amsterdam! — zoo weinig aandacht aan de koloniale en commerciële positie van Nederland schenkt.

Voor de reconstructie der economische verhoudingen omstreeks 1819 — ook hier weer de sterke oriëntering naar de nijverheid! — is een dankbaar gebruik gemaakt van de enquêtes, die de voortvarende regeering van koning Willem I in 1816 en 1819 instellen deed. In verschillende gemeente-archieven rusten nog tabellen dezer enquête, waarvan de schrijver desgewenscht tot nadere precieering gebruik had kunnen maken.

Mooie gedeelten zijn er in dit eerste hoofdstuk, dat niemand, die zich voor de geschiedenis van Nederland in de 19e eeuw interesseert, ongelezen laten kan. Hier is economische geschiedenis geschreven door iemand, die niet alleen geschiedenis, maar ook economie verstaat. De noodzakelijkheid van die twee-eenheid wordt, bij wat zich als economische geschiedenis presenteert, nog wel eens uit het oog verloren. Als bewijs, met hoeveel belangstelling dit eerste hoofdstuk werd gelezen, mogen de volgende, kleine opmerkingen gelden: niet Cartwright, maar Arkwright vond den Waterspinner uit (blz. 33); de tegenstelling Arkwright-Crompton is niet die van kettingsdraad-inslagdraad (blz. 33); voor de geschiedenis der industriële revolutie in Engeland is er betere lectuur

dan het (Duitsche!) boek van Held (blz. 33, n. 1); het Aperçu van d'Alphonse omvat Brabant niet (blz. 34; vgl. blz. 36, n. 6); reeds in het laatst der 18e eeuw exporteerde de Rotterdammer Ant. v. Hoboken, „Waalwijksche muilen” (blz. 53).

Op de breede basis van dit eerste hoofdstuk verrijzen de volgende, allereerst II, De arbeider als producent, en III, De arbeider als consument. Een breede plaats neemt in het tweede hoofdstuk de beschrijving van den kinderarbeid in. Dien kinderarbeid aan „het kapitalisme” te wijten, is onjuist. De vroeg-negentiende eeuwers voelden hem als armenzorg; vanouds kwam hij veelvuldig in de huisindustrie voor en in de manufactuur. Terecht merkt Dr. Brugmans op, dat „de overgang van manufactuur tot fabriek tot vermindering van het kindermisbruik leidde” (blz. 96); dat „het nadeel van den kinderarbeid niet met het fabriekswezen is ontstaan” (blz. 97). Vergeleken met het buitenland waren de toestanden in Nederland gunstig (blz. 112).

Blz. 115 vlg. handelen over het „arbeidsloon”. Na eerst de loonen bepaald te hebben in verschillende industrieën in verschillende deelen des lands, komt de schrijver tot een — niet doorgevoerde — poging om het geldloon te waardeeren als „reëel loon”. Wat daarbij wordt aangevoerd tegen de gangbare methode (vgl. de op blz. 142 geciteerde studie van G. Schmolter) het geldloon om te rekenen in koren: dit nl., dat de arbeider in Nederland in hoofdzaak aardappelen consumeerde en geen graan, lijkt mij weinig afdoende. Het gaat bij die om-rekening niet om het genuttigde voedsel, maar om een meer vaste maatstaf ter waardebeoordeling dan het geld. Wanneer de schrijver, na deze methode te hebben teruggewezen, volgen laat: „Men zou ook een anderen weg kunnen inslaan. Men zou zooveel mogelijk prijzen van consumptieartikelen kunnen verzamelen en aldus de koopkracht van het loon kunnen vaststellen”, dan verliest hij uit het oog, dat hij reeds in het voorafgaande het graan als consumptie-artikel beschouwde en dus geen „anderen”, maar een „verderen” weg neemt. In de periode 1815—1870 schijnt de levensstandaard van de arbeidende klasse in Nederland gaandeweg te zijn gedaald.

Ik zou het bestek eener bescheiden boekaankondiging overschrijden door op gelijke wijze als hierboven op de nog resterende vijf hoofdstukken in te gaan. Hoofdstuk VII, over de arbeidswetgeving, is wat breed uitgezakt en daardoor weinig spannend; hoofdstuk V daarentegen, over de economische en sociale denkbeelden in Nederland, zeer lezenswaard. De bewerking op blz. 221 mag niet onweersproken blijven: „Zooals Tilburg vooral na 1862 opkwam, toen de hooget rechten op wollen stoffen werden afgeschaft, zoo was in Twente de vooruitgang het grootst na 1874, toen de preferentiele tarieven kwamen te vervallen”; evenmin die op blz. 225, als zou de Nederlandsche scheepvaart „langen tijd door het feitelijke monopolie van de Nederlandsche Handel-Maatschappij (zijn) tegengehouden”. In beide gevallen wordt m.i. door de economische geschiedenis anders geleerd.

Na het wat te breedvoerige zevende hoofdstuk zet het achtste, het laatste, de aandacht van den lezer weer in activiteit. Vakbeweging en coöperatie zijn hier de belangwekkende onderwerpen, kort en zaakrijk behandeld, meest naar reeds bestaande litteratuur. Het waren „niet de arbeiders in de grootindustrie, doch die in de handwerks- of ambachtsnijverheid, (die) zich het eerst associeerden” (blz. 271); niet alleen de vakbeweging, maar ook de coöperatie gaf dit verschijnsel te zien.

Men neemt met groote voldoening afscheid van dit nuttige boek, waarin veel bouwstof methodisch en zaakkundig geordend is, en lijnen van ontwikkeling zijn getrokken. De belangstelling, waarmede dit boek zal gelezen worden, moge voor Dr. Brugmans een aansporing wezen met de beoefening der economische en sociale geschiedenis van Nederland voort te gaan.

Z. W. SNELLER.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Disc. Wissels. 3½	3 Oct. '25	Zwits. Nat. Bk. 3½	22 Oct. '25
Bel. Binn. Eff. 4	3 Oct. '25	N. Bk. v. Denem. 5½	7 Sept. '25
Bk. Vrsch. in R.C. 5	3 Oct. '25	Zweedsche Rbk 4½	8 Oct. '25
Javasche Bank...	4½ 20 Oct. '24	Bank v. Noorw. 6	12 Jan. '26
Bank van Engeland 5	3 Dec. '25	Bk. v. Tsjecho-	
Duitsche Rijksbank 8	12 Jan. '26	slowakije .. 6	19 Jan. '26
Bank v. Frankrijk. 6	9 Juli '25	N. Bk. v. O'rijk. 8	28 Jan. '26
Belgische Nat. Bnk. 7	30 Nov. '25	N. Bk. v. Hong. 7	22 Oct. '25
Fed. Res. Bank N.Y. 4	7 Jun. '25	Bank v. Italië. 7	17 Juni '25
Bank van Spanje... 5	23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk 5½	

OPEN, MARKT.

	1926				1925	1924	1914
	6 Febr.	1-6 Febr.	25-30 Jan.	18-23 Jan.	2-7 Febr.	4-9 Febr.	20-24 Juli
Amsterdam Partic. disc.	2½-1¼	2½-3½	2½-3½	2½-7½	2½-3¼	5	3½-3½
Prolong.	2¾	2¾-3¼	3	2½-3¼	2¼-3¼	5-1½	2¼-3¼
Londen Daggeld ..	3½-4	3½-5	3-4¾	3½-4¾	2-3	2-3	1¾-2
Partic. disc.	4½-1½	4½-9½	4½-11½	4¾	3¾	3½-5½	2¼-3¼
Berlijn Daggeld ..	5½-7	5½-7½	5-7½	5½-7	—	—	—
Partic. disc.	—	—	—	—	—	—	—
30-55 d...	5½	5½-6	6	6½-9½	—	—	—
56-90 d...	5½	5½-6	6	6½-9½	—	—	2½-1½
Waren-wissel.	7	7-1½	6¾-7¾	7½-8	—	—	—
New York ¹⁾ Call money	5-1¼	4-5¾	4-5¼	4-¾	4-1¼	4-5¾	1¾-2¼
Partic. disc.	3¾	3¾	3¾-7½	3¾	3¾	—	—

¹⁾ Call money-koers v. 5 Febr. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijd.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York ^{**)}	Londen ^{*)}	Berlijn ^{*)}	Parijs ^{*)}	Brussel ^{*)}	Batavia ¹⁾
2 Febr. 1926	2.49 ¹⁵ / ₁₆	12.11 ³ / ₈	59.35	9.32 ¹ / ₂	11.33	100 ¹ / ₂
3 „ 1926	2.49 ⁹ / ₁₆	12.12 ³ / ₈	59.33	9.36	11.33 ¹ / ₂	100 ¹ / ₂
4 „ 1926	2.49 ¹ / ₄	12.12 ³ / ₈	59.34 ¹ / ₂	9.36	11.34	100 ¹ / ₂
5 „ 1926	2.49 ⁵ / ₁₆	12.12 ⁷ / ₈	59.36	9.35	11.34	100 ¹ / ₂
6 „ 1926	—	12.13 ³ / ₈	59.39	9.35	11.34 ¹ / ₂	100 ¹ / ₂
8 „ 1926	2.49 ³ / ₈	12.13	59.37 ¹ / ₂	9.26	11.34	100 ¹ / ₂
Laagste d.w. ¹⁾	2.49 ¹ / ₁₆	12.11 ³ / ₈	59.32	9.25	11.32	100 ¹ / ₄
Hoogste d.w. ¹⁾	2.49 ⁵ / ₁₆	12.13 ³ / ₈	59.39	9.39	11.35	100 ¹ / ₂
1 Febr. 1926	2.49 ⁹ / ₁₆	12.13	59.37 ¹ / ₂	9.38 ¹ / ₂	11.37	100 ¹ / ₂
25 Jan. 1926	2.49 ⁹ / ₁₆	12.11 ³ / ₈	59.32 ¹ / ₂	9.26	11.32 ¹ / ₂	100 ¹ / ₂
Muntpariteit	2.48 ¹ / ₄	12.10	59.26	48.—	48.—	100

Data	Zwitserland ^{*)}	Weenen ^{*)}	Praag ¹⁾	Boekarest ¹⁾	Milaan ^{**)}	Madrid ^{**)}
2 Febr. 1926	48.07 ¹ / ₂	35.10	7.37	1.10	10.—	35.23
3 „ 1926	48.05	35.15	7.37	1.10	10.00 ¹ / ₂	35.22 ¹ / ₂
4 „ 1926	48.07 ¹ / ₂	35.12 ¹ / ₂	7.38	1.10	10.03	35.25
5 „ 1926	48.05	35.12 ¹ / ₂	7.37	1.10	10.04	35.25
6 „ 1926	48.07 ¹ / ₂	35.12 ¹ / ₂	7.37	1.10	—	—
8 „ 1926	48.06	35.12 ¹ / ₂	7.38	1.10	10.04 ¹ / ₂	35.07 ¹ / ₂
Laagste d.w. ¹⁾	48.03	35.—	7.36	1.05	9.98	35.05
Hoogste d.w. ¹⁾	48.12	35.20	7.39	1.15	10.06	35.30
1 Febr. 1926	48.10	35.12 ¹ / ₂	7.37	1.10	10.01	35.22 ¹ / ₂
25 Jan. 1926	48.08	35.10	7.37	1.08	10.05 ¹ / ₂	35.25
Muntpariteit	48.—	35.—	50.41	48.—	48.—	48.—

Data	Stockholm ^{*)}	Kopenhagen ^{*)}	Oslo ^{*)}	Hel-sing-fors ¹⁾	Buenos-Aires ¹⁾	Mon-treal ¹⁾
2 Febr. 1926	66.75	61.60	50.75	6.26	103 ¹ / ₈	2.48 ¹ / ₈
3 „ 1926	66.75	61.60	50.65	6.27	103 ¹ / ₈	2.48 ³ / ₄
4 „ 1926	66.75	61.55	50.75	6.27	103	2.49
5 „ 1926	66.80	61.55	50.72 ¹ / ₂	6.27 ¹ / ₂	103	2.48 ¹ / ₄
6 „ 1926	66.80	61.60	50.75	6.27 ¹ / ₂	102 ¹ / ₂	2.48 ¹ / ₄
8 „ 1926	66.80	61.40	50.67 ¹ / ₂	6.27	102 ¹ / ₂	2.48 ¹ / ₄
Laagste d.w. ¹⁾	66.70 ¹ / ₂	61.50	50.65	6.25	102 ¹ / ₂	2.48 ¹ / ₂
Hoogste d.w. ¹⁾	66.82 ¹ / ₂	61.70	50.80	6.30	103 ¹ / ₈	2.49 ¹ / ₄
1 Febr. 1926	66.77 ¹ / ₂	61.70	50.80	6.27 ¹ / ₂	103 ¹ / ₈	2.49
25 Jan. 1926	66.77 ¹ / ₂	61.62	50.75	6.27 ¹ / ₂	103 ¹ / ₈	2.48 ¹ / ₈
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	105	2.48 ³ / ₄

^{*)} Noteering te Amsterdam. ^{**)} Noteering te Rotterdam.

¹⁾ Particuliere opgave.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW-YORK: (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p.100 fr.)	Berlijn (\$ p.100 Mk.)	Amsterdam (\$ p.100 gld.)
2 Febr. 1926	4,86½	3,75	23,80	40,13
3 " 1926	4,86½	3,76	23,80	40,13
4 " 1926	4,86½	3,75	23,80	40,12
5 " 1926	4,86½	3,75	23,80	40,10
6 " 1926	4,867/10	3,74	23,80	40,10
8 " 1926	4,867/10	3,70	23,80	40,09
1 Febr. 1926	4,869/10	3,76	23,80	40,11
Muntpariteit	4,8667	19,30	23,81½	409/10

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	23 Jan. 1926	30 Jan. 1926	1/6 Febr. '26 Laagste/Hoogste	6 Febr. 1926
Alexandrië ..	Piast. p. £	97½	97½	977/10	979/10
Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10½	1/10¾	1/10½	1/10½
B. Aires 1) ...	d. p. \$	46½	467/10	46½	465/32
Calcutta	Sh. p. rup.	1/67½	1/67½	1/67½	1/613/64
Constantin ..	Piast. p. \$	922½	922½	915	935
Hongkong ..	Sh. p. \$	2/423/32	2/423/32	2/49/8	2/51/16
Kobe	Sh. p. yen	1/101/8	1/103/8	1/101/8	1/109/16
Lissabon 1) ..	d. per Esc.	217½	217½	2½	217½
Mexico	d. per \$	24½	24	23	25
Montevideo 1)	d. per \$	50½	50¾	50¾	50¾
Montreal ..	\$ per £	4,865/8	4,87½	4,873/8	4,875/8
R.d. Janeiro 1)	d. per Mil.	719/32	73/10	77½	77½
Shanghai ...	Sh. p. tael	3/0¾	3/0¾	3/0¾	3/09/10
Singapore ...	id. p. \$	2/45/32	2/45/32	2/48/32	2/45/32
Valparaiso 2)	\$ p. £	39.50	39.40	39.40	39.40

1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 3)

Londen 1) N.York 2)	Londen
1 Febr. 1926 .. 3019/16	67
2 " 1926 .. 311/8	671/4
3 " 1926 .. 31	671/8
4 " 1926 .. 3019/16	67
5 " 1926 .. 3019/16	667/8
6 " 1926 .. 307/8	671/8
7 Febr. 1925 .. 329/16	689/8
20 Juli 1914 .. 2419/16	541/8
1 Febr. 1926 ...	849/8
2 " 1926 ...	8410/4
3 " 1926 ...	8411½
4 " 1926 ...	8411½
5 " 1926 ...	8411½
6 " 1926 ...	8411½
6 Febr. 1925 ...	87/2
20 Juli 1914 ...	84/10

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

De Minister van Financiën maakt bekend:

Vorderingen	1 Februari 1926	8 Februari 1926
Saldo bij Nederl. Bank..	f —	f —
Saldo b. d. Bank v. Ned. Gemeenten	" —	" 95.335,96
Voorschot op ult. Dec. 1925 aan de gemeenten op voor haar door Rijk te heffen gem. ink.bel. en opcenten op Rijksink.bel.	" 57.062.457,86	" 57.062.457,86
Voorsch. aan de koloniën	" 10.159.096,39	" 10.643.246,61
Voorsch. a. h. buitenland	" 213.398.955,10	" 212.873.895,17
Daggeldleningen tegen onderp. v. Staatssch. brief.	" 14.000.000,—	" —
Verplichtingen.		
Voorsch. door de Ned. Bank	f 1.505.991,93	f 8.866.720,25
Schatkistbilj. in omloop 1)	" 154.376.000,—	" 137.896.000,—
Schatkistprom. in omloop	" 87.760.000,—	" 78.150.000,—
Waarv. direct bij Ned. Bk.	" —	" —
Zilverbons	" 16.183.858,50	" 15.594.173,50
Door den Postch.- en Giro-dienst in 's Rijks Schatkist gestort	" 53.709.342,79	" 49.396.311,06
Schuld a/d. Bk. v. Ned. Gem.	" 54.382,72	" —

1) Waarvan f 37.056.000 vervallen op of na 1 April 1927.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

De Minister van Koloniën maakt bekend:

	30 Januari 1926	6 Februari 1926
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-I.	f 96.900,—	f 582.000,—
Ind. Schatk.prom. in oml.	" 12.800.000,—	" 13.190.000,—
Ander Schatkistpapier ..	" 1.750.000,—	" 1.750.000,—
Voorsch. Jav. Bk. aan N.-I.	" 7.368.000,—	" 8.442.000,—
Muntbiljetten in omloop.	" 32.483.000,—	" 32.267.000,—
Ten voordeele v. N.-I. geboekt beleggingsgelden v. h. N.-I. muntfonds. .	" 5.593.000,—	" 5.593.000,—
Id. v. d. N.-I. Postspaarbkn.	" 868.000,—	" 874.000,—
Totaal	f 60.958.000,—	f 62.608.000,—
Aanwez. in 's Lands kassen	" —	" —

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 8 Februari 1926.

Activa.		
Binnenl. Wis- Hfdbk. f	39.499.155,24	
sels, Prom., Bijbnk. "	13.886.540,99	
enz. in disc. Ag. sch. "	26.963.482,35	f 80.349.178,58
Papier o. h. Buitenl. in disconto		—
Idem eigen portef. . f	238.741.157,—	
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. "	—	" 238.741.157,—
Beleeningen		
incl. vrsch. Hfdbk. f	42.815.118,—	
in rek.-crt. Bijbnk. "	11.020.784,84	
op onderp. Ag. sch. "	70.501.392,25	
	f 124.337.295,09	
Op Effecten	f 123.329.395,09	
Op Goederen en Spec. "	1.007.900,—	" 124.337.295,09
Voorschotten a. h. Rijk		" 6.487.731,46
Munt en Muntmateriaal		
Munt, Goud	f 46.571.775,—	
Muntmat., Goud ..	388.639.330,55	
	f 435.211.105,55	
Munt, Zilver, enz. "	25.850.548,97	
Muntmat., Zilver ..	—	" 461.061.654,52
Effecten		
Belegging Res.fonds. f	6.470.005,79	
id. van 1/5 v. h. kapit. "	3.989.027,08	" 10.459.032,87
Gebouwen en Meub. der Bank		" 5.171.000,—
Diverse rekeningen		" 47.132.331,67
	f 973.739.381,19	
Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefonds	" 6.483.597,96	
Bijzondere reserve	" 12.000.000,—	
Bankbiljetten in omloop	" 839.715.425,—	
Bankassigatiën in omloop	" 212.247,23	
Rek.-Cour. f Het Rijk	—	
saldos: Anderen	f 77.952.971,89	" 77.952.971,89
Diverse rekeningen	" 17.375.139,11	
	f 973.739.381,19	
Beschikbaar metaalsaldo	f 276.943.762,71	
Op de basis van 2/5 metaaldekking ..	" 93.327.633,89	
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. "	1.384.718.810,—	

Pasiva.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Ander opsch. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
8 Febr. '26	435.211	25.851	839.915	78.165	276.944	50
1 " '26	436.253	25.692	865.386	66.024	275.096	50
25 Jan. '26	437.852	25.768	833.108	97.059	276.930	50
18 " '26	438.794	25.249	858.812	72.854	277.143	50
11 " '26	439.764	24.710	884.296	49.961	277.054	50
4 " '26	441.504	23.992	912.277	41.332	274.184	49
9 Febr. '25	504.511	17.441	902.701	55.387	329.937	54
25 Juli '14	162.114	8.228	310.437	6.198	43.521½	54

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Totaal bedrag disconto's	Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenland	Diverse rekeningen 2)
8 Febr. 1926	80.349	—	124.337	238.741	47.132
1 " 1926	83.481	—	136.270	247.443	41.593
25 Jan. 1926	86.300	—	133.354	248.039	38.446
18 " 1926	89.790	—	129.675	247.782	39.427
11 " 1926	93.777	—	127.173	247.414	39.832
4 " 1926	94.626	—	138.209	246.941	42.172
9 Febr. 1925	109.294	—	151.433	120.130	92.689
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

1) Op de basis van 2/5 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

SURINAAMSCH E BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Ander opsch. schulden	Discont.	Div. rekeningen 1)
24 Dec. 1925 ..	1.011	1.615	836	963	469
19 " 1925 ..	1.012	1.622	769	962	499
12 " 1925 ..	1.011	1.662	733	960	383
5 " 1925 ..	1.011	1.753	706	965	314
28 Nov. 1925 ..	1.023	1.711	748	976	311
27 Dec. 1924 ..	1.067	1.511	882	1.065	641
5 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 8 Februari 1926.

De beraadslagingen in het Fransche parlement hebben gedurende de achter ons liggende berichtswEEK ter beurze van Parijs geen indruk van betekenis gemaakt. In de eerste plaats heeft de schuldenovereenkomst van Italië met Engeland een punt van bespreking uitgemaakt. In Frankrijk poogt men, door te wijzen op de exceptioneel gunstige voorwaarden, welke Italië heeft kunnen bedingen, den vroegeren bondgenoot te bewegen tot het aanbieden van even goede condities. Voor het overige hebben de cijfers van den buitenlandschen handel en van den toestand in de ijzer- en staalindustrie — welke alle wijzen op een periode van hoogconjunctuur, al ontkent men niet, dat de waardedaling van het ruilmiddel hiertoe in de eerste plaats heeft medegewerkt — stimuleerend op de houding van de beurs gewerkt.

Ook te Berlijn is de stemming van de fondsenmarkt zeer vast geweest. In vergelijking met den toestand van enkele weken geleden, is de situatie volkomen veranderd. Ondanks de ongunstige berichten over den economischen toestand, b.v. over de in korten tijd enorm gestegen werkloosheid, doet ook van buiten de beurs, niet in de laatste plaats uit het buitenland, een grootere vraag haar invloed op de koersen gelden. Het levendigst was de handel in West-Duitsche Montaan-aandeelen, die onder leiding van Rheinstahl hier en daar sprongsgewijs opliepen. Ook in bankaandeelen vonden met het oog op dividendverwachtingen groote omzettingen plaats. Op de Elektro-markt genoten A.E.G., Siemens und Halske en Schuckert de voorkeur. Aandeelen I. G. Farbenindustrie werden in groote posten tegen stijgende koersen omgezet. Kali-aandeelen verwaarloosd. Tegen einde der week trad opnieuw sterke vraag naar scheepvaart-aandeelen op. 10 pCts. goudpandbrieven hebben ten deele den parikoers reeds overschreden; de koers der 8 pCts. trekt aanmerkelijk aan.

Te Londen is de omvang van zaken ter beurze zeer klein gebleven. De „King's Speech” heeft weinig stof opgeworpen, omdat over het algemeen geen zaken zijn behandeld, welke niet reeds tevoren bekend waren. Daarentegen heeft de overeenkomst met Italië nog nagewerkt wegens den ongunstigen indruk, welke de City hiervan heeft gekregen. Beleggingswaarden zijn echter vast gebleven, evenals de afdeling voor aandeelen in binnenlandsche spoorwegen. Van bankaandeelen hebben aandeelen Lloyds Bank de aandacht getrokken in verband met de aankondiging der directie, dat een „bonus” zou worden uitgekeerd.

De markt te New York heeft de levendigheid van enkele weken geleden weder ten volle kunnen herwinnen. De vrees voor de resultaten van de telling der voorschotten, welke ter beurze van New York uitstaan, tegen onderpand van fondsenmateriaal, is goeddeels verdwenen. De petroleumafdeling heeft de vruchten kunnen plukken van de prijsverbetering van het product, terwijl de geheele markt gunstig werd beïnvloed door de ruimere geldmarkt, waar de benodigde middelen weder gemakkelijker verkrijgbaar waren. Ook het eenigszins gedaalde indexcijfer heeft een goede uitwerking gehad, voornamelijk omdat het bijna uitsluitend voedingsmiddelen zijn geweest, welke tot de verlaging hebben medegewerkt.

Ten onzent heeft de markt over het algemeen een kalm, doch vast verloop gehad. De beleggingsmarkt heeft hierop geen uitzondering gemaakt. Inheemsche beleggingspapieren waren goed gevraagd, terwijl ook voor sommige buitenlandsche soorten, o.a. Brazilianen, ruime belangstelling bestond. 6% Ned. Werk. Schuld: 106⁷/₈, 106¹/₂; 4¹/₂% Ned. Werk. Schuld 1917: 99¹/₄, 99³/₈, 99¹/₄; 5% Brazilië 1903 £ 100: 81, 82¹/₄, 83¹/₂; 5% Brazilië 1913 £ 20—100: 64⁷/₈, 66¹/₈, 67; 8% Sao Paulo: 103⁷/₈, 104¹/₂, 103.

De rubbermarkt heeft een goed deel van de activiteit tot zich kunnen trekken. De vaste houding van het product te New York en te Londen en de geruchten, welke de mogelijkheid van een geslonken voorraad in laatstgenoemde plaats in het vooruitzicht stelden, hebben een stimulerenden invloed gehad. Ook heeft het geruuststellend gewerkt, dat de rubberbeurs te New York, waarvan men in de Unie groote verwachtingen heeft gekoesterd met betrekking tot een prijsregulend optreden, blijkens de eerste omzettingen geen groot succes heeft kunnen boeken. Alles tezamen heeft tot gevolg gehad, dat de geheele rubberafdeling ten onzent de berichtswEEK op een vrij aanmerkelijk hooger peil heeft kunnen verlaten. Amsterdam Rubber: 362³/₄, 358, 369³/₂; Hessa Rubber: 475, 481¹/₂, 488¹/₄; Kali Telepak: 387¹/₂, 383¹/₂, 397¹/₂; Ned.-Ind. Rubber en Koffie: 340, 345, 349³/₄; A'dam Tapanoeli: 177¹/₂, 173¹/₂, 171; Sumatra Caoutchouc: 300, 320, 329¹/₂; Sumatra Rubber: 364, 374, 379.

Ook de suikerafdeling heeft een opgewekte stemming aan den dag gelegd.

De Cuba-noteringen, welke langs verschillende ups-and-downs tenslotte een hooger peil hebben bereikt, hebben het vooruitzicht op betere prijzen voor Indische suiker doen ontstaan. Dientengevolge ontstond er nogal belangstelling, welke zich echter alleen voor aandeelen Handelsvereniging „Amsterdam” in eenigszins hoogere koersen heeft uitgesproken. Cultuur Mij. de Vorstenlanden: 161³/₄, 164, 164¹/₂; Handelsverg. Amsterdam: 623¹/₂, 631, 634¹/₂; Java Cultuur Mij.: 334¹/₂, 330¹/₂, 342; Maron: 284, 291, 285; Ned.-Ind. Suiker Unie: 222¹/₂, 227, 225, 228; Poerworedjo: 110¹/₂, 107¹/₂, 110⁷/₈; Tjepper: 620, 648; 650; Watoetoelis Poppoh: 674¹/₂, 695, 700.

De tabaksafdeling heeft ook eenige aandacht kunnen trekken, eendeels in verband met de verbetering op de rubbermarkt, anderdeels als gevolg van het naderen der eerste voorjaarsinschrijvingen. Dat de stemming echter nog wel door de gebeurtenissen op de rubbermarkt wordt beheerscht, blijkt uit het koersherstel, dat voor certificaten „De Oostkust” plaats heeft gevonden, welk fonds door de beurs als zeer nauw verbonden met de rubbermarkt wordt beschouwd. Arendsburg: 525¹/₂, 542, 540; Besoeki Tabak: 246, 240; Deli Batavia: 415¹/₂, 426, 425; Deli Mij.: 402¹/₄, 400¹/₂, 407, 406; de Oostkust: 232, 238¹/₂; Senembah: 288¹/₂, 501, 505.

Petroleumaandeelen hebben de ongunstige gevolgen van den meeningstrijd in den boezem van het bestuur der Venezuelaan Oil Concessions vrijwel overwonnen. Althans is voor aandeelen Koninklijke Petroleum het aanbod, dat voor een goed deel uit het buitenland stamde, verdwenen, in verband waarmee de koers tamelijk belangrijk kon montereen. Hiertoe hebben ook de berichten omtrent prijsverhogingen van geraffineerde petroleum in de Unie sterk bijgedragen. Voor de overige petroleum-aandeelen is de belangstelling gering gebleven. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 375¹/₂, 387³/₄, 388; Geconsolideerde Holl. Pet. Ind. Mij.: 200, 193, 196; Kon. Ned. Petroleum: 400, 410, 411⁵/₈; Perlak Petr.: 77¹/₄, 76³/₈, 75¹/₂; Pendawa Petr.: 43¹/₂, 42¹/₂.

De scheepvaartmarkt was nagenoeg verwaarloosd en eerder aan den loomen kant, in verband met de daling van het indexcijfer voor vrachten. Overigens komt in deze afdeling niet veel materiaal ter markt, zoodat de nadeelike verschillen per saldo niet groot zijn geworden. Holland—Amerika Lijn: 59¹/₄, 57¹/₂, 56¹/₄; Java China-Japan Lijn: 126¹/₄, 125⁷/₈, 125¹/₂; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 78, 77¹/₂, 80; Ned. Scheepvaart Unie: 162, 164¹/₂, 162; Stoomvaart Mij. Nederland: 169¹/₂, 171, 169.

In de afdeling voor diverse cultuurondernemingen hebben koffiesoorten en aandeelen in Indische houtondernemingen de aandacht getrokken door een scherp koersherstel. Vooral aandeelen Ngeredjo bleken, wat de koffieaandelen betreft, gezocht. De Indische houtsoorten konden hun hoogst bereikte peil niet ten volle handhaven, doch verlieten de berichtswEEK toch in een vaste houding. Javasche Bosch Expl. Mij.: 82¹/₂, 85, 80; Kali Tello: 390, 400, 405; Ned.-Ind. Houtaankap: 14, 17³/₈, 16¹/₂; Agredjo: 559¹/₂, 585, 600.

Van binnenlandsche industriële aandeelen hebben speciaal Jurgenssoorten de aandacht getrokken door een opvallend vaste stemming. Niet alleen de gewone aandeelen, doch ook de converteerbare obligaties hebben een vrij groot koersavance kunnen behalen. Voorts waren aandeelen in kunstzijde ondernemingen gezocht, waarbij de koersverschillen echter binnen bescheiden grenzen zijn gebleven. Centrale Suiker Mij.: 128³/₄, 127³/₄, 126⁷/₈; Holl. Kunstzijde Ind.: 136, 134³/₄, 137¹/₂, 137; Jurgens: 151¹/₂, 158¹/₈, 159¹/₂; Mackubee: 151, 153¹/₂, 154³/₈; Ned. Kunstzijdefabriek: 330, 329, 334; Philips Gloeilampen Ind.: 387¹/₂, 390, 381.

Mijnaandeelen waren zonder belangstelling. Alg. Expl. Mij.: 136¹/₄, 133³/₈, 135³/₄; Redjang Lebong: 315¹/₂, 310, 314; Singkep Tin Mij.: 245, 236¹/₂, 245.

De afdeling voor bankaandeelen bleef vast, bij geringen handel. Amsterdamsche Bank: 168¹/₂, 169¹/₂, 169; Holl. Bank voor Zuid-Amerika: 78, 79¹/₂; Koloniale Bank: 194¹/₈, 193³/₄, 193³/₄; Ned.-Ind. Handelsbank: 160¹/₂, 161³/₄, 160¹/₂; Ned. Handel Mij.: 149³/₄, 149³/₈, 148³/₄; R'damsche Bankverg.: 69³/₄, 69¹/₄; Twentsche Bank: 138.

Van de Amerikaanse markt is de grootste aandacht opnieuw op aandeelen Intercontinental Rubber gevallen, welke ditmaal echter een geringe reactie hebben moeten ondergaan. Anaconda Copper: 97, 100³/₄, 100¹/₈; Studebaker: 58⁷/₂, 58³/₄, 58¹/₂; United States Steel Corp.: 132¹/₂, 133¹/₂, 132¹/₄; Union Pac. Railway: 148¹/₂, 149¹/₂, 150¹/₂; Wabash Railway: 51¹/₂, 50³/₄, 50³/₈.

De geldmarkt is iets ruimer geworden; prolongatie noteerde aan het slot der berichtswEEK 2³/₄% tegen 3¹/₄% aan het begin.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN. 9 Februari 1926.

In Engeland bestond een groot gedeelte dezer week betere vraag voor tarwe. Blijkbaar zijn de vroeger door de molenaars gedane inkoopten over grootendeels geleverd, en ofschoon men nog steeds hoort van slechten afzet van bloem, toonen zij toch weder meer belangstelling. De voorraden zijn den laatsten tijd wel wat toegenomen, doch in vergelijking met die van het vorige jaar, zijn zij in Engeland toch nog steeds van beperkten omvang. De betere houding der Engelsche tarwemarkt werd aanvankelijk gesteund door de vaste markt in Argentinië, waar het weder regende, wat aan termijnmarkten te Buenos Aires en Rosario flinke prijsstijgingen te weeg bracht. In het midden der week kwam daaraan echter een einde, want met het eindigen van den regen volgde spoedig weder in Argentinië een prijsverlaging, die op 6 Februari (8 Februari was in Argentinië een feestdag) de prijzen te Buenos Aires weder deed terugvallen op die van den eersten dag der maand, terwijl te Rosario ten slotte nog een verhooging van 25 centavos te constateeren bleef. Tegenover de laagste prijzen van het einde van Januari staat tarwe te Buenos Aires nu 40 à 50 centavos en te Rosario ongeveer 90 centavos per 100 KG. hooger. De vaste Argentijnsche markt had ook in Noord-Amerika prijsverhoogingen ten gevolge gehad, wat in Engeland eveneens tot het toenemen van den kooplust bijdroeg. Aan het einde der week trad ook te Chicago en Winnipeg weder een wat flauwere stemming in. De markt hield zich echter nog goed en de zeer flauwe markten van 8 Februari waren eigenlijk een verrassing. Een sterke prijsverlaging vond plaats, die Meitarwe te Chicago 6 dollarcent per 60 lbs. beneden den prijs van 1 Februari bracht. Winnipeg en de andere termijnen te Chicago sloten op 8 Februari 1½ à 3 cent lager dan een week tevoren. Hét is in de eerste plaats de nieuwe regenval in Argentinië, die de zoeven beschreven vastere marktstemming in de uitvoerlanden had te weeg gebracht, doch overigens is aan de statistische positie van tarwe eigenlijk weinig veranderd. Slechts viel in eenige landen van het Europeesche vasteland een wat betere vraag te constateeren, doch in de invoerlanden, die anders het meeste gewicht in de schaal plegen te leggen, was dit niet het geval. Zoo zijn de inkoopten, die Duitsland doet, tegenwoordig niet groot. De inkoopten van eenige weken geleden zijn blijkbaar nog niet opgebruikt en in verband met de moeilijke financiële positie, waarin vele molens verkeerden, komen zaken naar Duitsland slechts moeilijk tot stand. Voor een groot gedeelte behelpt men zich met tarwe uit den eigen oogst en aan de kwaliteit van het product wordt onder deze moeilijke omstandigheden door de molens minder aandacht besteed dan anders het geval is. Daarbij ondervinden zij voortdurend de concurrentie van Fransch meel, dat, geholpen door den Franschen wisselkoers, goedkoop wordt aangeboden. Nederland en België traden deze week wel meer als koper op, doch beperkten zich bijna geheel tot de dagelijksche behoefte. In Nederland is het aanbod van spoedige tarwe ruim voldoende, doch in Antwerpen zijn den laatsten tijd de voorraden sterk geslonken,

zoodat daar hogere prijzen voor spoedige tarwe worden betaald dan in het overige West-Europa het geval is. In Frankrijk bevindt de prijs van binnenlandsche tarwe zich niet meer zoover beneden dien van buitenlandsche soorten als eenigen tijd geleden het geval was, doch importzaken komen daar nog steeds zelden voor. Beter is de vraag in Italië, waarheen deze week eenige ladingen Russische tarwe werden verkocht. Ook aan andere zijde werd deze week weder Russische tarwe verhandeld, terwijl het aanbod geregeld voortgaat en ook weder meer scheepsruimte van Russische havens der Zwarte Zee wordt bevracht. De uitbreiding van het Russische tarwe-aanbod oefende eenigen druk uit op de tarwemarkt, en ook was het totaal der wereldverscheppingen zeer voldoende voor de behoeften der invoerlanden. Daartegenover stond echter, dat nog steeds zeer veel tarwe naar niet-Europeesche destinaties, met name Japan, wordt verscheept en dit land ook deze week weder verdere inkoopten van Australië deed. Het is vooral deze Oost-Aziatische vraag, die tot het handhaven der tarwprijzen meewerkte. Over het werkelijke resultaat van den Argentijnschen oogst bestaat nog altijd geen zekerheid en nog steeds loopen de meeningen sterk uiteen. Uit de Zuidelijke provincies wordt nu bericht, dat de oogst er zeer ruim is en in het Noorden heet de opbrengst hier en daar nog al mee te vallen. Het zal nog eenigen tijd duren, vóór betrouwbare gegevens bekend zijn, doch in ieder geval valt reeds nu te constateeren, dat de verscheppingen wekelijks toenemen, terwijl uit Bahia Blanca wordt bericht, dat spoedig zeer groote hoeveelheden tarwe uit die haven zullen worden verscheept.

In rogg e blijven de zaken klein, daar in de invoerlanden weinig vraag bestaat. Vooral is dit het geval in Nederland en België. Dit neemt echter niet weg, dat in Duitsland zelf, tegenwoordig het uitvoerland bij uitnemendheid, de roggeprijs zich vrij goed handhaaft en zelfs nu en dan vroeger op aflading verkochte partijen in Nederland worden teruggekocht. In sommige landen in het Noorden van Europa betaakt men de Duitse vraagprijzen, doch voornamelijk schijnt de vrij vaste houding der roggemarkt verklaard te moeten worden door betere binnenlandsche vraag, wat misschien het gevolg is van de propaganda in Duitsland voor het verbruik van rogge als broodgraan. Indien dat werkelijk het geval is, zal daarmede zeker samengaan, dat de Duitse tarweuitvoer nog geruimen tijd kan voortduren. De uitvoerzaken in Duitse tarwe waren den laatsten tijd naar Engeland kleiner, doch beter naar Italië, en ook in Nederland en België worden nu en dan zaken in Duitse tarwe gedaan.

Maïs heeft reeds spoedig haar vastere stemming verloren, welke aan het begin dezer week bestond. Die vastere maïsmarkt was vooral het gevolg van het uitbliven van regen in Argentinië, wat samenging met meer kooplust in Europa, waar voor spoedige posities de prijs zoo sterk was gedaald. Regenval in Argentinië deed daar echter de prijsstijging, welke de drogere periode had veroorzaakt, weder verloren gaan en op 6 Februari sloten de Argentijnsche termijnmarkten voor oude maïs 25 à 30 centavos lager dan op den 1en. Voor den Mei-termijn is na de reactie, welke in de laatste dagen van Januari gevolgd

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Aires		
	Tarwe Mei	Maïs Mei	Haver Mei	Tarwe Febr.	Maïs Febr.	Lijnzaad Febr.
6 Feb.'26	174 3/8	82 3/8	43	13,70	7,20	15,75
30 Jan.'26	176 1/8	84 1/8	44 1/2	13,45	7,45	15,75
6 Feb.'25	186 1/4	133 3/8	60	17,15	11,15	24,65
6 Feb.'24	112 3/8	81 1/4	49 1/8	10,75	9,95	19,65
6 Feb.'23	118 3/8	74 3/8	44 3/4	11,75 ¹⁾	9,25 ¹⁾	19,50 ¹⁾
20 Juli '14	82	56 3/8	36 3/8	9,40	5,38	13,70

1) per Maart.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

'Soorten	8 Febr. 1926	1 Febr. 1926	9 Febr. 1925
Tarwe (Manitoba III) .. ¹	16,50	16,50	* 19,50
Rogge (No. 2 Western) .. ¹	** 10,60	11,50	17,10
Maïs (La Plata)	167,—	178,—	249,—
Gerst (48 lb. malting) ... ²	174,—	175,—	272,—
Haver (Canada 3)	10,75	10,75	14,—
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad) .. ¹	12,80	13,40	14,10
Lijnzaad (La Plata)	354,—	366,—	530,—

1) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG. * No. 2 Hard/Red Winter Wheat. ** Zuid-Russische.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal			
	31 Jan. 1926	16 Febr. 1926	Sedert 1 Jan. 1926	Overeenk. tijdvak 1925	31 Jan. 1926	16 Febr. 1926	Sedert 1 Jan. 1926	Overeenk. tijdvak 1925	1926	1925
Tarwe	6.698	81.132	82.932	226	927	—	82.059	82.932	22.209	4.203
Rogge	2.884	22.209	4.203	—	—	—	22.209	4.203	3.703	4.787
Boekweit	346	3.613	4.637	—	90	150	3.703	4.787	124.028	111.872
Maïs	16.414	109.501	97.050	2.280	14.527	14.822	124.028	111.872	39.320	19.148
Gerst	6.153	38.925	18.348	—	395	800	39.320	19.148	10.230	6.593
Haver	3.456	9.376	6.443	200	854	150	10.230	6.593	26.061	28.503
Lijnzaad	2.944	13.827	24.054	4.816	12.234	4.449	26.061	28.503	27.166	28.922
Lijnkoek	400	27.166	28.922	—	—	—	27.166	28.922	8.804	19.695
Tarwemeel	650	7.350	16.394	358	1.454	3.301	8.804	19.695	1.107	1.511
Andere meelsoorten	107	1.107	1.511	—	—	—	1.107	1.511	—	—

was op de door het uitblijven van regen veroorzaakte prijsverhoging, verdere prijsverandering vrijwel geheel uitgebleven. Slechts Rosario sloot ten slotte iets lager. Voor oude maïs staan de Argentijnsche termijnmarkten nu lager dan tot nog toe in dit seizoen was voorgekomen. Ook in Noord-Amerika is maïs deze week minder vast geweest, doch de Noord-Amerikaansche marktprijs was nog steeds veel te hoog om export mogelijk te maken. Kleine hoeveelheden worden ter uitvoering van vroegere contracten nog steeds verscheept, doch dat die niet groot zijn en nieuwe zaken uitblijven, heeft niet den minsten invloed op de Europeesche markt. Ook voor maïs was Chicago op 8 Februari zeer flauw, wat naar Nederland reeds tot eenige nieuwe zaken in Noord-Amerikaansche maïs heeft geleid en misschien het begin van een nieuwe periode van exportzaken in Noord-Amerikaansche maïs inluidt. Chicago sloot op 8 Februari voor maïs 2 à 3 dollarcent per 56 lbs. lager dan een week tevoren. Veel maïs is de laatste weken van den Donau verscheept en er mag gerekend worden, dat die in de eerstvolgende maanden op dezen voet zal doorgaan. Ook Argentinië verscheept nog steeds veel meer maïs dan andere jaren om dezen tijd het geval is en daar ook nog partijen, van Zuid-Afrika onderweg zijn, waarvoor nog koopers moeten worden gezocht, is het aanbod van stoomende maïs groot. Het overtreft verre de vraag, die in alle verbruikslanden weder zeer onbevredigend is geworden, nu de stimulans van de vastere Argentijnsche markten weder verdwenen is. Stoomende maïs wordt tot telkens weder lagere prijzen opgeruimd. Eenige verbetering scheen op 6 Februari in te treden voor Plata maïs in Engeland, waar op den 8sten 2 stoomende ladingen werden opgenomen, doch over het algemeen blijft de markt flauw met slechten afzet. In tegenstelling met spoedige posities handhaafden de prijzen voor maïs op de zomermaanden zich vrij goed en nieuwe Plata maïs is in den loop der week slechts een kleinigheid in prijs gedaald. Tot meer concessies waren echter de laatste dagen verkoopers van Oost-Europeesche maïs bereid voor verscheping in de zomermaanden van den Donau en tot dalende prijzen kwamen daarin weder vrij geregeld zaken naar Nederland tot stand.

In gerst zijn deze week weder wat meer zaken gedaan naar Engeland, toen Rusland tot lagere prijzen aan de markt kwam en eenige ladingen aan de Engelsche markt plaatste. Ook in Noord-Amerika was gerst goedkoop te koop, doch zaken daarin blijven klein, omdat, wat Duitsland aangaat, de aanwezige voorraden van Russische en Donau gerst de markt drukten en in Nederland voor gerst bij voortdurende weinig vraag bestaat. Maïs is wegens de lage prijzen daar een te sterke concurrent. Deze week werd veel minder gerst verscheept dan de vorige weken het val is geweest, omdat van Rusland niets werd afgeladen, terwijl de Donau en Noord-Amerika kleinere kwantiteiten ter verscheping brachten.

Voor haver blijft de markt nog altijd stil en in alle invoerlanden worden daarin weinig zaken gedaan. Argentinië heeft echter deze week veel haver verscheept en Noord-Amerika is de laatste dagen dringender tot dalende prijzen aan de markt, zonder echter tot een omzet van eenige beteekenis te geraken. Op 8 Februari was haver in Noord-Amerika zeer flauw.

SUIKER.

De stemming op de verschillende suikermarkten was deze week prijshoudend en in Amerika zelfs vast te noemen.

In New York liepen de termijnnoteringen dan ook gestadig ietwat op, behoudens een kleine inzinking op één dag tegen het eind der week, waarop echter den volgenden dag een volledig herstel volgde.

De noteringen waren:

	Sp. C.	Mrt.	Mei	Juli	Sept.
Slot voorafgaande week	4.27	2.47	2.58	2.69	2.79
Opening verslagweek	4.27	2.46	2.58	2.69	2.79
Slot verslagweek	4.27	2.53	2.62	2.74	2.83

De ontvangsten in de Atl. havens der V.S. bedroegen deze week 61.000 tons, de versmeltingen 59.000 tons (tegen 51.000 tons in 1925) en de voorraden 52.000 tons.

Prompte Cuba-suiker werd verhandeld tot 2½ d.c. c. & fr. New York.

De Cuba-statistiek is als volgt:

	1926 tons	1925 tons	1924 tons
Weekontvangsten tot 30 Jan.	194.324	181.234	156.584
Tot sedert 1/12 tot 30/1	732.377	730.325	607.848
Werkende fabrieken	172	170	165
Weekexport 30 Jan.	97.081	106.680	100.739
Tot. export sedert 1/1—30/1	376.794	436.434	367.226
Totale voorraad 30 Jan.	364.430	293.891	240.622

F. O. Licht publiceert een nieuwe raming van den Europeeschen bietoogst, welke hieronder volgt in vergelijking met zijne vorige raming en met den oogst 1924/25:

	Laatste raming 1925/26 Tons	Vorige raming 1925/26 Tons	Oogst 1924/25 Tons
Duitschland	1.610.000	1.610.000	1.575.684
Tsjechoslowakije	1.550.000	1.560.000	1.409.703
Oostenrijk	80.000	85.000	75.000
Hongarije	160.000	180.000	202.354
Frankrijk	755.000	750.000	827.472
België	340.000	350.000	400.105
Nederland	315.000	315.000	329.244
Denemarken	175.000	175.000	140.000
Zweden	200.000	192.000	135.000
Polen	550.000	550.000	494.854
Italië	162.000	170.000	422.000
Spanje	225.000	225.000	260.000
Andere Landen	300.000	300.000	348.000

	6.422.000	6.462.000	6.619.416
Rusland	1.000.000	1.000.000	458.375

Totaal in Europa 7.422.000 7.462.000 7.077.791

In Engeland wordt het areaal, hetwelk dit seizoen met suikerbieten zal worden beplant, door het Ministerie van Landbouw geraamd op 128.500 acres, hetgeen een uitbreiding zou beteekenen van respectievelijk 56.200 acres en 22.600 acres in vergelijking met 1925 en 1924.

De Zichtbare voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1926 Tons	1925 Tons	1924 Tons
Duitschland 1 Jan.	1.210.000	981.000	908.000
Tsjechoslowakije 1 Jan.	934.000	769.000	546.000
Frankrijk 1 Jan.	487.000	468.000	291.000
Nederland 1 Jan.	228.000	219.000	154.000
België 1 Jan.	223.000	227.000	143.000
Engeland 1 Jan.	434.000	162.000	164.000

Europa	3.516.000	2.826.000	2.206.000
V.S. Atl. havens 3 Febr.	52.000	56.000	68.000
Cuba 30 Jan. alle havens	364.000	294.000	240.000

Totaal 3.932.000 3.176.000 2.514.000

Op Java was de markt zeer kalm en werden er geen afdoeningen gemeld.

De afschepingen van Januari t/m. ulto. December 1925 worden officieel met de volgende cijfers bekend gemaakt:

	1925 Tons	1924 Tons	1923 Tons
Holland & vo.	22.507	18.396	9.996
Engeland	26.302	102.451	212.818
Frankrijk	31.092	115.193	116.808
Duitschland	6.210	2.557	50
België	10.551	11.321	6.418
Noorwegen	1.060	2.424	820
Zweden	800	10	6.000
Portugal	3.198	1.000	—
Italië	—	4.518	8.448
Griekenland	20.005	15.612	18.602
Baltische havens	1.844	33.343	—
Zwarte Zee-havens	23.542	—	—
Turkije	3.850	1.245	2.600
Overige Levant havens	1.410	890	2.254
Port Saïd, Suez & Alexandrië vo. & i/tr.	106.132	131.582	177.828
Amerikaansche Oostkust	—	875	2.000
Amerikaansche Westkust	—	21.898	33.620

Totaal bewesten Suez 258.503 463.315 598.262

Wladiwostock	1.502	—	—
Philippijnen	159	—	—
Zansibar	350	—	—
Britsch-Indië	753.581	547.515	506.104
Aden	3.575	2.956	1.151
Suez	—	6.000	—
Arabië	80	832	—
Penang	18.374	15.363	8.486
Singapore	92.585	71.819	58.763
Siam	40.942	16.349	12.110
Saigon	1.502	—	4.199
Dairen	11.045	11.030	2.002
China	203.390	64.648	20.417
Hongkong	211.176	312.060	276.037
Japan & Formosa	429.893	334.976	293.806
Australië	15	3.170	12.021
Nieuw-Zeeland	40	10.065	14.794

Totaal 2.026.712 1.860.098 1.808.152

Hier te lande opende de markt deze week flauw als gevolg van realisatie-aanbod wegens aangezegde Februari-contracten. In sympathie met Amerika echter trokken ook hier de prijzen langzaam aan en wilden koopers toen ongeveer $f \frac{1}{4}$ meer betalen dan bij opening. Verkoopers hielden echter nog $f \frac{1}{8}$ tot $f \frac{1}{4}$ hooger. Aan het eind der week ontstond weer ruimer aanbod wegens winstneming, waardoor prijzen wat inzakten en de markt in kalme stemming sloot. De omzet bedroeg deze week ongeveer 3900 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdamper Maart	Londen			New York 96° Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Mell/Juni	Cuba's 96° c.i.f. Febr.; Mrt.	
	kristalsuiker basis 99°	Sh.	Sh.	Sh.	\$ cts.
8 Febr. '26	f 17 $\frac{3}{8}$	31/9	14/9	11/9	4,27
1 " '26	" 17	31/9	14/9	11/9	4,27
8 Febr. '25	" 20 $\frac{1}{2}$	36/6	17/6	14/-	4,62
8 Febr. '24	" 35 $\frac{1}{8}$	64/9	28/-	29/-	7,16
	ruwsuiker basis 88°				
4 Juli '14	f 11 $\frac{3}{32}$	18/-	—	—	3,26
	basis 99°	1) Het verschil tusschen ruwsuiker 88° en krist.suik. 99° is aan te nemen op f 3 p. 100 KG.			
	f 14 $\frac{19}{32}$				

KATOEN.

Noteering voor Loco-Katoen. (Middling Uplands.)

	5 Febr. 1926	29 Jan. 1926	22 Jan. 1926	5 Febr. 1925	5 Febr. 1924
New York voor Middling ...	20,80 c	20,80 c	20,85 c	24,35 c	34,50 c
New Orleans voor Middling	20,18 c	20,02 c	20,11 c	24,20 c	34,25 c
Liverpool voor Middling ...	10,80 d	10,63 d	10,76 d	13,34 d	19,03d*)

*) Voor fully middling ouden Standaard.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '25 tot 29 Jan. '26	Overeenkomstige periode	
		1924/25	1923/24
Ontvangsten Gulf-Havens.	7453	7283	5481
Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr. Brittannië	1568	1857	1374
" "t Vasteland etc.	3027	2898	2140
" " Japan.....	734	609	441

Voorraden. (In duizendtallen balen).

	29 Jan. '26	Overeenkomstig tijdstip	
		1925	1924
Amerik. havens.....	1598	1488	874
Binnenland.....	1963	1302	936
New York.....	69	195	166
New Orleans.....	488	413	207
Liverpool.....	608	696	520

KOFFIE.

De stemming bleef ook in de afgelopen week kalm. Onder den invloed van de enigszins weifelende houding van Brazilië zakten aan de termijnmarkt de noteeringen iets in, terwijl van loco de prijzen onveranderd bleven, doch de afzet nog steeds onbevredigend was.

Volgens telegram uit Brazilië bedroeg de voorraad, in de Gouvernementspakhuizen en de spoorwegstations in het binnenland van Sao Paulo teruggehouden, op 31 Januari i.l. 4.329.000 balen, hetgeen tegen 10 Januari i.l. een vermindering aanwijst van 58.000 balen.

Verder kwam deze week telegrafisch bericht uit Santos, dat het bekende Comité tot Verdediging van de Koffie, de limite voor de dagelijkse aanvoeren van het binnenland naar Santos gebracht heeft van 30.000 balen op 36.000 balen. Deze vermeerdering houdt hoogstwaarschijnlijk verband met een belofte, in den loop van 1925 door het Comité gegeven aan de toen in Brazilië aanwezig zijnde Delegatie der Amerikaansche koffiebranders. Tegenover de propaganda, die de branders voor het koffie-verbruik in Amerika maken zouden en waarvoor toen een bedrag van \$ 500.000,— werd beschikbaar gesteld, nam het Comité op zich om, ten einde onnoodige prijsopdriving te voorkomen, er voor te zorgen, dat de voorraad in Santos voorloopig niet kleiner zou worden dan 1.200.000 balen.

Aangezien deze voorraad in den laatsten tijd bedenkelijk dicht tot dit cijfer gedaald is (op 6 dezer bedroeg hij 1.216.000 balen) en de Vereenigde Staten van Amerika in de laatste weken groote hoeveelheden hebben gekocht, lijkt het noodzakelijk om door vergrooing van de aanvoeren den voorraad op het over-eengekomen peil te houden.

Uit de in het begin dezer maand verschenen Statistiek van de Firma G. Duuring & Zoon te Rotterdam blijkt, dat in Januari 1926 de invoer geweest is als volgt:

	1926	1925	1924
	balen	balen	balen
In Europa.....	621.000	708.000	811.000
Ver. Staten v. Amerika	968.000	969.000	1.037.000
Totaal.....	1.589.000	1.677.000	1.848.000

De Afleveringen in Januari waren:

	1926	1925	1924
	balen	balen	balen
In Europa.....	855.000	719.000	900.000
Ver. Staten v. Amerika	1.171.000	893.000	1.087.000
Totaal.....	2.026.000	1.612.000	1.987.000

Bleef dus het cijfer van de Invoeren terug bij dat van verleden jaar en zelfs vrij belangrijk bij dat van 1924, hetgeen het gevolg is van den alom vrij loomen gang van zaken in de vorige maand, zoo wijst daarentegen de belangrijke toename van de Afleveringen tegenover verleden jaar er op, dat de consumptie die zich zoo lang schoorvoetend had voorzien, gedwongen is geworden om hare voorraden behoorlijk aan te vullen. Het is dan ook vrijwel met zekerheid aan te nemen, dat de onzichtbare voorraden ten slotte zeer klein waren geworden.

De zichtbare wereldvoorraad was op 1 Februari 1926 4.802.000 balen tegen 5.164.000 balen op 1 Jan. 1926 en 5.256.000 balen verleden jaar (in deze cijfers zijn niet begrepen de voorraden in het binnenland van Sao Paulo, welke op 1 Februari 1926 4.329.000 balen, op 1 Januari 1926 4.383.000 balen en verleden jaar ca. 3.350.000 balen bedroegen).

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 108/- à 109/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 110/- à 111/-, terwijl zij van Rio type New York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 89/- à 89/6.

Van Robusta op aflading zijn de aanbiedingen van Nederlandsch-Indië op het oogenblik ongeveer:

Palembang Robusta, Febr./Maart verscheping,	52 $\frac{3}{4}$ ct.
" " Maart/April	52 $\frac{1}{4}$ "
W.I.B. f.a.q. " Febr./Maart	57 "

alles per $\frac{1}{2}$ KG. cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco-noteeringen bleven onveranderd 68 ct. per $\frac{1}{2}$ KG. voor Superior Santos en 58 ct. voor Robusta.

De noteeringen aan de Rotterdamsche termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

Santos-contract basis Good				Gemengd Contract basis Santos Good			
Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.
9 Febr. 61 $\frac{3}{4}$	59 $\frac{3}{4}$	57 $\frac{1}{8}$	56 $\frac{5}{8}$	54 $\frac{5}{8}$	54	52 $\frac{5}{8}$	51 $\frac{1}{2}$
2 " 62	59 $\frac{3}{4}$	57 $\frac{1}{2}$	57	56	54 $\frac{5}{8}$	52 $\frac{1}{2}$	51 $\frac{1}{2}$
26 Jan. 61 $\frac{1}{2}$	59 $\frac{3}{4}$	57 $\frac{5}{8}$	57 $\frac{1}{8}$	56 $\frac{5}{8}$	55 $\frac{3}{4}$	53 $\frac{1}{2}$	52 $\frac{3}{4}$
19 " 60	57 $\frac{1}{8}$	56	55 $\frac{5}{8}$	56 $\frac{1}{4}$	54 $\frac{1}{4}$	52 $\frac{1}{2}$	51 $\frac{1}{4}$

De slot-noteeringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.
8 Febr.	\$ 18,15	\$ 17,90	\$ 17,13	\$ 16,95
1 "	" 18,20	" 17,96	" 17,20	" 16,94
25 Jan.	" 18,60	" 18,40	" 17,50	" 17,32
18 "	" 17,65	" 17,60	" 17,15	" 16,95

Rotterdam, 9 Februari 1926.

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 7)	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 4)	
8 Febr. 1926	321.000	26.425	1.219.000	28.000	714 $\frac{3}{32}$
1 " 1926	338.000	26.225	1.264.000	28.000	725 $\frac{64}{64}$
25 Jan. 1926	330.000	26.550	1.287.000	28.000	733 $\frac{64}{64}$
9 Febr. 1925	256.000	39.150	1.712.000	42.000	511 $\frac{1}{16}$

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen. .				
Data	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
6 Febr. 1926 --	52.000	3.093.000	194.000	5.668.000
7 „ 1925 --	33.000	2.600.000	182.000	6.482.000
1) In Reis.				

THEE.

In de afgelopen week vond op den 14den dezer de tweede Amsterdamsche theeveiling van dit jaar plaats. De veiling, die een aanbod van ongeveer 14.000 kisten omvatte, had — zooals bereids werd medegedeeld — een vast verloop. Vooral bij de opening was dit het geval en konden prijsstijgingen van 2 tot 4 cts., vergeleken bij de vorige veiling, geconstateerd worden. Later zakte de stemming wat in, doch zij bleef voor de meeste soorten ten volle prijshoudend. Alleen de betere bladsorteeringen, die in den regel voor export gekocht worden, waren minder gevraagd en moesten, wilden zij niet teruggetrokken worden, meermalen wat op de vorige prijzen laten vallen. Van de in de veiling opgehouden partijen werd een groot deel kort na de veiling afgedaan.

Londen toonde in de afgelopen week eveneens een goede stemming, die ten volle prijshoudend genoemd kan worden, wanneer de kwaliteiten van de aangeboden thee in aanmerking worden genomen. Voor de Java thee was Londen zelfs hooger.

De aanvoeren in Londen gedurende de afgelopen maand bedroegen nog geen 44 miljoen lbs., welk cijfer 17 miljoen lbs. lager is dan dat van Januari 1925. De afleveringen stegen daarentegen van 35 miljoen lbs. in Januari 1925 tot bijna 38½ miljoen lbs. in de overeenkomstige maand van dit jaar. De voorraden in entrepôt die op ult^o December 1925 ruim 187 miljoen lbs. bedroegen, stegen wel is waar tot ca. 193 miljoen lbs. op ult^o Januari van dit jaar, — een stijging, die in dezen tijd van het jaar geheel normaal is — niettemin blijven die voorraden ruim 20 miljoen lbs. ten achter bij die van verleden jaar, toen zij een cijfer aanwezen van ruim 213 miljoen lbs. De toestand is daarmede thans dan ook veel gezonder.

Amsterdam, 8 Februari.

RUBBER.

De markt vertoonde in de afgelopen week niet zulke belangrijke fluctuaties. Amerika trad op bescheiden schaal als koper op, doch trok zich bij een kleine opleving weer terug.

Het slot is nagenoeg onveranderd op de volgende noteringen:

Ia Crêpe:		einde voorafgaande week:
Februari	1.80 ct.	1.80 ct.
Febr./Maart	1.80 „	1.80 „
April/Juni	1.77 „	1.78 „
9 Februari 1926.		

METALEN.

Loco-Noteringen te Londen:

Data	Koper Stan- daard	Koper Electro- lytisch	Tin	Lood	Zink
8 Febr. 1926..	59.15/-	66.10/-	284.12/6	33.15/-	36.7/6
1 „ 1926..	58.10/-	65.7/6	279.12/6	34.10/-	37.2/6
25 Jan. 1926..	58.7/6	65.5/-	279.12/6	34.5/-	37.-/-
18 „ 1926..	58.17/6	65.5/-	281.2/6	34.10/-	37.15/-
9 Febr. 1925..	65.5/-	70.5/-	261.12/6	38.5/-	36.15/-
20 Juli 1914..	61.-/-		145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

VRACHTENMARKT.

De Noord-Amerikaansche graanvrachtenmarkt bleef zeer flauw. De Northern range bevrachtte 3 kleine boten naar Lissabon of Leixoes per Februari tegen 2/9 per qtr., zwaar graan; terwijl van Portland een 22.000 qtrs. boot werd gedaan tegen 2/3 naar U.K., op de Bordeaux/Hamburg range 2/1½, Februari. Naar het Continent direct wordt handige tonnage aangeboden tegen 9½ cents per 100 lbs.

Suikerorders waren slechts gering in getal. Van Cuba bedong een 7500 tonner per 23/28 Februari 16/3, basis één haven, optie Marseille 17/9, terwijl per 10/22 Maart 16/9 naar één haven U.K./Continent werd betaald voor een 5800 tonner, 18/3 Marseille.

Van de North Pacific is eenige opleving waar te nemen, de vraag is beter geworden. Voor Maart belading werden twee boten gedaan, één tegen 30/- van Vancouver en de andere tegen 31/3 van Portland of Puget naar U.K./Continent. Lum-

ber werd bevracht naar Sydney en/of Newcastle tegen \$ 13,75 één, \$ 14.— beide havens.

Van de River Plate was een paar dagen iets meer vraag, doch over het geheel genomen is er geen werkelijke verbetering. Iets meer afsluitingen werden gedaan, doch de vrachten zijn niet gestegen. Bahia Blanca wist tonnage te krijgen tegen 15/- tot 13/9, terwijl Buenos Aires bevrachtte tegen het lage cijfer van 12/6 naar een volle range van loshavens. Per April werd 17/- geaccepteerd en 19/- per Mei/Juni.

De Salpeter vrachtenmarkt leefde iets op. Een aantal boten werd bevracht, alle in ballast van de River Plate komende, per Februari/Maart naar Antwerpen/Hamburg range op basis van 21/6 één, 22/- twee havens. Een boot van 8000 tons werd gedaan per dezen termijn tegen 22/- naar Bordeaux/Hamburg range met volle opties inclusief Spanje, Middellandsche Zee en Alexandrië. Naar de Vereenigde Staten werd een 7700 tonner gedaan naar Galveston/Boston range tegen de lagere vracht van \$ 4,25 Gulf, \$ 4,50 Atlantische havens.

Met uitzondering van Burmah waren de Oostelijke markten flauw. Wladivostok/Rotterdam en/of Hamburg betaalde 22/6 voor 500 en 1000 tons per Maart/April. Van Australië werd naar het Verre Oosten een boot gedaan tegen 22/-, één of twee loshavens Shanghai/Japan.

Bevrachters van Burmah zijn erin geslaagd de vrachten op een nog lager peil te brengen en bevrachten verscheidene boten tegen 22/6 Holland direct, 23/9 Antwerpen/Hamburg range, Februari/Maart. Naar Shanghai/Japan werd een aantal boten gedaan tegen 50 tot 55 cents per pikol, naar gelang van grootte basis van twee naar vijf havens. Britsch Indië was zonder zaken.

De Maisbevrachting van Zuid-Afrika staat stil; er loopen geruchten over beschadiging van den nieuwen oogst. Kolen werd bevracht: Durban/Sabang 8/9, Bombay 11/3, Singapore 9/6 per Februari.

De Donau heeft handige tonnage opgenomen naar het Continent tegen 17/-, 17/9 naar U.K. Er is een flinke vraag en kleine boten kunnen tot 18/- basis Continent bedingen. Van de Zwarte Zee hebben bevrachters tonnage weten te bemachtigen tegen 12/6 en 12/3 met opties Middellandsche Zee en Scandinavië.

In Erts is van de Middellandsche Zee meer omgegaan dan de week tevoren, doch de vrachten vertoonen nog geen verbetering. Afsluiting zijn o.m.: Hornillo Bay/Newport 6/9; Rotterdam 5/3; Almeria/Barrow 6/9, Bizerta/Antwerpen frs. 30, fio Zinkerts. Voor fosfaat werd betaald van Sfax naar Dublin 8/6 en naar Pernis 7/-. Alexandrië is kalm.

Van de Golf van Biscaye zijn de vrachten vast. Van Bilbao werd bevracht tegen 6/6 naar Cardiff en dezelfde vracht van Santander. Salta Caballo/IJmuiden betaalde 5/9 en Povenaf/Britonferry 7/6.

De vraag naar boten op time-charter basis is gering met uitzondering van de Vereenigde Staten/West-Indië vaart. Een zeer groote boot accepteerde 80 cents voor 2 Pacific rondreizen.

De kolenvrachtenmarkt van Amerika was iets levendiger, hoofdzakelijk voor Zuid-Amerikaansche bestemmingen. 6500 tons naar Buenos-Aires betaalde \$ 4,15 en naar Para en Pernambuco \$ 3,40 per Februari.

De uitgaande Engelsche kolenvrachtenmarkt was vast. Van Zuid-Wales werd betaald: Copenhagen 6/6, Rouen 4/3, Alexandrië 12/6, Port Said 12/-, Buenos Aires 18/-, en van de Oostkust: Malmö 5/6, Hamburg 4/-, Rotterdam 3/7½, Genua 10/3 en Venetië 12/3.

RIJNVAART.

Week van 1 t/m. 6 Februari 1926.

De aanvoeren van zeezijde bleven matig. Scheepsruimte was schaarsch, doch voldoende beschikbaar. De ertsvrachten bedroegen gemiddeld f 0,55 met $\frac{1}{4}$ en f 0,65 met $\frac{1}{2}$ lostijd. Het sleeploon varieerde tusschen het 25 ct. en 30 ct. tarief.

Er was veel vraag naar ledige ruimte, om in de Ruhrhavens kolen te laden. Men betaalde voor Rijnschepen 2½ ct. en voor Rhein—Herne-schepen 3 cent per ton in daghuur. In vracht werd betaald Mk. 1,50 met vrij slapen naar Rotterdam.

De waterstand bleef gunstig.

In de Ruhrhavens bleven de verschepingen van kolen zeer druk; en de beschikbare scheepsruimte schaarsch. De vrachten handhaafden zich op hetzelfde peil.

DE TWENTSCHE BANK

Amsterdam - Rotterdam - 's-Gravenhage - Almelo - Dordrecht - Enschede - Hengelo -
Oldenzaal - Utrecht - Zaandam - Zwolle

Maandstaat op 31 Januari 1926

DEBET

Aandeelhouders nog te storten 90 pCt. op aandelen B, waarvoor waarborg gedeponoord	f	1.399.500,—
Deelneming in de firma's: B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen	"	6.435.000,—
Deelneming in bevriende Bankinstellingen f 10.347.003,75 waarvoor in geld gestort	"	7.639.803,75
waarvoor effecten gedeponoord	f	2.707.200,—
Effecten van Aandeelhouders gedeponoord bij bevriende instellingen	"	2.000.000,—
ten eigen gebruike	"	30.420.170,—
	"	35.127.370,—
Kassa, Wissels en Coupons	"	59.865.950,53
Ned. Schatkistbiljetten en Schatkistpromessen	"	4.348.727,09
Saldo's bij Bankiers	"	12.135.984,44
Eigen effecten en syndicaten	"	7.453.466,30
Saldo te leveren en te ontvangen fondsen	"	1.597.807,09
Prolongatiën gegeven	"	15.626.455,—
Credietvereniging	f	57.429.354,54
Af: loopende Promessen	"	4.300.000,—
	"	53.129.354,54
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldi Rek.-Crt. f 66.873.676,05 Af: loopende Promessen	"	3.030.000,—
	"	63.843.676,05
Voorschotten op Consignatiën	"	2.792.006,58
Gebouwen	"	5.621.010,70
	"	59.635.682,63
Totaal	f	277.016.112,07

CREDIT

Kapitaal	f	36.000.000,—
Reservefonds	"	8.822.001,91
Buitengewone Reserve	"	1.800.000,—
Waarborgfonds Credietvereniging	"	5.241.605,—
Reserve Credietvereniging	"	2.457.780,86
	f	54.321.387,77
Aandeelhouders voor gedeponoord als waarborg voor 90 pCt. storting op aandelen B: Effecten	f	1.389.060,—
Contanten	"	10.440,—
in Leen-Depot Effecten	"	33.738.310,—
" Contanten	"	52.640,—
	"	35.127.370,—
Totaal Effecten	"	63.080,—
Totaal Contanten	"	2.419.971,62
Zieken- en Pensioenfondsen	"	61.201.397,51
Deposito's	"	3.549.300,—
Prolongatie-Deposito's	"	94.946.036,52
Saldi Rekeningen-Courant	f	85.312.758,62
" " " voor gelden in het Buitenland ..	"	6.155.833,79
" " " Credietvereniging	"	3.477.444,11
	"	3.900.000,—
Daggeldleeningen	"	481.899,07
De Nederlandsche Bank	"	14.780.303,26
Te betalen Wissels	"	3.525.464,30
Wet-accepteerd door derden	"	2.699.902,02
Diverse Rekeningen	"	94.946.036,52
	"	3.900.000,—
Totaal	f	277.016.112,07

STEENKOLEN-HANDELSVEREENIGING

(COAL-TRADING ASSOCIATION)

Hoofdkantoor te Utrecht - Filialen te Amsterdam en Rotterdam**INDUSTRIEELLE
DISCONTO MAATSCHAPPIJ**

KEIZERSGRACHT 333

AMSTERDAM

Maatschappelijk Kapitaal f 3.000.000.— - Volgestort geplaatst f 1.000.000.—

Financiering voor het publiek van den aankoop op

TERMIJNBETALINGvan alle merken en alle soorten AUTOMOBIELEN, MOTOR-
VRACHTWAGENS en andere objecten die zich daartoe leenen.**OVERNAME VAN EN CESSIE
OP HUURKOOPCONTRACTEN.**Financiering voor Handel en Industrie van VOORRAADINKOOPEN
van alle merken en alle soorten Motorvoertuigen, Machineriën,
Stofzuigers, Muziekinstrumenten, Rijwielen etc. etc.OPNAME VAN DESBETREFFENDE VERZENDINGSDOCUMENTEN.
STELLEN VAN DOCUMENTAIRE ACCREDITIEVEN.

Handelscredieten - Goederenbeleening - Assurantie

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ.

Gestort Kapitaal. . . . f 80.000.000.—

Statutaire Reserve. . . . f 20.536.861.—

Buitengewone Reserve f 22.660.000.—

Hoofdkantoor: **AMSTERDAM.**Agentschappen te **ROTTERDAM** en 's-**GRAVENHAGE.**Vestigingen in NEDERLANDSCH-INDIË, STRAITS-SETTLEMENTS, BRITSCHE-INDIË, CHINA en JAPAN.
In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schriftelijke en Telegrafische Credieten. — Reiscrédietbrieven — Deposito's
— Rekeningen Courant. — Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.